

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΤΟΜΕΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

**Χρηματοοικονομική ανάλυση των ελληνικών εισηγμένων
εταιρειών στον κλάδο των τροφίμων**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

του

**ΟΡΦΕΑ – ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΛΟΪΖΙΔΗ
(Α.Μ. 02111603)**

Επιβλέπων : Νικόλαος Παναγιώτου
Καθηγητής Ε.Μ.Π.

Αθήνα, Ιούλιος 2017

*Αφιερώνεται στους γονείς μου, Άγγελο και Λένα
και στα αδέρφια μου, Ορέστη, Λαέρτη και Μυρώ*

Ευχαριστίες

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους εκείνους τους ανθρώπους που συνέβαλαν στην περάτωση της παρούσης εργασίας και κατ' επέκταση στην ανέλιξη και κατάρτιση μου ως μηχανικό αλλά και γενικότερα ως άνθρωπο.

Αρχικά ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα αυτής της εργασίας και Καθηγητή μου κ. Νικόλαο Παναγιώτου, τόσο για τη δυνατότητα που μου έδωσε να ασχοληθώ με ένα θέμα στοχευμένο στα ενδιαφέροντα μου, όσο για την κατανόηση του, την καθοδήγηση και τις έμπειρες και πολύτιμες υποδείξεις του σε όλα τα στάδια της εργασίας αυτής.

Ξεχωριστές ευχαριστίες οφείλω στη φίλη μου Μαρία Αποστόλου για την πολύτιμη βοήθεια της και τη συμβολή της κατά τη συγγραφή της παρούσης διπλωματικής εργασίας.

Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ στους γονείς μου, τα αδέρφια μου και τους φίλους μου για τη συνεχή υποστήριξη τους και την αμέριστη συμπαράσταση που μου παρείχαν καθόλη την προσπάθεια μου στη διάρκεια των σπουδών μου.

Περίληψη

Ο σκοπός της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας είναι η λεπτομερής ανάλυση και ερμηνεία των οικονομικών καταστάσεων, καθώς και η εξαγωγή αποτελεσμάτων για τον ελληνικό κλάδο τροφίμων κατά την περίοδο 2012-2015, με σκοπό την καταγραφή χρήσιμων συμπερασμάτων για τον συγκεκριμένο κλάδο. Τα συμπεράσματα αυτά σχετίζονται με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των υπό εξέταση εταιρειών και με το κατά πόσο βελτιώνονται ή επιδεινώνονται διαχρονικά οι χρηματοοικονομικές τους θέσεις.

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για τον σκοπό αυτό είναι η χρηματοοικονομική ανάλυση 18 εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών εταιρειών, μέσω αριθμοδεικτών, χρησιμοποιώντας τον ετήσιο ισολογισμό, τα αποτελέσματα χρήσης και τις χρηματοροές της κάθε εταιρείας για τα τέσσερα συναπτά έτη. Η επιλογή της περιόδου αυτής έγινε με γνώμονα να παρουσιαστεί η οικονομική κατάσταση των εταιρειών τα τελευταία χρόνια κατά την παγκόσμια οικονομική κρίση που πλήττει σε μεγάλο βαθμό τη χώρα μας από το 2009 μέχρι σήμερα.

Αναλυτικότερα, αρχικά εξετάζεται ο κλάδος των τροφίμων, καθώς και το εξωτερικό περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιούνται οι υπό εξέταση επιχειρήσεις. Έπειτα γίνεται η ανάλυση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σε θεωρητικό επίπεδο και παρουσιάζονται ανά κατηγορία όλοι οι εξεταζόμενοι χρηματοοικονομικοί αριθμοδείκτες. Οι δείκτες αυτοί ανήκουν σε 5 κατηγορίες: τους δείκτες αποδοτικότητας, δραστηριότητας, δαπανών λειτουργίας, διάρθρωσης κεφαλαίου και βιωσιμότητας και ρευστότητας. Στη συνέχεια, ακολουθεί η εξαγωγή και καταγραφή των αποτελεσμάτων για τον κάθε αριθμοδείκτη ξεχωριστά.

Η διπλωματική εργασία ολοκληρώνεται με την παράθεση των συμπερασμάτων της χρηματοοικονομικής ανάλυσης και με τη διατύπωση για πιθανή υιοθέτηση προτάσεων για περαιτέρω έρευνα που ενδεχομένως να οδηγήσουν στη βελτίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων των εξεταζόμενων εισηγμένων εταιρειών και κατ' επέκταση του κλάδου των τροφίμων.

Πίνακας περιεχομένων

1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1. Αντικειμενικός σκοπός	1
1.2. Μεθοδολογία	2
1.3. Χρησιμότητα	2
1.4. Διάρθρωση εργασίας	2
2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΜΕΛΕΤΗ ΚΛΑΔΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	4
2.1. Ο κλάδος των τροφίμων στην Ελλάδα	4
2.2. Διαρθρωτικά στοιχεία του κλάδου των τροφίμων στην Ελλάδα	5
2.3. Ο κλάδος των τροφίμων στην Ευρωπαϊκή Ένωση	7
2.4. Διαχρονική πορεία του κλάδου των τροφίμων εγχώρια	8
2.5. Ο ρόλος του κλάδου των τροφίμων	9
3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (PEST ANALYSIS)	11
3.1. Πολιτικό περιβάλλον	11
3.2. Οικονομικό Περιβάλλον	18
3.2.1. Γενικά	18
3.2.2. Η ελληνική οικονομία	19
3.2.3. Πληθωρισμός	19
3.2.4. Απασχόληση και ανεργία	20
3.2.5. Επενδύσεις	20
3.2.6. Το διεθνές εμπόριο	20
3.3. Κοινωνικό – Πολιτιστικό περιβάλλον	21
3.3.1. Γενικά	21
3.3.2. Διαστρωμάτωση εισοδήματος	21
3.3.3. Επίπεδα φτώχειας	22
3.3.4. Μορφωτικό επίπεδο	23
3.3.5. Άλλοι παράγοντες	24
3.4. Τεχνολογικό περιβάλλον	26
4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ – ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	29
4.1. Γενική θεώρηση της χρηματοοικονομικής ανάλυσης	29
4.2. Ετήσιες οικονομικές καταστάσεις	29
4.3. Κατηγορίες χρηστών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων	40
4.4. Ανάλυση αριθμοδεικτών	41
4.4.1. Δείκτες αποδοτικότητας (Profitability Ratios)	42
4.4.1.1. Δείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού (Return on Assets – ROA)	43
4.4.1.2. Δείκτης καθαρού περιθωρίου κέρδους (Net Profit Margin Ratio)	44
4.4.1.3. Δείκτης μικτού περιθωρίου κέρδους (Gross Profit Margin Ratio)	45
4.4.1.4. Δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων (Return on Equity – ROE)	47
4.4.2. Δείκτες δραστηριότητας (Activity Ratios)	48
4.4.2.1. Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας ενεργητικού (Asset Turnover Ratio)	49
4.4.2.2. Δείκτης σημασίας χρηματοοικονομικών εξόδων (Importance of Financial Expenses Ratio)	49
4.4.2.3. Δείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας αποθεμάτων (Inventories Turnover Ratio)	50
4.4.2.4. Μέση διάρκεια παραμονής αποθεμάτων (Average Inventory Period)	51
4.4.3. Δείκτες δαπανών λειτουργίας (Operating Expense Ratio)	52

4.4.3.1. Δείκτης λειτουργικών εξόδων (Operating Ratio)	52
4.4.4. Δείκτες διάρθρωσης κεφαλαίου και βιωσιμότητας (Financial Structure and Viability Ratios)	53
4.4.4.1. Δείκτης κάλυψης τόκων (Interest Coverage Ratio)	54
4.4.4.2. Δείκτης δανειακής επιβάρυνσης (Debt-to-Equity Ratio – Leverage Ratio)	55
4.4.4.3. Δείκτης οικονομικής αυτονομίας (Ratio of Owner’s Equity to Total Assets)	56
4.4.4.4. Δείκτης κυκλοφορούντος ενεργητικού προς υποχρεώσεις (Current Assets to Total Liabilities Ratio)	57
4.4.4.5. Δείκτης δανεισμού (Total Liabilities to Total Assets Ratio)	58
4.4.5. Δείκτες ρευστότητας (Liquidity Ratio)	58
4.4.5.1. Δείκτης γενικής ρευστότητας (Current Ratio)	59
4.4.5.2. Δείκτης ειδικής ρευστότητας (Acid – Test Ratio)	60
4.4.5.3. Δείκτης κεφαλαίου κίνησης προς κυκλοφορούν ενεργητικό (Working Capital to Current Assets Ratio)	62
5. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ – ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	63
5.1. Δείκτες αποδοτικότητας (Profitability Ratios)	63
5.1.1. Δείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού (Return on Assets – ROA)	63
5.1.2. Δείκτης καθαρού περιθωρίου κέρδους (Net Profit Margin Ratio)	66
5.1.3. Δείκτης μικτού περιθωρίου κέρδους (Gross Profit Margin Ratio)	70
5.1.4. Δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων (Return on Equity – ROE)	73
5.2. Δείκτες δραστηριότητας (Activity Ratios)	76
5.2.1. Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας ενεργητικού (Asset Turnover Ratio)	76
5.2.2. Δείκτης σημασίας χρηματοοικονομικών εξόδων (Importance of Financial Expenses Ratio)	79
5.2.3. Δείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας αποθεμάτων (Inventories Turnover Ratio)	82
5.2.4. Μέση διάρκεια παραμονής αποθεμάτων (Average Inventory Period)	85
5.3. Δείκτες δαπανών λειτουργίας (Operating Expense Ratio)	88
5.3.1. Δείκτης λειτουργικών εξόδων (Operating Ratio)	88
5.4. Δείκτες διάρθρωσης κεφαλαίου και βιωσιμότητας (Financial Structure and Viability Ratios)	91
5.4.1. Δείκτης κάλυψης τόκων (Interest Coverage Ratio)	91
5.4.2. Δείκτης δανειακής επιβάρυνσης (Debt-to-Equity Ratio – Leverage Ratio)	94
5.4.3. Δείκτης οικονομικής αυτονομίας (Ratio of Owner’s Equity to Total Assets)	97
5.4.4. Δείκτης κυκλοφορούντος ενεργητικού προς υποχρεώσεις (Current Assets to Total Liabilities Ratio)	100
5.4.5. Δείκτης δανεισμού (Total Liabilities to Total Assets Ratio)	103
5.5. Δείκτες ρευστότητας (Liquidity Ratio)	106
5.5.1. Δείκτης γενικής ρευστότητας (Current Ratio)	106
5.5.2. Δείκτης ειδικής ρευστότητας (Acid – Test Ratio)	110
5.5.3. Δείκτης κεφαλαίου κίνησης προς κυκλοφορούν ενεργητικό (Working Capital to Current Assets Ratio)	113
6. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	117
6.1. Συμπεράσματα αποτελεσμάτων	117
6.2. Προτάσεις για το μέλλον του κλάδου των τροφίμων	120
6.3. Εμπειρία από την εκπόνηση της διπλωματική εργασίας	121
ΑΝΑΦΟΡΕΣ	123

Κατάλογος πινάκων

1. Βασικά Οικονομικά Μεγέθη (2012-2015)
2. Διαστρωμάτωση Εισοδήματος (2015)
3. Επίπεδα Φτώχειας ανά ηλικιακή ομάδα (2015)
4. Άτομα σε ηλικία 18-24 που εγκαταλείπουν το σχολείο (2015)
5. Άτομα σε ηλικία 30-34 που είναι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
6. Δείκτης Αποδοτικότητας Ενεργητικού
7. Μέσος Όρος Δείκτη Αποδοτικότητας Ενεργητικού
8. Δείκτης Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους
9. Μέσος Όρος Δείκτη Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους
10. Μέσος Όρος Δείκτη Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους
11. Μέσος Όρος Δείκτη Μικτού Περιθωρίου Κέρδους
12. Δείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων
13. Μέσος Όρος Δείκτη Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων
14. Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού
15. Μέσος Όρος Δείκτη Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού
16. Δείκτης Σημασίας Χρηματοοικονομικών Εξόδων
17. Μέσος Όρος Δείκτη Σημασίας Χρηματοοικονομικών Εξόδων
18. Δείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων
19. Μέσος Όρος Δείκτη Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων
20. Μέση Διάρκεια Παραμονής Αποθεμάτων
21. Μέσος Όρος Μέσης Διάρκειας Παραμονής Αποθεμάτων
22. Δείκτης Λειτουργικών Εξόδων
23. Μέσος Όρος Δείκτη Λειτουργικών Εξόδων
24. Δείκτης Κάλυψης Τόκων
25. Μέσος Όρος Δείκτη Κάλυψης Τόκων
26. Δείκτης Δανειακής Επιβάρυνσης
27. Μέσος Όρος Δείκτη Δανειακής Επιβάρυνσης
28. Δείκτης Οικονομικής Αυτονομίας
29. Μέσος Όρος Δείκτη Οικονομικής Αυτονομίας

30. Δείκτης Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς Υποχρεώσεις
31. Μέσος Όρος Δείκτη Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς Υποχρεώσεις
32. Δείκτης Δανεισμού
33. Μέσος Όρος Δείκτη Δανεισμού
34. Δείκτης Γενικής Ρευστότητας
35. Μέσος Όρος Δείκτη Γενικής Ρευστότητας
36. Δείκτης Ειδικής Ρευστότητας
37. Μέσος Όρος Δείκτη Ειδικής Ρευστότητας
38. Δείκτης Κεφαλαίου Κίνησης προς Κυκλοφορούν Ενεργητικό
39. Μέσος Όρος Δείκτη Κεφαλαίου Κίνησης προς Κυκλοφορούν Ενεργητικό

Κατάλογος διαγραμμάτων

1. Ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό (2005-2015)
2. Δαπάνες E&A και Ένταση E&A (2011-2015)
3. Δείκτης Αποδοτικότητας Ενεργητικού
4. Διάμεσος Δείκτη Αποδοτικότητας Ενεργητικού
5. Δείκτης Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους
6. Διάμεσος Δείκτη Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους
7. Δείκτης Μικτού Περιθωρίου Κέρδους
8. Διάμεσος Δείκτη Μικτού Περιθωρίου Κέρδους
9. Δείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων
10. Διάμεσος Δείκτη Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων
11. Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού
12. Διάμεσος Δείκτη Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού
13. Δείκτης Σημασίας Χρηματοοικονομικών Εξόδων
14. Διάμεσος Δείκτη Σημασίας Χρηματοοικονομικών Εξόδων
15. Δείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων
16. Διάμεσος Δείκτη Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων
17. Μέση Διάρκεια Παραμονής Αποθεμάτων
18. Διάμεσος Μέσης Διάρκειας Παραμονής Αποθεμάτων
19. Δείκτης Λειτουργικών Εξόδων
20. Διάμεσος Δείκτη Λειτουργικών Εξόδων
21. Δείκτης Κάλυψης Τόκων
22. Διάμεσος Δείκτη Κάλυψης Τόκων
23. Δείκτης Δανειακής Επιβάρυνσης
24. Διάμεσος Δείκτη Δανειακής Επιβάρυνσης
25. Δείκτης Οικονομικής Αυτονομίας
26. Διάμεσος Δείκτη Οικονομικής Αυτονομίας
27. Δείκτης Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς Υποχρεώσεις
28. Διάμεσος Δείκτη Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς Υποχρεώσεις
29. Δείκτης Δανεισμού
30. Διάμεσος Δείκτη Δανεισμού
31. Δείκτης Γενικής Ρευστότητας

32. Διάμεσος Δείκτη Γενικής Ρευστότητας
33. Δείκτης Ειδικής Ρευστότητας
34. Διάμεσος Δείκτη Ειδικής Ρευστότητας
35. Δείκτης Κεφαλαίου Κίνησης προς Κυκλοφορούν Ενεργητικό
36. Διάμεσος Δείκτη Κεφαλαίου Κίνησης προς Κυκλοφορούν Ενεργητικό

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Αντικειμενικός σκοπός

Αντικειμενικός σκοπός της διπλωματικής εργασίας είναι η χρηματοοικονομική ανάλυση 18 εταιρειών στον κλάδο των τροφίμων οι οποίες είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο Αθηνών για τη χρονική περίοδο 2012-2015. Στόχος είναι να αποτυπωθεί η χρηματοοικονομική κατάσταση και να προσδιοριστούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του κλάδου των τροφίμων.

Η χρηματοοικονομική ανάλυση των εταιρειών θα γίνει με την χρήση της μεθόδου των χρηματοοικονομικών δεικτών, η οποία αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο, το οποίο δημιουργήθηκε για να εξυπηρετήσει την ανάγκη των εταιρειών να αποκωδικοποιούν τις πληροφορίες που αντλούν από την μελέτη των οικονομικών τους καταστάσεων.

Οι εταιρείες οι οποίες θα αναλυθούν είναι:

- **Αγροτικός Οίκος Σπύρου**
- **Κρέ.κα**
- **Ελληνικές Ιχθυοκαλλιέργειες**
- **Νηρεύς**
- **Ιχθυοτροφεία Σελόντα**
- **Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης**
- **Εβροφάρμα – Βιομηχανία Γάλακτος**
- **Μύλοι Κεπένου**
- **Αρτοβιομηχανία Καραμολέγκος**
- **Κρέτα Φαρμ**
- **Κρήτων Άρτος**
- **Χατζηκρανιώτη – Αλευροβιομηχανία Τυρνάβου**
- **Κυλινδρόμυλοι - Σαραντόπουλος**
- **Περσεύς Προϊόντα Ειδικής Διατροφής**
- **Π.Γ. Νίκας**
- **Μύλοι Λούλη**
- **Κρι-Κρι**

- **Στέλιος Κανάκης** (Χρηματιστήριο Αθηνών, 2016)

1.2. Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία η οποία ακολουθείται στην παρούσα χρηματοοικονομική ανάλυση είναι επαγωγικού χαρακτήρα (top-down analysis) και αφορά την τετραετία 2012-2015.

Αρχικά εξετάζεται ο κλάδος των τροφίμων σε εγχώριο αλλά και ευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ στη συνέχεια ακολουθεί η PEST analysis, αναλύοντας καθένα από τα τέσσερα βασικά περιβάλλοντα (πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό - πολιτιστικό και τεχνολογικό) με βάση τον εξεταζόμενο κλάδο. Μετέπειτα γίνεται η ανάλυση των αριθμοδεικτών που θα χρησιμοποιηθούν για την ανάλυση του κλάδου και ακολούθως η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων τους. Τέλος, μετά την άντληση και την επεξεργασία των παραπάνω πληροφοριών ακολουθούν τα γενικά συμπεράσματα αλλά και προτάσεις για το μέλλον του κλάδου των τροφίμων.

1.3. Χρησιμότητα

Η χρησιμότητα της εργασίας αυτής έγκειται στη διεξαγωγή αποτελεσμάτων για τον κλάδο των τροφίμων, μέσω της διερεύνησης και αποτύπωσης της χρηματοοικονομικής κατάστασης δεκαοχτώ (18) εισηγμένων εταιρειών την τετραετία 2012-2015. Η χρηματοοικονομική κατάσταση των εισηγμένων αυτών εταιρειών αποτελεί ένδειξη για τη βιωσιμότητα και την εξέλιξη σε μια κρίσιμη περίοδο που ο κλάδος των τροφίμων αντιμετωπίζει συνθήκες αβεβαιότητας.

1.4. Διάρθρωση εργασίας

Η παρούσα διπλωματική εργασία θα αναπτυχθεί σε 6 κεφάλαια:

Το πρώτο κεφάλαιο είναι η εισαγωγή, η οποία ασχολείται κατά σειρά με τον αντικειμενικό σκοπό της εργασίας, τη μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για να επιτευχθεί το προσδοκώμενο αποτέλεσμα, τη χρησιμότητα της χρηματοοικονομικής αυτής ανάλυσης και τέλος τη διάρθρωση των κεφαλαίων της εργασίας με μια σύντομη περιγραφή.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται η ανάλυση του κλάδου των τροφίμων. Συγκεκριμένα, εξετάζεται ο κλάδος των τροφίμων στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση σύμφωνα με διάφορα διαρθρωτικά στοιχεία για τον κάθε χώρο που μας βοηθούν στη βαθύτερη ανάλυση και κατανόηση του. Έπειτα, γίνεται λόγος για τη

διαχρονική πορεία του κλάδου στην Ελλάδα, από το 2009 που ξέσπασε η οικονομική κρίση μέχρι σήμερα, και τέλος γίνεται αναφορά για το ρόλο του κλάδου των τροφίμων.

Στο τρίτο κεφάλαιο ακολουθεί μία μακρο-οικονομική ανάλυση του κλάδου των τροφίμων με τη βοήθεια της PEST analysis. Συγκεκριμένα, εξετάζονται λεπτομερώς τα τέσσερα βασικά στοιχεία του εξωτερικού περιβάλλοντος (πολιτική, οικονομία, κοινωνία και τεχνολογία).

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η θεωρητική προσέγγιση της ανάλυσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Γίνεται μια γενική αναφορά στην χρηματοοικονομική ανάλυση και σε ότι έχει σχέση με αυτή, όπως οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις και οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και τέλος παρουσιάζονται ανά κατηγορία οι χρηματοοικονομικοί αριθμοδείκτες.

Το πέμπτο κεφάλαιο περιλαμβάνει μία συγκριτική ανάλυση της χρηματοοικονομικής κατάστασης των εξεταζόμενων εταιρειών με κριτική διερεύνηση του κάθε αριθμοδείκτη ξεχωριστά. Αυτό επιτυγχάνεται με τη δημιουργία πινάκων και διαγραμμάτων που επιτρέπουν τη λεπτομερή καταγραφή αποτελεσμάτων της διαμέσου, του μέσου όρου και της διαχρονικής πορείας των εταιρειών.

Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας γίνεται η εξαγωγή συμπερασμάτων, τα οποία προέκυψαν από την ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων, καθώς επίσης παρουσιάζονται και προτάσεις για το μέλλον του κλάδου των τροφίμων.

2. ΜΕΛΕΤΗ ΚΛΑΔΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

2.1. Ο κλάδος των τροφίμων στην Ελλάδα

Η ελληνική βιομηχανία τροφίμων αποτελεί σταθερά ένα από τα σημαντικότερα τμήματα του δευτερογενούς τομέα της ελληνικής οικονομίας και παίζει σημαντικό ρόλο στην ελληνική μεταποίηση. Σύμφωνα με το ίδρυμα οικονομικών και βιομηχανικών ερευνών, ο κλάδος των τροφίμων είναι ένας κλάδος δυναμικός, ανταγωνιστικός και εξωστρεφής, με έντονη επενδυτική και εμπορική δραστηριότητα στην Ελλάδα, τα Βαλκάνια και σε όλη την Ευρώπη, ενώ τα περιθώρια ανάπτυξης του είναι ακόμη μεγαλύτερα και μπορεί να παίζει σημαντικό ρόλο στην τόνωση της ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας στη δύσκολη αυτή περίοδο την οποία διανύει. Ο κλάδος των τροφίμων είναι ο πιο αντιπροσωπευτικός της ελληνικής βιομηχανίας καθώς η αύξηση ή η μείωση του εισοδήματος των πολιτών έχει σοβαρό αντίκτυπο στις πωλήσεις του κλάδου, αφού τα τρόφιμα είναι το τελευταίο προϊόν που θα εγκαταλείψει μια μέση ελληνική οικογένεια σε περίοδο ύφεσης.

Οι προκλήσεις στο χώρο των ελληνικών τροφίμων είναι ποικίλες και προέρχονται τόσο από το εγχώριο, όσο και από το διεθνές περιβάλλον. Οι διακυμάνσεις των τιμών, η αναμενόμενη μελλοντική αύξηση της ζήτησης για τρόφιμα, οι επιπτώσεις του ανταγωνισμού από νέους ανερχόμενους παίκτες στην παγκόσμια αγορά, η ταχύτερη μείωση της διαθεσιμότητας των φυσικών πόρων στη γεωργική παραγωγή, οι αυξημένες καταναλωτικές απαιτήσεις ως προς την ασφάλεια των τροφίμων και τη ζήτηση για τρόφιμα με ειδικά χαρακτηριστικά και ο σεβασμός στην ποιότητα, είναι μερικές από τις σημαντικότερες διεθνείς προκλήσεις με τις οποίες έρχεται αντιμέτωπος και ο εγχώριος τομέας. Ο ελληνικός κλάδος τροφίμων αντιμετωπίζει και μια πληθώρα «εσωτερικών» προκλήσεων, οι οποίες δημιουργούνται κυρίως από τις δυσκολίες στο θεσμικό πλαίσιο, την οικονομική δυστοκία στο οικονομικό περιβάλλον, τις αντίξοες κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες και φυσικά την οικονομική ύφεση.

Στον εξεταζόμενο κλάδο δραστηριοποιείται ένας σημαντικός αριθμός παραγωγικών επιχειρήσεων, οι περισσότερες των οποίων είναι μικρού μεγέθους με χαμηλή παραγωγική δυναμικότητα και καλύπτουν κυρίως τις ανάγκες της τοπικής αγοράς στην οποία εντάσσονται. Οι μεγάλες βιομηχανίες διαθέτουν σύγχρονο μηχανολογικό εξοπλισμό, οργανωμένο δίκτυο διανομής, μέσω του οποίου διαθέτουν τα προϊόντα τους σε ολόκληρη σχεδόν την ελληνική επικράτεια και προσφέρουν στην αγορά ποικιλία προϊόντων. Αντίθετα, οι μικρές παραγωγικές μονάδες, εξαιτίας της έλλειψης πόρων αλλά και των γενικότερων

δυσχεριών που αντιμετωπίζουν, λειτουργούν σε περιορισμένη κλίμακα και καλύπτουν κυρίως τη γεωγραφική περιοχή στην οποία δραστηριοποιούνται.

Ο κλάδος των τροφίμων στη χώρα μας καλύπτει πρωτεύουσες και ζωτικές ανάγκες του καταναλωτή, ενώ παράλληλα στηρίζει άμεσα τους παραδοσιακούς, ελληνικούς παραγωγικούς τομείς της γεωργίας, της κτηνοτροφίας του τουρισμού και του εμπορίου. Η παραγωγή του Ελληνικού κλάδου τροφίμων φαίνεται να ακολουθεί γενικά τις τάσεις του αντίστοιχου ευρωπαϊκού κλάδου, καθώς επηρεάζεται από όλες τις παραμέτρους που είναι καθοριστικές για τον ευρωπαϊκό κλάδο, όπως η επισήμανση στην ετικέτα, η εκπαίδευση του καταναλωτή, η τεχνολογική πλατφόρμα και οι ανατιμήσεις των βασικών πρώτων υλών όπως τα σιτηρά, οι ελαιούχοι σπόροι, τα γαλακτοκομικά και γενικότερα τα προϊόντα πρωτογενούς παραγωγής.

Η εγχώρια βιομηχανία τροφίμων με την ιδιαίτερα σημαντική θέση που κατέχει στην ελληνική οικονομία έχει βελτιωθεί πολύ στο να αντεπεξέρχεται δυναμικά στις απαιτήσεις του παγκοσμιοποιημένου περιβάλλοντος και την ανάγκη των καταναλωτών για διατροφικά βελτιωμένα και ασφαλή προϊόντα. Παρ' όλα τα προβλήματα που υπήρχαν, η ελληνική βιομηχανία τροφίμων, αντιμετώπισε με επιτυχία την ενοποίηση των Ευρωπαϊκών Αγορών και τον διεθνή ανταγωνισμό μέσα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και αντεπεξήλθε σ' αυτές τις καταστάσεις. Αλλά υπάρχουν ακόμα υστερήσεις στον κλάδο. Είναι επίσης γενικά αποδεκτό ότι η ελληνική διατροφή έχει όλα τα χαρακτηριστικά της ιδανικής διατροφής και συμβάλλει στη μακροβιότητα. Τα ελληνικά παραδοσιακά προϊόντα διατροφής, είναι μοναδικά στην γεύση τους και την ποιότητα τους διότι ο ελληνικός αέρας, η θάλασσα, ο ήλιος τους δίνουν μία μοναδικότητα. Για παράδειγμα, το ελληνικό λάδι, η φέτα, το ελληνικό μέλι, ο καφές και το νερό αν και υπάρχουν και σε άλλες χώρες, ακόμη διακρίνονται για την ποιότητά τους και τη μοναδική γεύση τους.

2.2. Διαρθρωτικά στοιχεία του κλάδου των τροφίμων στην Ελλάδα

Η εγχώρια βιομηχανία τροφίμων καλύπτει πάνω από το 1/4 (26%) του συνόλου των επιχειρήσεων της ελληνικής μεταποίησης, γεγονός που την κατατάσσει πρώτη ανάμεσα στους κλάδους της μεταποίησης. Ταυτόχρονα, συνιστά και το μεγαλύτερο εργοδότη της εγχώριας μεταποίησης, αφού σε αυτήν απασχολείται επίσης πάνω από το 1/4 (27%) του συνόλου των απασχολούμενων. Η παρουσία του τομέα είναι επίσης θεμελιώδους σημασίας υπό καθαρά οικονομικούς όρους, αφού βρίσκεται πρώτη ανάμεσα στους υπόλοιπους κλάδους της μεταποίησης σε όρους αξίας παραγωγής (33%) και ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας (25%) και δεύτερη κατά σειρά σε όρους κύκλου εργασιών (21%, με πρώτα τον Οπτάνθρακα και τα προϊόντα διύλισης με 34%) (Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών, 2015).

Ο κλάδος κινεί κυριολεκτικά την Ελληνική μεταποίηση, ενώ οι εξελίξεις στο εσωτερικό του καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την εικόνα και την πορεία του συνόλου της βιομηχανίας της χώρας μας. Η εγχώρια όπως και η ευρωπαϊκή βιομηχανία τροφίμων διακρίνεται σε 8 βασικούς υποκλάδους προϊόντων :

- «Κρέας και προϊόντα κρέατος»
- «παρασκευασμένα και διατηρημένα ψαριά και προϊόντα ψαριών»
- «παρασκευασμένα και διατηρημένα φρούτα και λαχανικά»
- «ζωικά και φυτικά έλαια και λίπη»
- «γαλακτομικά προϊόντα και παγωτό»
- «προϊόντα μύλων δημητριακών, άμυλα και αμυλώδη προϊόντα»
- «παρασκευασμένες ζωοτροφές»
- «αρτοποιήματα, σνάκ , ζαχαρώδη, ζυμαρικά

Τρεις από αυτούς ξεχωρίζουν από άποψη οικονομικής σημαντικότητας: τα «αρτοποιήματα, σνάκ , ζαχαρώδη, ζυμαρικά», το «κρέας και προϊόντα κρέατος» και τα «γαλακτοκομικά προϊόντα». Οι υποκλάδοι αυτοί αντιπροσωπεύουν συνολικά το 77% του συνόλου της μεταποίησης στον κλάδο των τροφίμων σε όρους αριθμού επιχειρήσεων, το 64% των συνολικών πωλήσεων και το 68% του συνολικού αριθμού των εργαζομένων (Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών, 2015).

Τα ποσοστά μεταβολής στα βασικά διαρθρωτικά μεγέθη της εγχώριας βιομηχανίας τροφίμων το 2014 σε σχέση με το 2013, υποδηλώνουν οριακή αύξηση στον αριθμό των επιχειρήσεων του κλάδου, σε αντίθεση με το σύνολο της μεταποίησης, όπου ο αριθμός των επιχειρήσεων σημείωσε μείωση της τάξης του 2%. Σημαντική πτώση όμως σημειώνεται σε όρους ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας στα Τρόφιμα (-5%), ωστόσο αισθητά χαμηλότερη συγκριτικά με εκείνη στο σύνολο του μεταποιητικού κλάδου (-13%). Επιπλέον, μικρότερος είναι κατά 1,5% και ο αριθμός των εργαζομένων στα Τρόφιμα το 2014 σε σχέση με το 2013 (-3% για τη μεταποίηση). Όσον αφορά τον κύκλο εργασιών των τροφίμων και την αξία παραγωγής, εκεί καταγράφονται ανοδικές τάσεις (κατά 1,4% και 3,8% αντίστοιχα). Σε όρους ετήσιων μεταβολών στα βασικά μεγέθη των υποκλάδων τροφίμων το 2013 σε σχέση με το 2012, καταγράφεται ανοδική τάση ως προς τον κύκλο εργασιών, η μεγαλύτερη άνοδος σημειώνεται στις Ζωοτροφές (43%) και ακολουθούν με μεγάλη διαφορά τα Φρούτα (5,5%). Όσον αφορά στην αξία παραγωγής, ξεχωρίζει η άνοδος των Ζωοτροφών κατά 32%. Ως προς την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, δύο είναι μόνο οι υποκλάδοι των τροφίμων στους οποίους η ετήσια ποσοστιαία μεταβολή το 2013 είναι θετική, τα Φρούτα και τα Λαχανικά (3,3%) και οι Ζωοτροφές (16,3%). Τέλος, σε όρους αριθμού εργαζομένων, όλοι οι

υποκλάδοι τροφίμων καταγράφουν μείωση, με εξαίρεση τα Έλαια και τα Φρούτα, τα οποία σημειώνουν άνοδο κατά 6,2% και 4% αντίστοιχα (Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών, 2015).

2.3. Ο κλάδος των τροφίμων στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η βιομηχανία Τροφίμων αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους τομείς της μεταποιητικής βιομηχανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ αναδεικνύεται σταθερά ανάμεσα στους πρώτους κλάδους σε σχέση με τους άλλους σημαντικούς τομείς της ευρωπαϊκής οικονομίας, όπως η αυτοκινητοβιομηχανία, τα χημικά, τα βιομηχανικά μηχανήματα και ο εξοπλισμός και τα μεταλλικά προϊόντα.

Συγκεκριμένα, σε όρους κύκλου εργασιών, αξίας παραγωγής, και αριθμού εργαζομένων, τα τρόφιμα κατατάσσονται πρώτα στους ευρωπαϊκούς κλάδους της μεταποίησης και δεύτερα σε όρους αριθμού επιχειρήσεων, και ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας, συγκεντρώνοντας αντίστοιχα το 12,7% και το 10,7% του συνόλου της μεταποίησης. Επιπλέον, ο συνολικός κύκλος εργασιών της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τροφίμων καλύπτει σχεδόν το 14% της ευρωπαϊκής μεταποίησης, ακολουθούμενη από την κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων (12%), ενώ η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία του τομέα καλύπτει περίπου το 11%, με την κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού να προηγείται (12%). Η βιομηχανία τροφίμων παραμένει ο μεγαλύτερος εργοδότης στον τομέα της μεταποίησης, καθώς απασχολεί πάνω από τέσσερα εκατομμύρια εργαζόμενους, δηλαδή το 14% του συνόλου των εργαζομένων στην ευρωπαϊκή βιομηχανία (ακολουθούμενη από τα μεταλλικά προϊόντα με 12%). Σε σύγκριση με την Ε.Ε., κατά μέσο όρο, ο τομέας των τροφίμων στην Ελλάδα έχει μεγαλύτερη συμβολή στον τομέα της μεταποίησης, όσον αφορά τον αριθμό των επιχειρήσεων, τον κύκλο εργασιών, την αξία της παραγωγής, την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία και τον αριθμό των απασχολούμενων, παρά το γεγονός ότι είναι ο πρώτος τομέας και στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλες τις παραπάνω κατηγορίες, εκτός από τον αριθμό των επιχειρήσεων και την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία. Το μεγαλύτερο μερίδιο του ελληνικού κλάδου τροφίμων στην μεταποίηση αντανακλά αφενός την εγχώρια δυναμική του, αφετέρου όμως και την μικρότερη ανάπτυξη άλλων κλάδων του εγχώριου τομέα της μεταποίησης.

Η βιομηχανία τροφίμων στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρόλο που κατέχει ηγετική θέση στον κλάδο της μεταποίησης, υστερεί σε δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη σε σχέση με άλλες βιομηχανίες. Ο υποκλάδος με τον μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων, εργαζομένων και προστιθέμενης αξίας είναι η αρτοποιία και τα αλευρώδη προϊόντα. Συγκεκριμένα, απασχολεί το 32% του συνόλου των εργαζομένων του κλάδου. Οι επόμενοι σε σειρά υποκλάδοι είναι τα προϊόντα κρέατος, τα άλλα είδη διατροφής και τα γαλακτοκομικά προϊόντα (Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών, 2015).

2.4. Διαχρονική πορεία του κλάδου των τροφίμων εγχώρια

Το 2009 όταν ξεκίνησε η κρίση στην ελληνική οικονομία, η βιομηχανία τροφίμων δέχτηκε ισχυρό χτύπημα σε όρους απασχόλησης, προστιθέμενης αξίας, πωλήσεων και ακαθάριστης αξίας παραγωγής και επενδύσεων, καταγράφοντας σημαντική πτώση σε αυτά τα μεγέθη. Όμως, η πτώση αυτή καταγράφηκε σε επιχειρήσεις με αριθμό εργαζομένων μικρότερο από δέκα άτομα, οι οποίες βέβαια αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων στον κλάδο των τροφίμων (95%). Αυτές αντιπροσωπεύουν λιγότερο από το μισό κύκλο εργασιών και το 63% του συνόλου της απασχόλησης του κλάδου. Στον αντίποδα, οι μεγάλες επιχειρήσεις, αν και αριθμητικά αποτελούν μόλις το 5% των επιχειρήσεων του κλάδου, πραγματοποιούν πάνω από το 50% του συνολικού κύκλου εργασιών και το 52,9% της προστιθέμενης αξίας, ενώ εκεί εργάζεται και το 37% των απασχολούμενων της βιομηχανίας τροφίμων (Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών, 2015).

Ξεκινώντας η ύφεση στην Ελλάδα το 2008, ο κλάδος των τροφίμων δεν επηρεάστηκε έντονα. Το 2012 άρχισε να διαφαίνεται ο επηρεασμός στις επιχειρήσεις, αφού κόπηκε η πιστωτική διευκόλυνση από τις τράπεζες για υπερδανεισμένες επιχειρήσεις. Ακολούθως, το 2013 και το 2014, ο κλάδος ακολουθεί αρνητική πορεία καταγράφοντας πολυτεείς ζημιές. Τα τρόφιμα είναι ένας από τους κλάδους όπου αυξήθηκε η απασχόληση το τρίτο τρίμηνο του 2013. Ενώ το σύνολο των θέσεων εργασίας στο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα μειώθηκε σε σχέση με την ίδια χρονική περίοδο ένα έτος πριν, αύξηση σημειώθηκε στην απασχόληση σε ορισμένους μεγάλους βιομηχανικούς κλάδους βαρύνουσας σημασίας για τον συγκεκριμένο τομέα. Πιθανόν βέβαια η αύξηση να μην ήταν αποτέλεσμα της σταθερότητας ή της αύξησης της παραγωγής αλλά της διερεύνησης της μερικής απασχόλησης με ωρομίσθιο και της εκ περιτροπής εργασίας που αυξάνουν μεν το εργατικό δυναμικό με παράλληλη μείωση του αριθμού των σταθερά και πλήρως απασχολούμενων. Χαρακτηριστικό αποτελεί η αύξηση του αριθμού απασχολούμενων σε κλάδους που καταρρέουν. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή, εκτιμάται ότι αυξήθηκε ο αριθμός των εργαζομένων: Στη βιομηχανία τροφίμων κατά 3.113 άτομα, από 75.922 άτομα το 2014 σε 79.035 άτομα το 2015, με ποσοστιαία αύξηση των θέσεων εργασίας κατά 4,1% (ΕΛΣΤΑΤ, 2015).

Στη συνέχεια, η ομαλοποίηση των τιμών στα προϊόντα της βιομηχανίας τροφίμων έρχεται μετά από μια περίοδο σημαντικής ανόδου, αποτέλεσμα των πληθωριστικών πιέσεων της προ κρίσης εποχής και της επισιτιστικής κρίσης που ακολούθησε το 2008. Η έντονη ζήτηση για αγροτικές πρώτες ύλες και μεταλλεύματα από τις αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες πυροδότησε μια σειρά ανατιμήσεων που μετακλήθηκαν στο σύνολο της οικονομίας, επηρεάζοντας ανοδικά και τις εγχώριες τιμές του κλάδου. Όπως προκύπτει από τη μελέτη του IOBE, έκτοτε οι τιμές των τροφίμων έχουν ομαλοποιηθεί, παρ' όλο που σε συγκεκριμένα είδη διατροφής παραμένουν ακόμη υψηλά σε σχέση με προηγούμενα έτη. Τα

τελευταία χρόνια καταγράφεται μια διορθωτική κίνηση των τιμών του κλάδου, εξέλιξη που κατά κύριο λόγο οφείλεται στην προσαρμογή των δυνάμεων προσφοράς - ζήτησης στα νέα δεδομένα που διαμορφώνει η κρίση (Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών, 2015).

Ωστόσο, παρά την εξισορρόπηση των τιμών, παραμένουν σημαντικές προκλήσεις σε παγκόσμιο επίπεδο που ενδέχεται να εντείνουν στο μέλλον τις πληθωριστικές πιέσεις στα τρόφιμα. Οι προκλήσεις αυτές προέρχονται από τις αυξημένες διατροφικές ανάγκες, τις νέες διατροφικές συνήθειες «δυτικού τύπου» στις αναδυόμενες οικονομίες, οι οποίες οδηγούν στην αύξηση της κατά κεφαλήν κατανάλωσης τροφίμων, την αυξημένη ζήτηση για βιοκάυσιμα και αιθανόλη, με αποτέλεσμα τη μείωση της διαθέσιμης αγροτικής παραγωγής, τις κλιματικές αλλαγές και τις συνακόλουθες μεταβολές στις καιρικές συνθήκες που επηρεάζουν αρνητικά την απόδοση των καλλιεργειών, μειώνοντας τα αποθέματα.

Κατά συνέπεια, και ο εγχώριος κλάδος αντιμετωπίζει πρόσθετες πιέσεις, εκτός της φορολογικής επιβάρυνσης, λόγω της αύξησης της έμμεσης φορολογίας, με αποτέλεσμα να αναμένεται υψηλότερη άνοδος, όχι πάντως όσο υψηλά φαίνεται ότι θα κινηθεί το σύνολο των αγαθών και υπηρεσιών.

Τέλος, αν και τα είδη διατροφής αποτελούν το 1/5 του Γενικού Δείκτη Τιμών Παραγωγού, η άνοδος του δείκτη παραγωγού των τροφίμων είναι ηπιότερη σε σχέση όχι μόνο με το συνολικό δείκτη, αλλά και με τις υπόλοιπες κατηγορίες αγαθών με υψηλό συντελεστή στάθμισης.

Η μικρότερη άνοδος του δείκτη στα τρόφιμα υποδηλώνει επίσης ότι η αύξηση του κόστους παραγωγής, λόγω της άνοδου της τιμής του πετρελαίου και της ενέργειας γενικότερα, έχει επηρεάσει σε μικρότερο βαθμό τον κλάδο των τροφίμων σε σχέση με το σύνολο της βιομηχανίας. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει ότι ο κλάδος των τροφίμων απορροφά αποτελεσματικότερα τους κραδασμούς στην άνοδο του κόστους παραγωγής συγκριτικά με τους υπόλοιπους μεταποιητικούς κλάδους.

2.5. Ο ρόλος του κλάδου των τροφίμων

Η βιομηχανία τροφίμων παίζει θεμελιώδη ρόλο στην ελληνική οικονομία και στην ελληνική μεταποιητική βιομηχανία έχοντας όλα τα απαιτούμενα κριτήρια προκειμένου να παραμείνει ο βασικός μοχλός ανάπτυξης της χώρας, παρά την οικονομική κρίση. Ευκαιρίες για ανάκαμψη υπάρχουν, για να μπορέσει όμως να επιτευχθεί, πρέπει να στραφεί παράλληλα και προς τις εξαγωγές, δίνοντας έμφαση στην ελληνική ποιότητα και την ταυτότητα προϊόντος εκμεταλλευόμενοι τα παραδοσιακά χαρακτηριστικά των ελληνικών τροφίμων, την επιμονή στη συντονισμένη προσπάθεια δημιουργίας μιας ισχυρής και άμεσα αναγνωρίσιμης ελληνικής ταυτότητας τροφίμων (ελληνικό brand name), την πιο οργανωμένη και αποτελεσματική προώθηση των προϊόντων, την ενσωμάτωση της καινοτομίας, της έρευνας και της διαφοροποίησης του

προϊόντος, με την ταυτόχρονη ένταξη των νέων, σύγχρονων τεχνολογιών στην παραγωγή, αλλά και τη συνεργασία με κρατικούς και ερευνητικούς φορείς που θα στηρίξουν την προσπάθεια ενημέρωσης και προβολής του ελληνικού προϊόντος, μέσα από ένα μελετημένο και μακρόπνοο σχεδιασμό.

Το ελληνικό τρόφιμο και η ελληνική γεύση θα πρέπει να συνδεθεί άλλωστε και με τον πυλώνα του τουρισμού και την προώθηση του σε ξενοδοχεία και εστιατόρια, ώστε να ενισχύσει και μέσα από τα κανάλια αυτά την εξαγωγική του δραστηριοποίηση. Συμμετέχοντας σε επιχειρησιακά προγράμματα, διεθνείς εκθέσεις, συνέδρια και συνεργαζόμενος αποτελεσματικά με τις επιχειρήσεις και τους σχετικούς συνδέσμους, είναι δυνατό να συνεισφέρει καίρια στην προσπάθεια ενίσχυσης της εξαγωγικής δραστηριότητας και της εξωστρέφειας του τομέα, αλλά και στην οργανωμένη προώθηση του ελληνικού brand name τροφίμων. Για να αναπτυχθούν οι προϋποθέσεις εκείνες οι οποίες θα βελτιώσουν την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα της προσπάθειας για μια ουσιώδη προβολή των ελληνικών προϊόντων, θα πρέπει να υπάρξει εντονότερος συντονισμός και καλύτερη συνεργασία των εκπροσώπων του κλάδου.

Σήμερα έχουν ήδη αρχίσει να γίνονται σημαντικά βήματα προς αυτήν την κατεύθυνση. Μέσα και από τα δίκτυα διανομής των παραγόμενων προϊόντων στη χώρα μας, δημιουργείται προστιθέμενη αξία και ενισχύεται η εξωστρέφεια του κλάδου τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό. Μέσω της σύνδεσης με τον τριτογενή τομέα των υπηρεσιών στα εστιατόρια, τα ξενοδοχεία και γενικότερα με τον τουρισμό αναδεικνύονται τα ελληνικά προϊόντα, δημιουργώντας προστιθέμενη αξία, αλλά και εξαγωγική και αναπτυξιακή δυναμική.

Βασικό ρόλο παίζει η ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού, των προσόντων του, των γνώσεων και της εμπειρίας του στην αναζήτηση τρόπων βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων στον κλάδο των τροφίμων. Το ανθρώπινο δυναμικό σε όλα τα στάδια της αλυσίδας αξίας τροφίμων περιλαμβάνει μία ευρύτατη γκάμα ειδικοτήτων και αντικειμένων απασχόλησης που εκτείνεται από την καλλιέργεια και την αγροτική παραγωγή, τη μεταποίηση των πρώτων υλών, τις μεταφορές, το εμπόριο μέχρι τις υπηρεσίες στα εστιατόρια, τη χρηματοοικονομική διαχείριση και το μάρκετινγκ. Οι καινοτόμες τεχνολογίες, τα προϊόντα έρευνας και ανάπτυξης οδηγούν ήδη τις εξελίξεις σε όλα τα στάδια παραγωγής και διάθεσης σε πολλές χώρες στο χώρο των τροφίμων. Η μεταβολή τους με γρήγορους ρυθμούς επιβάλλει την ταχεία προσαρμογή και την ευελιξία του ανθρώπινου δυναμικού, έτσι ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί έγκαιρα και αποτελεσματικά σε αυτές τις μεταβολές και τις καινούριες απαιτήσεις στο πλαίσιο του διεθνούς ανταγωνισμού, όπως επίσης και να ενισχύσει τις προοπτικές εξέλιξης του κλάδου τροφίμων, συνδέοντάς τες με τις σημερινές, αλλά και τις μελλοντικές ανάγκες του (Ανδρουλάκης, 2015).

3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (PEST ANALYSIS)

Η ανάλυση του εξωτερικού περιβάλλοντος αποτελεί πρωταρχικό στάδιο του στρατηγικού σχεδιασμού μιας επιχείρησης. Το μακρο-περιβάλλον διακρίνεται σε τέσσερις (4) επιμέρους διαστάσεις:

- Το πολιτικό περιβάλλον
- το οικονομικό περιβάλλον
- το κοινωνικό-πολιτιστικό περιβάλλον και
- το τεχνολογικό περιβάλλον

Η ανάλυση PEST μελετά τις υπόψη διαστάσεις και βοηθά την επιχείρηση να προβλέψει μελλοντικές τάσεις και να προετοιμαστεί κατάλληλα για το μέλλον. Με αυτόν τον τρόπο διακρίνονται οι παρουσιαζόμενες ευκαιρίες και οι ενδεχόμενες απειλές, που θα πρέπει να σταθμιστούν ανάλογα για να παρθούν οι κατάλληλες αποφάσεις, που θα θωρακίσουν το μέλλον του κλάδου και της εκάστοτε εταιρείας. Στην παρούσα ενότητα του κεφαλαίου εξετάζονται τα παραπάνω υποπεριβάλλοντα αναλυτικά.

3.1. Πολιτικό περιβάλλον

Το πολιτικό περιβάλλον περιλαμβάνει τη γενική πολιτική κατάσταση των χωρών που ένας οργανισμός δραστηριοποιείται και τη συγκεκριμένη στάση που η εκλεγμένη κυβέρνηση έχει έναντι των επιχειρήσεων. Οι πολιτικές συνθήκες που επικρατούν σε ένα συγκεκριμένο χώρο επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις ενέργειες των επιχειρήσεων. Πολλές φορές βέβαια συμβαίνει και το αντίθετο, δηλαδή επιχειρήσεις κολοσσοί να επηρεάζουν την πολιτική κατάσταση της χώρας. Αλλαγές της κυβερνητικής πολιτικής απέναντι στη βιομηχανία μπορεί να επηρεάζουν τις επιχειρήσεις με ποικίλους τρόπους, όπως, μέσω της φορολογίας, των συναλλαγματικών ελέγχων, της νομοθεσίας που αφορά την απασχόληση, τον έλεγχο της μόλυνσης, την ύπαρξη κρατικών μονοπωλίων και τις υλοποιούμενες αποκρατικοποιήσεις.

Η οικονομική πολιτική που εφαρμόζει η κυβέρνηση, λόγω και των επιταγών του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, αλλά και το γενικότερο ασταθές πολιτικό σκηνικό που λαμβάνει χώρα στην Ελλάδα λόγω της οξύτατης παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που διανύουμε πλήττει γενικά τις επιχειρήσεις. Δεν δίνονται αρκετά κίνητρα για επενδύσεις, αντιθέτως μάλιστα σε πολλές περιπτώσεις δημιουργούνται αντικίνητρα ικανά να αποτρέψουν την εισροή νέων ή/και ξένων κεφαλαίων στην χώρα κυρίως λόγω της αβεβαιότητας που χαρακτηρίζει τις αγορές.

Επιπλέον, σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, όπου τα σύνορα τείνουν να εξαλειφθούν, οι γεωστρατηγικές ισορροπίες επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την παγκόσμια οικονομία και οι συνέπειες ενός οικονομικού «ατυχήματος» σε οποιοδήποτε σημείο του παγκόσμιου χάρτη μπορεί να προκαλέσουν ανυπολόγιστη ζημία στην εθνική οικονομία και κατ' επέκταση στον εξεταζόμενο κλάδο.

Επίσης, η εξάρτηση της παγκόσμιας οικονομίας από το πετρέλαιο και τα συναλλαγματικά παιχνίδια που παίζονται στην παγκόσμια σκακιέρα καθιστούν τους επενδυτές σκεπτικούς ως προς τις θέσεις που παίρνουν, καθώς προσπαθούν να μειώσουν τους επενδυτικούς κινδύνους στο μέγιστο βαθμό. Αυτό έχει ως συνέπεια την τοποθέτηση σε όσο το δυνατό ασφαλέστερες επενδύσεις σε χώρες με πολιτική και οικονομική σταθερότητα.

Συμπερασματικά, η Ελλάδα αυτή την περίοδο δε μπορεί να θεωρηθεί ως χώρα φιλική προς την εισροή νέων επενδύσεων, λόγω της πολιτικής αστάθειας ένεκα της οικονομικής κρίσης από το 2009 κι εντεύθεν. Οι επενδύσεις που πραγματώνονται θεωρούνται μεμονωμένες και βασίζονται καθαρά σε εξατομικευμένα επιχειρηματικά σχέδια κι όχι ως απόρροια μιας εθνικής στρατηγικής. Στον υπόψη κανόνα εντάσσεται και ο κλάδος των τροφίμων, ο οποίος αναπτύσσεται σε ένα περιβάλλον, που κάθε άλλο παρά ενθαρρυντικό μπορεί να θεωρηθεί.

Ειδικότερα, αναφέρεται ότι στην Ελλάδα από το 2009 διέρχεται μια οικονομική κρίση, η οποία έχει επιφέρει κυβερνητική αστάθεια, καθώς στην εξουσία έχουν βρεθεί πέντε κυβερνήσεις διαφορετικού προσανατολισμού. Η κρίση αυτή προκαλεί πλήγματα στην έννοια της συνέχειας του κράτους, καθώς η διαρκής εναλλαγή υπουργών και η διαφοροποιημένη κυβερνητική στάση έναντι πλήθους πολιτικών δημιουργεί ανησυχία στο επιχειρηματικό περιβάλλον.

Η ανάγκη μείωσης των ελλειμμάτων με τη βίαιη αναπροσαρμογή των εισοδημάτων, τον περιορισμό του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων, την εκτόξευση των υποχρεώσεων του Δημοσίου προς τους Προμηθευτές του στα 6,7 δισεκατομμύρια ευρώ, την αύξηση της φορολογίας στις επιχειρήσεις σε συνδυασμό με την αδυναμία απορρόφησης των κονδυλίων του ΕΣΠΑ που επρόκειτο να διατεθούν για την ανάπτυξη, δημιούργησαν ασφυξία στην αγορά.

Η διαρκής επιτήρηση από την Τρόικα (ΔΝΤ, ΕΚΤ, Ε.Ε) των νομοθετημάτων που κατά καιρούς έφεραν προς ψήφιση οι εκάστοτε κυβερνήσεις με γνώμονα την αποκλειστική επίτευξη της δημοσιονομικής

προσαρμογής, οδήγησε αφενός στην επίτευξη των ονομαστικών στόχων, αφετέρου δε, σε κοινωνική αναταραχή.

Το ακολουθούμενο μίγμα πολιτικής δημιούργησε προβλήματα στον κοινωνικό ιστό, ενώ η ριζική αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος των επιχειρήσεων κατέστησε αμφίβολη την παραγωγική δραστηριότητα πολλών μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Προφανώς, η κυβερνητική αστάθεια σε συνδυασμό με το διαρκώς μεταβαλλόμενο φορολογικό περιβάλλον αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα για τις επενδύσεις και επηρεάζει το σύνολο των παραγωγικών κλάδων, συμπεριλαμβανομένου του κλάδου των τροφίμων.

Συγκεκριμένα, στην πρώτη δεκάδα των χωρών που επιβαρύνουν υπέρμετρα τους πολίτες και τις επιχειρήσεις με φόρους, ασφαλιστικές εισφορές και ΦΠΑ βρίσκεται η Ελλάδα, με βάση τη σχετική κατάταξη του διεθνούς περιοδικού «Forbes» όπως αυτή δημοσιεύεται στο τελευταίο τεύχος του. Μεταξύ 50 χωρών από όλον τον κόσμο η χώρα μας καταλαμβάνει τη 10^η θέση όσον αφορά το άθροισμα των ανώτατων συντελεστών φορολογίας, ασφαλιστικών εισφορών και φόρου προστιθέμενης αξίας που επιβάλλονται στα φυσικά και νομικά πρόσωπα. Ακόμη από την παγκόσμια έρευνα που δημοσιεύει το περιοδικό «Forbes» προκύπτει ότι ένας φορολογούμενος στην Ελλάδα που έχει ακαθάριστο ετήσιο εισόδημα 50.000 ευρώ, στην τσέπη καθαρά (μετά από κρατήσεις φόρων και ασφαλιστικών εισφορών) λαμβάνει 31.283 ευρώ.

Σχετικά με τη φορολογία, οι νέες διατάξεις της φορολογίας εισοδήματος ομαδοποιούν σε μια κατηγορία μισθωτούς, συνταξιούχους, αγρότες και ασκούντες σε ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της θέσπισης μιας ενιαίας κλίμακας με κοινούς φορολογικούς συντελεστές και χορήγηση αφορολόγητου ορίου για όλες τις κατηγορίες των υπόχρεων, εξαιρουμένων των ατομικών επιχειρήσεων που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα.

Επιπροσθέτως, οι επιβαρύνσεις από την τροποποιημένη κλίμακα της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης φυσικών προσώπων θα έχουν προοδευτικό/κλιμακωτό χαρακτήρα, σε αντίθεση με ότι ίσχυε μέχρι πρότινος, ενώ θα απαλλάσσονται από αυτήν (από τα πρόσθετα φορολογικά βάρη που αυτή συνεπάγεται) όσοι διαθέτουν ετήσια εισοδήματα μικρότερα των 12.000 ευρώ (Εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ, 2016).

Το νέο αυτό φορολογικό πλαίσιο αναμένεται να επιφέρει επιπρόσθετα βάρη στη μικρομεσαία επιχειρηματικότητα, κυρίως στις νομικές οντότητες με ετήσια κέρδη έως 50,000 ευρώ, συμπεριλαμβανομένης και της αυξημένης προκαταβολής φόρου εισοδήματος (από 75% το φορολογικό έτος 2015 στο 100% στη διάρκεια του φορολογικού έτους 2016). Πιο αναλυτικά, στις νέες διατάξεις εμπίπτουν οι παρακάτω μορφές επιχειρήσεων: οι προσωπικές εταιρείες (Ο.Ε. και Ε.Ε.) που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή, οι συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών, οι κοινωνίες αστικού δικαίου, οι αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, οι συμμετοχικές ή αφανείς εφόσον ασκούν

επιχείρηση ή επάγγελμα, οι κοινοπραξίες, οι νομικές οντότητες που ορίζονται στο άρθρο 2 του Κ.Φ.Ε. και δεν περιλαμβάνονται σε μια από τις προηγούμενες περιπτώσεις.

Η εξομοίωση της φορολογικής μεταχείρισης των μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων, θα συντελέσει στην περαιτέρω συρρίκνωση του μικρομεσαίου επιχειρείν, καθιστώντας για πολλές από αυτές ακόμη πιο αβέβαιη την προοπτική επιβίωσή τους. Περαιτέρω, υποδαυλίζεται το πνεύμα του υγιούς ανταγωνισμού και της διασφάλισης της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς, ενώ η προσπάθεια καταπολέμησης της ανεργίας και τόνωσης των εσόδων των ασφαλιστικών ταμείων θα δεχθεί σημαντικό πλήγμα.

Στις διατάξεις της νέας φορολογίας εισοδήματος εμπεριέχεται και η αύξηση του συντελεστή φορολόγησης των μερισμάτων για τις νομικές οντότητες (για όσες από αυτές διανέμουν) στο 15%, από 10% που ισχύει μέχρι σήμερα. Η παραπάνω αύξηση έρχεται να προστεθεί στην υποχρέωση καταβολής διογκωμένου φόρου επί των κερδών των επιχειρήσεων (νομικών προσώπων), καθώς από το παρόν έτος ο συντελεστής ανέρχεται από το 26% στο 29%. Συνέπεια όλων των παραπάνω είναι η εκτίναξη του συνολικού συντελεστή φορολόγησης των επιχειρηματικών κερδών στο 39,65%. Επιπροσθέτως, δεν θα πρέπει να λησμονείται το γεγονός πως οι προαναφερθείσες νομικές μορφές επιχειρήσεων έχουν ήδη βιώσει τις υφιστάμενες επιπτώσεις των μέτρων του 3^{ου} Μνημονίου, καθώς στη διάρκεια του 2015 (χρήση 2014) κλήθηκαν να πληρώσουν αυξημένη προκαταβολή φόρου εισοδήματος. (Υπουργείο Οικονομικών, 2015).

Στη συνέχεια, σύμφωνα με τον αναπτυξιακό νόμο υπ' αριθμού 4399/2016, χορηγούνται ελκυστικά κίνητρα για την ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων με στόχο την περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη της χώρας και συγκεκριμένα την αύξηση της απασχόλησης, τη βελτίωση της συνεργασίας και την αύξηση του μέσου μεγέθους των επιχειρήσεων, την τεχνολογική αναβάθμιση, τη διαμόρφωση μιας νέας εξωστρεφούς εθνικής ταυτότητας (branding), τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας και έντασης γνώσης, τη μετακίνηση στην αλυσίδα παραγωγής της αξίας για την παραγωγή πιο σύνθετων προϊόντων, την εξοικονόμηση των φυσικών πόρων στην προοπτική μιας κυκλικής οικονομίας, την προσφορά καλύτερων υπηρεσιών, τη προσέλκυση ξένων άμεσων επενδύσεων και εν τέλει την εξασφάλιση καλύτερης θέσης της χώρας στο Διεθνή Καταμερισμό Εργασίας.

Επιπρόσθετα, οι επιχειρήσεις ενισχύονται και μέσω του προγράμματος ΕΣΠΑ (Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης), το οποίο αποτελεί ένα από τα βασικότερα στρατηγικά σχέδια για την ανάπτυξη της χώρας με τη συνδρομή σημαντικών πόρων που προέρχονται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέσω της υλοποίησης του ΕΣΠΑ επιδιώκεται η αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών της χώρας που συνετέλεσαν στην εμφάνιση της οικονομικής κρίσης αλλά και των προβλημάτων, οικονομικών και κοινωνικών, που αυτή δημιούργησε. Επίσης, το ΕΣΠΑ 2014-2020 καλείται να συνδράμει στην επίτευξη των εθνικών στόχων έναντι της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Στόχος της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» είναι η προαγωγή μιας ανάπτυξης:

- Έξυπνης, με αποτελεσματικότερες επενδύσεις στην εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία,
- Βιώσιμης χάρη στην αποφασιστική μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, και
- Χωρίς αποκλεισμούς, με ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη μείωση της φτώχειας (ΕΣΠΑ, 2014)

Επιπλέον, μεγάλης σπουδαιότητας είναι και η νομοθεσία σχετικά με τα τρόφιμα που ορίζει κανόνες για την προστασία της δημόσιας υγείας, την ασφάλεια του καταναλωτή καθώς και την απόδοση ευθύνης στους παραγωγούς και τους προμηθευτές. Ιδιαίτερη σημασία για την βιομηχανία τροφίμων έχει η θέσπιση ενός κοινού συστήματος κανόνων που ρυθμίζει την παραγωγή, την εμπορία και τη διακίνηση των τροφίμων για την ενιαία αγορά. Η σημαντικότερη κοινοτική οδηγία που αφορά την υγιεινή των τροφίμων είναι η 93/43, με την οποία έχει εναρμονιστεί η εθνική νομοθεσία και η οποία υποχρεώνει όλες τις επιχειρήσεις με την παρασκευή, μεταποίηση και διανομή των τροφίμων να εφαρμόζουν αυστηρούς κανόνες υγιεινής για τη διασφάλιση του τελικού καταναλωτή.

Επίσης, εφαρμόζεται υποχρεωτικά το σύστημα HACCP (Hazard Analysis Critical Control Points). Το σύστημα HACCP (Ανάλυση Κινδύνων - Κρίσιμα Σημεία Ελέγχου) είναι ένα εξειδικευμένο σύστημα ελέγχου για τα τρόφιμα και αφορά την υγιεινή και ασφάλεια των τροφίμων. Το εν λόγω σύστημα εφαρμόζεται στη διαδικασία παραγωγής ενός συγκεκριμένου τροφίμου και καλύπτει όλα τα στάδια παραγωγής, από την παραλαβή των Α' υλών μέχρι και την τελική χρήση των προϊόντων από τους καταναλωτές.

Η νομοθεσία σχετικά με την ασφάλεια των τροφίμων έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να προστατεύει τους καταναλωτές.

Οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων τροφίμων θα πρέπει να προβλέπουν τη χρήση εγγράφων και την τήρηση αρχείων, αναλόγων με τη φύση και το μέγεθος της εταιρείας, ώστε να εξασφαλίζεται η ουσιαστική εφαρμογή των απαιτούμενων μέτρων και να καθίσταται δυνατός ο επίσημος έλεγχος των τροφίμων τον οποίο αναλαμβάνει ο ΕΦΕΤ, συντονίζοντας και τις άλλες αρχές του ελέγχου. Ιδιαίτερη ευελιξία προβλέπεται για τις επιχειρήσεις μικρού και μεγάλου μεγέθους.

Στην Ελλάδα τον έλεγχο ασκούν:

- Το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας προβαίνει σε μακροσκοπικό έλεγχο τροφίμων με τους Επόπτες Δημόσιας Υγείας στα καταστήματα τροφίμων και εστιατόρια βασικά, καθώς και σε εργαστηριακό – μικροβιολογικό έλεγχο ζωικών τροφίμων και νερού. Επίσης, ασχολείται με την υγιεινή προσωπικού καταστημάτων τροφίμων, εστιατορίων, βιομηχανικών και βιοτεχνικών τροφίμων.

- Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης διενεργεί μικροσκοπικό υγειονομικό έλεγχο τροφίμων ζωικής προέλευσης στους χώρους αποθήκευσης και διακίνησης (φόρτωση - εκφόρτωση), καθώς και κατά τη διάθεση στην κατανάλωση (κεντρικές αγορές, καταστήματα τροφίμων, εστιατόρια).

Σύμφωνα με τις γενικές απαιτήσεις του νόμου για τους εργαζόμενους, οι εργαζόμενοι πρέπει να:

- Είναι καθαροί,
- Διατηρούν το χώρο εργασίας καθαρό,
- Φορούν κατάλληλο, καθαρό προστατευτισμό που να πλένεται εύκολα,
- Παρασκευάζουν, αποθηκεύουν και προσφέρουν τρόφιμα σε ασφαλείς θερμοκρασίες,
- Αναφέρουν στον εργοδότη τους όταν:
 - Γνωρίζουν ή υποψιάζονται ότι είναι φορείς ή πάσχουν από κάποια ασθένεια που μπορεί να μεταδοθεί στα τρόφιμα,
 - Έχουν κάποιο τραύμα, δερματική μόλυνση ή στομαχικές διαταραχές. Την υποχρέωση αυτή αναλαμβάνουν οι εργαζόμενοι με γραπτή δήλωση την οποία υπογράφουν κατά την πρόσληψή τους.
- Μη διαθέτουν ακατάλληλα τρόφιμα.

Σύμφωνα με τις γενικές απαιτήσεις του νόμου για τους εργοδότες, οι εργοδότες μιας επιχείρησης πρέπει να διασφαλίζουν ότι:

- Οι εγκαταστάσεις έχουν έγκριση από την αρμόδια αρχή,
- Οι εγκαταστάσεις να έχουν σχεδιαστεί, εξοπλιστεί και να λειτουργούν έτσι ώστε να μη δημιουργούνται κίνδυνοι μόλυνσης, ασθένειας ή τραυματισμού,
- Υπάρχουν επαρκείς εγκαταστάσεις και χώροι ατομικής υγιεινής,
- Το προσωπικό να είναι εκπαιδευμένο και να επιθεωρείται ώστε να εργάζεται σύμφωνα με τους κανονισμούς υγιεινής,
- Γίνεται ανάλυση των κινδύνων, δηλαδή ότι οι κίνδυνοι πρέπει να έχουν εντοπιστεί και ότι λαμβάνονται μέτρα για την καταστολή ή την αντιμετώπισή τους (Υπουργείο Υγείας, 2016).

Η περιβαλλοντική πολιτική, επίσης, επιδέχεται ιδιαίτερη μέριμνα από την κάθε χώρα ειδικά τα τελευταία χρόνια που η κλιματική αλλαγή, η καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, η προστασία της βιοποικιλότητας και των οικοτόπων, η διαχείριση των αποβλήτων και άλλα τέτοια ζητήματα αποτελούν κρίσιμα θέματα προς άμεση επίλυση. Προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμόρφωση των βιομηχανιών στις περιβαλλοντικές επιταγές, η περιβαλλοντική νομοθεσία λειτουργεί ως εργαλείο οριοθέτησης υποχρεωτικών κανόνων συμμόρφωσης και περιλαμβάνει σειρά νομοθετημάτων, που θέτουν άμεσα και έμμεσα, όρους και όρια συμμόρφωσης. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Η Οδηγία για την Περιβαλλοντική Ευθύνη (Environmental Liability), η οποία αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημίας, και αποτελεί την πρώτη κοινοτική νομοθετική πράξη με βασικό στόχο μεταξύ άλλων την εφαρμογή της Αρχής «Ο Ρυπαίνων Πληρώνει». Η περιβαλλοντική ζημία, κατά την Οδηγία, μπορεί να αφορά το υδάτινο περιβάλλον, τα προστατευόμενα είδη και φυσικά ενδιαιτήματα και το έδαφος. Η υπευθυνότητα σε περίπτωση περιβαλλοντικής ζημίας (ακόμη και δυνητικής) συνεπάγεται την ανάληψη κόστους από την επιχείρηση για την κάλυψη δαπανών προληπτικών μέτρων ή μέτρων αποκατάστασης.
- Η Οδηγία IPPC για τον ολοκληρωμένο έλεγχο και πρόληψη της ρύπανσης.
- Η Οδηγία IPPC, για τον ολοκληρωμένο έλεγχο και πρόληψη της ρύπανσης από τη βιομηχανία, η οποία θέτει όρους και διαδικασίες για την έκδοση περιβαλλοντικών αδειών ενώ απαιτεί και την εφαρμογή Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών για την πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης, εισάγοντας την παράμετρο του κόστους στον χαρακτηρισμό της Βέλτιστης Τεχνικής.
- Η Οδηγία SEVESO που αφορά σε καθορισμό μέτρων και όρων για την αντιμετώπιση των κινδύνων από ατυχήματα μεγάλης έκτασης σε εγκαταστάσεις ή μονάδες λόγω της ύπαρξης επικίνδυνων ουσιών. Η υποβολή Μελέτης Ασφαλείας και η εφαρμογή Συστήματος Διαχείρισης Ασφάλειας αποτελούν απαιτήσεις της Οδηγίας για εγκαταστάσεις που αποθηκεύουν συγκεκριμένες ουσίες σε ποσότητες μεγαλύτερες από καθορισμένα όρια.

Το πρότυπο ISO 14001 αποτελεί μοντέλο για ένα Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) που μπορεί να αξιολογηθεί και να πιστοποιηθεί από διαπιστευμένους φορείς πιστοποίησης. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο πρότυπο, που εφαρμόζεται διεθνώς, εντοπίζονται οι διαδικασίες της εταιρείας που επιβαρύνουν το περιβάλλον, καθορίζονται οι στόχοι που οδηγούν στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ποσοτικοποιούνται και ορίζονται οι απαραίτητες διαδικασίες των οποίων η διαρκής εφαρμογή εξασφαλίζει την επίτευξή τους. Ελέγχονται, ώστε να επιτυγχάνεται η ικανοποιητική εφαρμογή τους και τέλος γίνονται οι κατάλληλες διορθωτικές κινήσεις.

Το Κοινοτικό Σύστημα απονομής οικολογικού σήματος ECO-LABEL βασίζεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) 880/92. Απονέμεται σε βιομηχανικά προϊόντα βάσει ειδικών οικολογικών κριτηρίων και πιστοποιεί ότι τα συγκεκριμένα προϊόντα που φέρουν το ειδικό σήμα έχουν σε όλο τον «κύκλο ζωής» τους, λιγότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

3.2. Οικονομικό περιβάλλον

3.2.1. Γενικά

Η οικονομική σταθερότητα μιας χώρας δίνει στους πολίτες της την ασφάλεια για επενδύσεις και επιχειρηματικά ανοίγματα. Η οικονομική όμως αστάθεια που επικρατεί στη χώρα μας καθώς και τα εκτεταμένα μέτρα που έχει πάρει η ελληνική κυβέρνηση για τη μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος έχουν οδηγήσει σε μεγάλες μειώσεις μισθών και συντάξεων καθώς και σε μεγάλη αύξηση της ανεργίας. Η έλλειψη ρευστότητας καθώς και οι μεγάλες επιφυλάξεις των τραπεζών προς τη χορήγηση δανειών «γονάτισαν» την ελληνική οικονομία και κυρίως τον ιδιωτικό τομέα. Οποιοσδήποτε προσπάθειες για επενδύσεις ή επιχειρηματικά ανοίγματα από τις ελληνικές επιχειρήσεις πέφτουν στο κενό λόγω έλλειψης ρευστότητας. Επιπρόσθετα, λόγω της ευρύτερης οικονομικής κρίσης που αντιμετωπίζει η χώρα έχουν μειωθεί σημαντικά οι εισαγωγές και οι εξαγωγές με αποτέλεσμα τη δραματική μείωση του μεταφορικού έργου.

Στον παρακάτω πίνακα παρατηρούμε τα βασικά οικονομικά μεγέθη για τη χώρα μας από το 2012 μέχρι και το 2015.

	2012	2013	2014	2015
Εξέλιξη ΑΕΠ (σταθερές τιμές 2010)	-7,3%	-3,2%	0,7%	-0,2%
Πληθωρισμός: Μέσος Ετήσιος	1,5%	-0,9%	-1,3%	-1,7%
Παραγωγικότητα Εργασίας (EU-28=100)**	88,6	90,6	89	89,4
Ποσοστό ανεργίας	24,4%	27,5%	26,5%	24,9%
Δημόσιες Επενδύσεις (%ΑΕΠ)**	2,5%	3,4%	3,7%	3,8%
Εξαγωγές (αγαθά – τρέχουσες τιμές)*	27,6	27,3	27,2	25,8
Εισαγωγές (αγαθά – τρέχουσες τιμές)*	49,3	47	48,1	43,6

Πίνακας 1

*δισεκατομμύρια €

**Πηγή: Eurostat

Πηγή : Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2015

3.2.2. Η ελληνική οικονομία

Η ελληνική οικονομία, έχοντας σημειώσει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης έως το έτος 2008, έδειξε σημεία ύφεσης το 2009, με αποτέλεσμα τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση, ενώ από το έτος 2009 και μετά η ύφεση εντάθηκε σημαντικά λόγω δημοσιονομικών ανισορροπιών. Η ανάγκη εξυγίανσης οδήγησε τη χώρα στην ένταξή της σε τριμερή μηχανισμό οικονομικής στήριξης, αποτελούμενο από την ΕΕ, το ΔΝΤ και την ΕΚΤ. Η αυστηρή εισοδηματική πολιτική και ο δραστικός περιορισμός των δημοσίων δαπανών που ασκήθηκαν κατά τα τελευταία 6 έτη επηρέασαν, όπως ήταν αναμενόμενο, αρνητικά την εξέλιξη του ΑΕΠ, με αποτέλεσμα το μέγεθός του να σημειώσει μείωση κατά 7,3% το 2012 και κατά 3,2% το 2013 (σταθερές τιμές έτους 2010). Κατά το 2014 η ελληνική οικονομία επέστρεψε σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης της τάξης του 0,7%, ενώ κατά το 2015 το ΑΕΠ σημείωσε οριακή μείωση κατά 0,2%. Το δημόσιο έλλειμμα μειώθηκε από 15,2% το 2009 σε 8,8% το 2012, αυξήθηκε σε 13% το 2013 αλλά μειώθηκε ξανά σημαντικά το 2014, φθάνοντας στο 3,6% του ΑΕΠ, ενώ κατά το έτος 2015 το έλλειμμα υπολογίστηκε στο 7,2%. Με την επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων, που αποβλέπουν στη δημιουργία ενός ελκυστικότερου επενδυτικού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος, όπως η απελευθέρωση συγκεκριμένων αγορών, η ταχύτερη αδειοδοτική διαδικασία, ο νέος αναπτυξιακός νόμος, η ευελιξία στην αγορά εργασίας κλπ., καθώς επίσης με τη μείωση των τιμών των παραγωγικών συντελεστών λόγω της κρίσης, αναμένεται ουσιαστική βελτίωση των τάσεων εξέλιξης των οικονομικών μεγεθών (Enterprise Greece, 2015).

3.2.3. Πληθωρισμός

Ο πληθωρισμός στην Ελλάδα είχε πτωτική τάση καθόλη την εξεταζόμενη περίοδο. Συγκεκριμένα, το 2012 είχε τιμή 1,5%, ενώ το 2013 παρουσίασε αρνητική τιμή φτάνοντας στο -0,9%, γεγονός που επιβεβαιώνει την άποψη ότι οι οικονομίες σε ύφεση έχουν χαμηλούς και πολλές φορές αρνητικούς ρυθμούς πληθωρισμού. Από το 2013 μέχρι και το 2015 ο μέσος ετήσιος δείκτης πληθωρισμού υποχώρησε σημαντικά και διαμορφώθηκε στο -1,3% το 2014 και στο -1,7% το 2015. Αυτές οι τιμές οφείλονται κυρίως στην ύφεση, την ανεργία, καθώς και τη συνεχή απώλεια αγοραστικής δύναμης των εργαζομένων (Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2015).

3.2.4. Απασχόληση και Ανεργία

Έως και το 2008 η ανεργία στην Ελλάδα ήταν σχετικά χαμηλή και κινούταν με ποσοστό της τάξεως του 7,8% στο μέσο όρο της Ευρωζώνης. Κατά το 2009 η ανεργία στη χώρα αυξήθηκε ως αποτέλεσμα της διεθνούς κρίσης που έπληξε και την Ελλάδα και ανήλθε σε 9,6%, ενώ για το 2010 αυξήθηκε περαιτέρω στο 12,7%, ως συνέπεια της περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής που εφαρμόστηκε εξαιτίας της κρίσης χρέους. Κατά το έτος 2011 το ποσοστό ανεργίας, ως επακόλουθο της γενικότερης κρίσης της ελληνικής οικονομίας και των μέτρων που έχουν ληφθεί για τη δημοσιονομική εξυγίανση, έφτασε το 17,9%, ενώ κατά το 2012 ξεπέρασε το 24% και κατά το 2013 έφτασε το 27,5%. Κατά το έτος 2014 παρατηρείται για πρώτη φορά από την έναρξη της κρίσης μια μικρή μείωση, αν και η ανεργία παρέμεινε στα πολύ υψηλά επίπεδα του 26,5%, ενώ κατά το έτος 2015 σημείωσε μικρή περαιτέρω πτώση και έφτασε το 24,9% (Enterprise Greece, 2015).

3.2.5. Επενδύσεις

Το έτος 2015 ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου στην Ελλάδα ανήλθε στα 20,5 δις Ευρώ σε τρέχουσες τιμές, στα ίδια περίπου επίπεδα με το 2014 (20,6 δις), εμφανίζοντας τάσεις σταθεροποίησης μετά από μια σειρά σημαντικών μειώσεων κατά τα τελευταία έτη, που οφείλονται στη δραστική περικοπή των δημοσίων δαπανών και την περιοριστική οικονομική πολιτική που ασκήθηκε λόγω της οικονομικής κρίσης.

Σε ότι αφορά τις Ξένες Άμεσες Επενδύσεις (ΞΑΕ), οι συνολικές (ακαθάριστες) εισροές ξένων επενδυτικών κεφαλαίων, που στην ουσία αντικατοπτρίζουν την πραγματική επίδοση της χώρας στην προσέλκυση επενδύσεων, σημείωσαν το 2014 μια μείωση σε σχέση με το 2013, κατά 24,4%, ωστόσο σε σχέση με το έτος 2012 παραμένουν αυξημένες κατά 30,7%. Σε ότι αφορά στις καθαρές εισροές ΞΑΕ στην Ελλάδα αυτές σημείωσαν το ίδιο έτος μια μείωση σε σχέση με το 2013, της τάξης του 22,9%, ωστόσο συγκριτικά με το έτος 2012 παραμένουν αυξημένες κατά 20,9% (Enterprise Greece, 2015).

3.2.6. Το διεθνές εμπόριο

Οι εξαγωγές ελληνικών αγαθών κατά το έτος 2014 μειώθηκαν ελάχιστα σε σχέση με το 2013 και ανήλθαν σε 27,2 δις Ευρώ. Από την άλλη πλευρά, οι εισαγωγές της χώρας το 2014 ανήλθαν σε 48,1 δις Ευρώ ενώ το 2013 ήταν 47 δις Ευρώ. Η αύξηση των εισαγωγών κατά το 2014 και η μικρή μείωση των εξαγωγών έχει σαν αποτέλεσμα τη μικρή αύξηση του εμπορικού ελλείμματος αγαθών της χώρας κατά το έτος 2014 (Enterprise Greece, 2015).

3.3. Κοινωνικό – πολιτιστικό περιβάλλον

3.3.1. Γενικά

Η Ελληνική κοινωνία βρίσκεται σε μια σχετικά δύσκολη φάση λόγω κυρίως της οικονομικής κρίσης. Οι αναταραχές στο εσωτερικό της χώρας και η έλλειψη εμπιστοσύνης στον πολιτικό κόσμο είναι δύο προβλήματα που τείνουν να πάρουν μακροχρόνιες διαστάσεις. Από την άλλη πλευρά, όσον αναφορά τον τρόπο ζωής, η ελληνική κουλτούρα εμπεριέχει έντονα το στοιχείο του φαγητού, δεδομένο που είναι πολύ θετικό για τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των τροφίμων και των ποτών.

Η μελέτη του κοινωνικο-πολιτιστικού περιβάλλοντος στοχεύει στην ανάλυση των ιδανικών, αξιών και χαρακτηριστικών, τα οποία διακρίνουν τα μέλη μιας ομάδας από μία άλλη. Επισημαίνεται ότι οι πολιτιστικοί και κοινωνικοί παράγοντες μπορούν να επηρεάσουν τις δραστηριότητες των επιχειρήσεων σε μεγάλο βαθμό. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι κατά την ανίχνευση του κοινωνικο-πολιτιστικού περιβάλλοντος θα πρέπει να εντοπίζονται όχι μόνο τα υλικά στοιχεία του που χαρακτηρίζονται από ένα συγκεκριμένο επίπεδο τεχνογνωσίας ή από τη δεδομένη οικονομική δομή της κοινωνίας, αλλά να εξετάζονται και διάφοροι παράγοντες όπως οι αλλαγές στον τρόπο ζωής, κανόνες ηθικής, καταναλωτικές τάσεις, επιρροές από εξωτερικά περιβάλλοντα, μόδα και γενικά οποιοσδήποτε παράγοντας δύναται να επιφέρει διαφοροποιήσεις στο υπό εξέταση περιβάλλον. Επομένως, τα στελέχη θα πρέπει να προσαρμόζουν τις πρακτικές τους στις μεταβαλλόμενες προσδοκίες της κοινωνίας στην οποία λειτουργούν. Όσο αξίες, συνήθειες και επιθυμίες αλλάζουν, τα στελέχη θα πρέπει επίσης να αλλάζουν. Η αρχή αυτή αφορά τόσο τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που οι επιχειρήσεις προσφέρουν, όσο και τις εσωτερικές πολιτικές.

3.3.2. Διαστρωμάτωση εισοδήματος

Αρχικά, στην πλειοψηφία τους οι Έλληνες είναι μισθωτοί, αφού συνολικά 5.370.677 φορολογούμενοι δήλωσαν εισόδημα 56,724 δισ. ευρώ από μισθούς και συντάξεις το 2015.

Από αυτούς, εισόδημα μέχρι 1.000 ευρώ δήλωσαν οι 279.913, από 1.001 έως 5.000 ευρώ δήλωσαν 1.165.650 πολίτες, 5.001 έως 10.000 ευρώ δήλωσαν 1.608.859 πολίτες και 10.001 έως 15.000 δήλωσαν 1.023.317 φορολογούμενοι. Αισθητά λιγότεροι είναι οι καλύτερα αμοιβόμενοι Έλληνες. Συγκεκριμένα, από 15.001 έως 20.000 ευρώ εισόδημα, δήλωσαν 788.812 φορολογούμενοι, 20.001 έως 50.000 ευρώ οι 476.416, 50.001 έως 100.000 ευρώ 21.380 πολίτες, ενώ εισόδημα 100.001 έως 500.000 ευρώ δήλωσαν 6.119. Μόλις 211 φορολογούμενοι δήλωσαν εισόδημα πάνω από 500.000 ευρώ (Λάσκαρη, 2016).

Δείτε αναλυτικά τον πίνακα:

Εισόδημα	Πλήθος Φορολογούμενων
Έως 1000 €	279.913
1.001-5.000 €	1.165.650
5.001-10.000 €	1.608.859
10.001-15.000 €	1.023.317
15.001-20.000 €	788.812
20.001-50.000 €	476.416
50.001-100.000 €	21.380
100.001-500.000 €	6.119
500.001 € και πάνω	211

Πίνακας 2

3.3.3. Επίπεδα φτώχειας

Στη συνέχεια, με βάση τα στοιχεία της Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών το 2015, ο πληθυσμός που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό ανέρχεται στο 35,7% του πληθυσμού της χώρας, παρουσιάζοντας μια μικρή μείωση σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού είναι υψηλότερος στην περίπτωση των ατόμων ηλικίας 18-64 ετών (39,4%), ενώ οι γυναίκες είναι σε μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας σε σχέση με τους άντρες, όπως φαίνεται στον Πίνακα 3. Το Διάγραμμα 1 παρουσιάζει την εξέλιξη και συγκεκριμένα την ανοδική τάση από το 2010 και μετά - του την τελευταία δεκαετία, ενώ ο Πίνακας 3 δείχνει τα επίπεδα φτώχειας ανά ηλικιακή ομάδα (Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2015).

Διάγραμμα 1

Ομάδες Ηλικιών	Σύνολο Πληθυσμού	Γυναίκες	Άνδρες
0-17	37,8%	-	-
18-64	39,4%	40,7%	38,2%
65+	22,8%	24,7%	20,4%
Σύνολο	35,7%	36,6%	34,8%

Πίνακας 3

3.3.4. Μορφωτικό επίπεδο

Το μορφωτικό επίπεδο του ελληνικού εργατικού δυναμικού έχει βελτιωθεί εντυπωσιακά τα τελευταία χρόνια. Την τελευταία δεκαετία ο αριθμός των μαθητών που εισάγονται στα πανεπιστήμια έχει διπλασιαστεί. Στους παρακάτω πίνακες βλέπουμε την ολόενα και χαμηλότερη σχολική διαρροή αλλά και την αύξηση στον αριθμό ατόμων με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Παρακάτω βλέπουμε στον Πίνακα 4 τα άτομα σε ηλικία 18-24 που εγκαταλείπουν τις σχολές τους (Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2015).

Έτος	Ποσοστό	Αριθμός
2010	13,5%	109.115
2011	12,9%	100.399
2012	11,3%	87.317
2013	10,1%	76.342
2014	9%	68.165
2015	8,4%	63.261

Πίνακας 4

Στον Πίνακα 5 φαίνονται τα άτομα σε ηλικία 30-34 που είναι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Έτος	Ποσοστό	Αριθμός
2010	28,6%	242.341
2011	29,1%	241.102
2012	31,2%	253.144
2013	34,9%	278.660
2014	37,2%	289.336
2015	39,6%	298.664

Πίνακας 5

Στο 39,6% διαμορφώθηκε για το 2015 το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών που είναι κάτοχοι πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Συγκριτικά με το 2013 οι πτυχιούχοι της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας αυξήθηκαν κατά 20.004. Σύμφωνα με την στρατηγική Europe 2020, το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 30-34 με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης πρέπει να είναι, τουλάχιστον 40%.

3.3.5. Άλλοι παράγοντες

Αρχικά, η σύνθεση του πληθυσμού έχει αλλάξει δραματικά την τελευταία δεκαετία, τόσο σε όρους ηλικιακούς, όσο και προτιμήσεων. Το γεγονός ότι η Ελλάδα γηράσκει σημαίνει αυτομάτως τη διερεύνηση της ομάδας των μεσήλικων και των ατόμων της τρίτης ηλικίας, γεγονός που επιδρά άμεσα στη ζήτηση για συγκεκριμένα είδη τροφίμων και κατά συνέπεια, καθοδηγεί την παραγωγή και τον κλάδο γενικότερα σε συγκεκριμένη κατεύθυνση.

Παράλληλα, το καταναλωτικό πρότυπο του μέσου καταναλωτή μεταβάλλεται ως απόρροια της ταχύτερης αύξησης του αριθμού των νοικοκυριών από τον πληθυσμό. Στις μέρες μας όλο και περισσότερα άτομα μένουν μόνα τους, συνιστώντας «νοικοκυριό» αλλά όχι «οικογένεια». Τα άτομα που συνιστούν ένα νοικοκυριό είναι συνήθως ενεργά μέλη του εργατικού δυναμικού και έτσι διαθέτουν όλο και λιγότερο χρόνο για την ετοιμασία γευμάτων. Το γεγονός αυτό δημιουργεί ζήτηση για περισσότερη ευκολία στην προετοιμασία γευμάτων και για κατανάλωση διαφορετικών ειδών τροφίμων κατά τις μέρες εργασίας. Ταυτόχρονα, στις αναπτυγμένες οικονομίες σε όλον τον κόσμο παρατηρείται το φαινόμενο της αύξησης των τροφίμων που καταναλώνονται κατά τη διάρκεια της ημέρας (σνακ) και η απομάκρυνση από την κλασική διαίτα, γεγονός που επηρεάζει την ποσότητα και τα είδη που ο εν λόγω κλάδος καλείται να προσφέρει.

Οι επιχειρήσεις τροφίμων στην Ελλάδα αρχίζουν να λαμβάνουν υπόψη και τις σχετικές προτιμήσεις των μεταναστών που ζουν στη χώρα. Αυτό γιατί ο πληθυσμός των οικονομικών μεταναστών ήδη αντιστοιχεί στο 10% του γενικού πληθυσμού και υπολογίζεται ότι πραγματοποιεί το 6% του ετήσιου τζίρου των λιανεμπορικών καταστημάτων (supermarkets). Δεν είναι τυχαίο ότι οι αλυσίδες supermarket οργανώνουν ειδικά ράφια με προϊόντα που άπτονται των προτιμήσεων των μεταναστών και απευθύνονται αποκλειστικά στη συγκεκριμένη αγορά.

Έπειτα, τα ζητήματα υγιεινής και ασφάλειας των τροφίμων έχουν μεγάλη σημασία για τους σημερινούς καταναλωτές. Η τάση αυτή συνδέεται με τη γήρανση του πληθυσμού αλλά και με την αύξηση της παχυσαρκίας και των αλλεργιών. Παρατηρείται επίσης ευαισθητοποίηση των καταναλωτών σε θέματα οικολογικής παραγωγής προϊόντων (οργανικά), αποφυγή πειραμάτων σε ζώα κ.λπ. Επομένως, η

βιομηχανία των τροφίμων θα πρέπει να αντιδράσει εγκαίρως σε όλες αυτές τις απαιτήσεις των καταναλωτών. Η άποψη αυτή ενδυναμώνεται από το γεγονός ότι η τροφή πλέον δεν αποτελεί απλώς μέσο ικανοποίησης μιας βιολογικής ανάγκης, αλλά μέσο κατάδειξης της κοινωνικής ταυτότητας του καταναλωτή. Μιας και το βιοτικό επίπεδο έχει βελτιωθεί, τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Ελλάδα, η ζήτηση τροφίμων και η επιλογή τους εκπληρώνουν σε κάποιο βαθμό την ανάγκη του ατόμου για το αίσθημα του «ανήκειν κάπου» και το κοινωνικό status.

Σημαντική κοινωνική τάση που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια είναι αυτή της κατανάλωσης βιολογικών προϊόντων και τροφίμων φιλικών στο περιβάλλον. Τα βιολογικά προϊόντα κατακτούν όλο και περισσότερο έδαφος στην εγχώρια αγορά και κερδίζουν την προτίμηση του «σκεπτόμενου» και εκλεκτικού καταναλωτή. Ταυτόχρονα με τη φειδωλή δαπάνη για τρόφιμα που επέφερε η οικονομική κρίση, οι καταναλωτές φαίνεται να έχουν περισσότερες απαιτήσεις από τα βιολογικά τρόφιμα, λόγω της αναπτυσσόμενης καταναλωτικής συνείδησης. Πλέον σημαντικό ρόλο παίζουν χαρακτηριστικά των τροφίμων που δεν σχετίζονται με τα κλασικά κριτήρια, για παράδειγμα της γεύσης, αλλά αφορούν την προέλευση, την οικολογική συσκευασία, το επίπεδο εταιρικής κοινωνικής ευθύνης της εταιρείας-παραγωγού κ.λ.π. Η τάση για κατανάλωση τροφίμων φιλικών στο περιβάλλον είναι αποτέλεσμα της μεταβολής του καταναλωτικού προτύπου προς μια κατεύθυνση η οποία σχετίζεται όχι μόνο με το προϊόν αυτό καθαυτό, αλλά και με τον οικολογικό τρόπο παραγωγής του.

Στη συνέχεια, ο ελληνικός πληθυσμός, γνωστός για την φιλοπατρία που τον διακατέχει, θέλοντας να βοηθήσει ενεργά την προσπάθεια εξόδου της χώρας από την οικονομική ύφεση που διανύει στρέφεται προς την κατανάλωση ελληνικών προϊόντων. Πρόκειται για μια αλλαγή νοοτροπίας που ξεκίνησε ασυναίσθητα από ορισμένους πολίτες ως αντίδραση στην κερδοσκοπία των μεγάλων πολυεθνικών οργανισμών και των ξένων κεφαλαίων και πλέον έχει εξελιχτεί σε κίνημα με μεγάλη απήχηση στην ελληνική κοινωνία. Με το σύνθημα «καταναλώνουμε ό,τι παράγουμε» γίνεται προσπάθεια αύξησης της ζήτησης των ελληνικών προϊόντων, διάσωσης των θέσεων εργασίας των Ελλήνων πολιτών και ανακύκλωσης του χρήματος στη χώρα μας. Η στροφή αυτή προς την κατανάλωση ελληνικών προϊόντων έχει πάρει τόσο μεγάλες διαστάσεις, ώστε οι μεγαλύτερες αλυσίδες λιανεμπορίου της χώρας, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η ανακοίνωση της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας, να αποδέχονται το αίτημα να στηρίζουν ενεργά τον αγώνα για την προτίμηση ελληνικών προϊόντων κρίνοντας το ως μια ευκαιρία αύξησης των κερδών τους.

Επιπλέον, σημαντικό ρόλο παίζει η αλλαγή της κοινωνικής θέσης της γυναίκας και η αύξηση της συχνότητας του φαινομένου της μητρότητας εκτός γάμου, που σύμφωνα με στατιστικές μελέτες διάφορων ευρωπαϊκών χωρών, δεν άφησαν ασυγκίνητη την Ελληνίδα. Η κοινωνική αλλαγή και οι εξελίξεις της βιοτεχνολογίας (νέες μέθοδοι αντισύληψης, τεχνητή γονιμοποίηση κ.λ.π.) δίνουν τη δυνατότητα στις

γυναίκες να επιλέξουν πλέον συνειδητά πότε θα γίνουν μητέρες. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει μειωμένος ρυθμός γεννήσεων και υπογεννητικότητας όχι μόνο στην Ευρώπη αλλά και σε άλλες προηγμένες χώρες. Σε κάποιες μεσογειακές χώρες (Ισπανία, Ιταλία, Ελλάδα και Πορτογαλία) το επίπεδο της γονιμότητας είναι ιδιαίτερα χαμηλό σε σύγκριση με προηγούμενες δεκαετίες. Η αιτία αυτού του φαινομένου σχετίζεται με τα οικονομικά και τα κοινωνικοπολιτισμικά γεγονότα στις χώρες αυτές, καθώς και με την κοινωνική πολιτική που εφαρμόζεται για την οικογένεια και την εργασία.

Τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) μιλούν εύγλωττα για αυτήν την τάση που διαρκώς εντείνεται. Σε κάθε νέα οικογένεια που δημιουργείται αντιστοιχούν 1,3 παιδιά, όταν ο ίδιος δείκτης τη δεκαετία του '50 ήταν 2,3. Η υπογεννητικότητα οφείλεται και στο ότι οι Έλληνες αργούν να σχηματίσουν οικογένεια. Συγκεκριμένα, τρεις στους δέκα συγκατοικούν με τους γονείς τους μέχρι τα 30, ενώ αρκετοί και μετά από αυτήν την ηλικία. Ενδεικτικό της κατάστασης είναι ότι, όπως προαναφέρθηκε, τα μονομελή νοικοκυριά σχεδόν διπλασιάστηκαν στην τελευταία εικοσαετία, ενώ εκείνα με πέντε ή περισσότερα μέλη είναι σήμερα κατά 20% με 25% λιγότερα (Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2015).

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι χαρακτηριστικό της σημερινής ελληνικής κοινωνίας αποτελεί η κοινωνική δυσαρέσκεια και αγανάκτηση που διογκώνεται και μεταδίδεται με γοργούς ρυθμούς σε όλα τα κοινωνικά στρώματα, σε όλες τις κοινωνικές τάξεις. Η εμπιστοσύνη των καταναλωτών και η ψυχολογία τους στην οικονομία έχει σημαντική επίπτωση, αφού καθορίζει την πορεία των δαπανών στην πραγματική οικονομία, ενώ γίνεται αντιληπτό από την συνολική εξέταση των δεικτών ότι οι καταναλωτές θα περιορίσουν σημαντικά τις δαπάνες τους και ως εκ τούτου εκτιμάται ότι θα υπάρξει μια ακόμη πιο άσχημη περίοδο για την κατανάλωση τους επόμενους μήνες.

Από τα παραπάνω, είναι φανερή η αναγκαιότητα της προσαρμογής των επιχειρήσεων στα νέα δεδομένα και στις ταχύτατες εξελίξεις. Οι επιχειρήσεις πρέπει να αντιλαμβάνονται τις μεταβαλλόμενες προσδοκίες της σημερινής κοινωνίας και να συνδυάζουν το γρήγορο φαγητό με την υγιεινή διατροφή, τα βιολογικά προϊόντα και όλες τις καινούριες τάσεις ώστε να βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της επιλογής των καταναλωτών (Στράτου, 2013).

3.4. Τεχνολογικό περιβάλλον

Το τεχνολογικό περιβάλλον αφορά τις τεχνολογικές τάσεις ή τεχνολογικά επιτεύγματα που λαμβάνουν χώρα έξω από την αγορά και είναι δυνατό να έχουν σημαντική επίδραση στην επιχείρηση και τη στρατηγική της. Οι τάσεις αυτές μπορεί να αποτελούν ευκαιρίες για εκείνες τις επιχειρήσεις που έχουν τη δυνατότητα να τις εκμεταλλευτούν και να τις εισάγουν αποτελεσματικά στις δραστηριότητες τους.

Ωστόσο, μια νέα τεχνολογία είναι δυνατό να αποτελεί και μια σημαντική απειλή για μια επιχείρηση, εάν αυτή δεν προσαρμοστεί αρμονικά στη νέα τεχνολογία.

Το τεχνολογικό περιβάλλον περιλαμβάνει :

- Τις ανακαλύψεις της επιστήμης
- Τις επιπτώσεις από την ανάπτυξη συσχετισμένων προϊόντων (αναταγωνιστικών ή υποκατάστατων)
- Τις βελτιώσεις των μηχανημάτων και των μεθόδων παραγωγής
- Την πρόοδο της αυτοματοποίησης
- Την πρόοδο της επεξεργασίας δεδομένων

Ο τομέας των τροφίμων έχει βελτιωθεί σημαντικά με την εφαρμογή νέων τεχνολογιών, όπως η εισαγωγή νέων μηχανημάτων πιο σύγχρονων, τα οποία διευκολύνουν και επιταχύνουν την παραγωγή. Η αυτοματοποίηση των διαφόρων λειτουργιών εξοικονομεί ενέργεια και προσδίδει σταθερότητα σε ό,τι αφορά τα προϊόντα που παράγονται. Η πρόοδος της τεχνολογίας τροφοδοτεί συνεχώς τις επιχειρήσεις με νέες δυνατότητες. Η τεχνολογία έχει συμβάλλει, για παράδειγμα, στην εξέλιξη των συσκευασιών των τροφίμων, είτε με τη χρήση τροποποιημένης ατμόσφαιρας, είτε με τις συσκευασίες κενού, είτε με την κατασκευή συσκευαστικών ειδών κατάλληλων για την ασφαλή μεταφορά και φύλαξη των προϊόντων και τη διαμόρφωση της εικόνας τους.

Η τεχνολογία και η καινοτομία αποτελούν κρίσιμες παραμέτρους επιτυχίας επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε διάφορους κλάδους της βιομηχανίας, πολύ περισσότερο δε στο σύνολο της βιομηχανίας τροφίμων όπου η υγιεινή και αφάλεια του παραγόμενου προϊόντος αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες επιλογής του τελικού προϊόντος. Είναι λοιπόν συνεχής η τεχνολογική ανάπτυξη του μηχανολογικού εξοπλισμού που χρησιμοποιείται στην παραγωγική διαδικασία προκειμένου να καλύπτονται οι προαπαιτούμενες συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας και να διασφαλίζεται η ποιότητα των προϊόντων και υπηρεσιών που προσφέρονται στον πελάτη.

Επίσης, στον τομέα των τροφίμων, δημιουργούνται σε μεγάλη συχνότητα νέα προϊόντα για την κάλυψη των σύγχρονων αναγκών του καταναλωτή. Οι νέες διατροφικές συνήθειες και η στρόφη των Ελλήνων καταναλωτών σε ολόένα και πιο υγιεινά διατροφικά πρότυπα με κυρίαρχη τη μεσογειακή διατροφή, υπαγορεύουν στη βιομηχανία τροφίμων να βρίσκεται σε συνεχή εγρήγορση.

Τα βιολογικά προϊόντα και τα λειτουργικά τρόφιμα είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα εισαγωγής νέων κατηγοριών προϊόντων στην αγορά. Τα βιολογικά προϊόντα παράγονται χωρίς χρήση λιπασμάτων και οποιονδήποτε χημικών διεργασιών, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Κανονισμού (ΕΟΚ) 2092/91. Αυτή η μορφή βιολογικής παραγωγής γεωργίας και κτηνοτροφίας στηρίζεται σε φυσικούς πόρους επεξεργασίας και αποφεύγει τη χρήση χημικών ουσιών. Τα λειτουργικά τρόφιμα έχουν επαρκή διατροφική αξία και

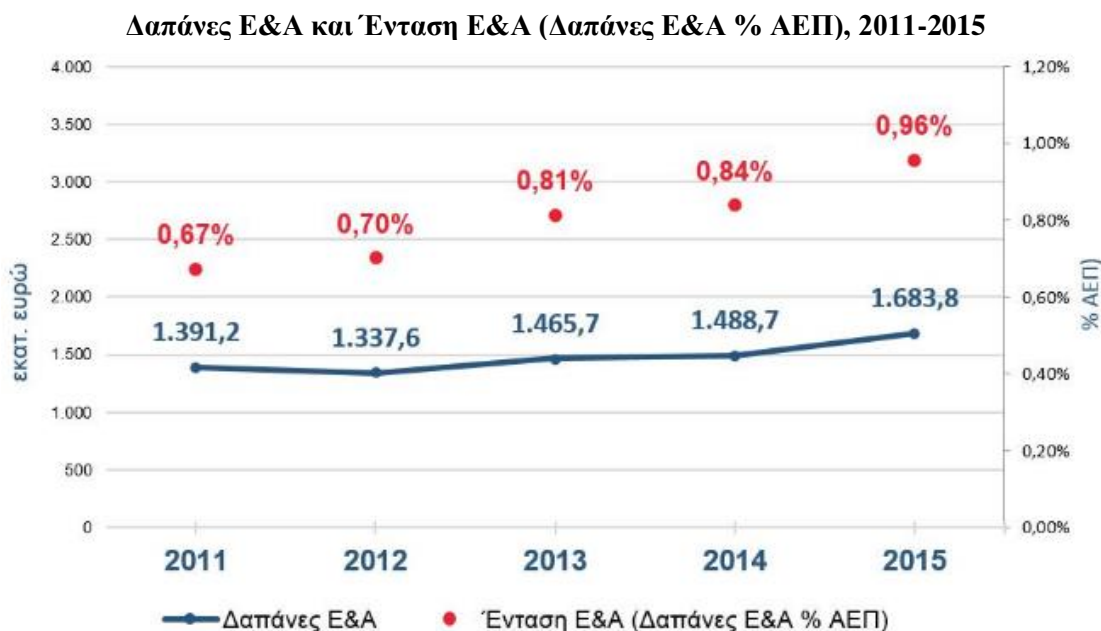

επιρεάζουν ευεργετικά μία ή περισσότερες φυσιολογικές λειτουργίες του οργανισμού κατά τρόπο που οδηγεί σε μια βελτιωμένη κατάσταση της υγείας του αλλά και στην ελάττωση του κινδύνου ασθενειών (πρόληψη).

Με την απαραίτητη ανάλυση των ραγδαίων τεχνολογικών εξελίξεων του εξωτερικού περιβάλλοντος, οι επιχειρήσεις ανακαλύπτουν κερδοφόρες ευκαιρίες, οι οποίες μπορούν να προσφέρουν διαρκή ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, προσδίδοντας ξεχωριστή θέση στον εκάστοτε βιομηχανικό κλάδο.

Τέλος, σημαντικό ρόλο παίζουν οι δαπάνες στις οποίες υπόκεινται η κάθε χώρα για την έρευνα και ανάπτυξη νέων τεχνολογιών. Στο 0,96% ανέρχεται το ποσοστό των δαπανών Έρευνας & Ανάπτυξης (E&A) επί του ΑΕΠ το 2015 στην Ελλάδα, παρουσιάζοντας σημαντική αύξηση σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, σύμφωνα με τα προκαταρκτικά στοιχεία για τους βασικούς δείκτες E&A που δημοσίευσε το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ) και έχουν αποσταλεί στη Eurostat. Η δημοσίευση των δεικτών εντάσσεται στο πλαίσιο της τακτικής παραγωγής και έκδοσης των επίσημων στατιστικών για την Έρευνα, Ανάπτυξη και Καινοτομία στην Ελλάδα, που πραγματοποιεί το ΕΚΤ σε συνεργασία με την Ελληνική Στατιστική Αρχή.

Αναλυτικότερα, οι δαπάνες για E&A στη χώρα παρουσιάζουν αυξητική τάση τα τελευταία έτη. Το 2015 οι δαπάνες E&A ανήλθαν σε 1,68 δις. ευρώ, από 1,49 δις. ευρώ το 2014 και 1,39 δις. ευρώ το 2011. Ο δείκτης "Ένταση E&A", που εκφράζει τις δαπάνες E&A ως ποσοστό του ΑΕΠ, διαμορφώνεται το 2015 στο 0,96%, από 0,84% το 2014 και 0,67% το 2011, προσεγγίζοντας το 1% για πρώτη φορά στην Ελλάδα.

Διάγραμμα 2

4. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ – ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

4.1. Γενική θεώρηση της χρηματοοικονομικής ανάλυσης

Χρηματοοικονομική ανάλυση (Financial Analysis) ονομάζεται η διαδικασία κατά την οποία συλλέγονται οικονομικές πληροφορίες από τα χρηματοοικονομικά στοιχεία μιας επιχείρησης. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία αυτά περιλαμβάνονται στις οικονομικές ή λογιστικές καταστάσεις των επιχειρήσεων, δηλαδή στους πίνακες οι οποίοι απεικονίζουν πληροφορίες σχετικά με τη χρηματοοικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Βασική πηγή πληροφοριών για την οικονομική δραστηριότητα μιας επιχείρησης αποτελούν τα Αποτελέσματα Χρήσης (Income Statement), ο Ισολογισμός (Balance Sheet) και η Κατάσταση των Χρηματοροών (Ηρειώτης, 2008).

Η ανάλυση των λογιστικών καταστάσεων αντλεί πληροφορίες αποκλειστικά από τις λογιστικές καταστάσεις της επιχείρησης ή γενικότερα από τα λογιστικά της βιβλία. Επίσης, η ανάλυση αυτή γίνεται με τη χρήση διάφορων εργαλείων, όπως των χρηματοοικονομικών δεικτών, και επιτρέπει την αποτύπωση της παρούσας χρηματοοικονομικής κατάστασης μιας επιχείρησης. Ειδικότερα, με την ανάλυση των λογιστικών καταστάσεων επιδιώκεται η μελέτη διάφορων μεταβλητών όπως της αποδοτικότητας, της βιωσιμότητας και της ρευστότητας. Η ανάλυση των λογιστικών καταστάσεων αποτελείται από τα εξής τέσσερα μέρη :

- Στατιστική ανάλυση
- Κριτική διερεύνηση αριθμοδεικτών
- Κριτική διερεύνηση πινάκων κίνησης κεφαλαίου
- Εξαγωγή συμπερασμάτων

4.2. Ετήσιες οικονομικές καταστάσεις

Οι επιχειρήσεις συντάσσουν κάθε χρόνο την έκθεση πεπραγμένων (annual reports), στην οποία παρουσιάζονται αναλυτικά όλες οι επιχειρηματικές δραστηριότητες και οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης για τη χρονική αυτή περίοδο. Ο σκοπός σύνταξης της έκθεσης πεπραγμένων

είναι η ενημέρωση πιθανών επενδυτών και διάφορων ομάδων ενδιαφερόμενων (stake holders) (Γκίνολου, 2005).

Οι οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό των απαραίτητων αριθμοδεικτών αντλήθηκαν από τρεις διαφορετικές κατηγορίες, οι οποίες δίνονται παρακάτω:

A) Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης (Income Statement)

Η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης (ΚΑΧ) είναι η χρηματοοικονομική κατάσταση κατά την οποία παρουσιάζεται εν συντομία το λογιστικό αποτέλεσμα που πραγματοποίησε μία επιχείρηση σε μια κάποια δεδομένη χρονική στιγμή (συνήθως από τις αρχές μέχρι το τέλος ενός οικονομικού έτους) και εμφανίζονται τα πιθανά κέρδη ή οι ζημίες της (Γκίνολου, 2005).

Η Κατάσταση των Αποτελεσμάτων Χρήσης απαρτίζεται από δύο βασικά μέρη:

- Τα αποτελέσματα εκμετάλλευσης, δηλαδή τη διαφορά των λειτουργικών εσόδων και εξόδων. Συγκεκριμένα, δίνουν το κέρδος ή τη ζημία που επέτυχε η επιχείρηση από την εκμετάλλευση των περιουσιακών της στοιχείων.
- Τους λογαριασμούς των μη λειτουργικών (έκτακτων) εσόδων και κερδών και κατόπιν των μη λειτουργικών (έκτακτων) εξόδων και ζημιών.

Από την άλλη, τα αποτελέσματα χρήσης υπολογίζονται από το άθροισμα των αποτελεσμάτων εκμετάλλευσης και των μη λειτουργικών εσόδων και κερδών και έπειτα την αφαίρεση των μη λειτουργικών εξόδων και ζημιών.

Συνοπτικά:

Αποτελέσματα Εκμετάλλευσης (Λειτουργικά Έσοδα - Λειτουργικά Έξοδα) + μη Λειτουργικά Έσοδα + μη Λειτουργικά Κέρδη - μη Λειτουργικά Έξοδα - μη Λειτουργικές Ζημίες = **Αποτελέσματα Χρήσης**

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι τα Αποτελέσματα Χρήσης δεν περιλαμβάνουν:

- Τα περιουσιακά Στοιχεία της Επιχείρησης
- Τις Απαιτήσεις και Υποχρεώσεις της Επιχείρησης
- Το ταμείο της Επιχείρησης
- Τις Μελλοντικές Αποσβέσεις της Επιχείρησης

Η αναλυτική κατάταξη στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης των λογαριασμών λειτουργικών εσόδων / εξόδων είναι η εξής:

Πωλήσεις (Κύκλος Εργασιών) - Κόστος Πωληθέντων = **Μικτό Αποτέλεσμα (Κέρδος ή Ζημία)** + Άλλα Έσοδα Εκμετάλλευσης - Έξοδα Διοικητικής Λειτουργίας - Έξοδα Λειτουργιών Έρευνας και Ανάπτυξης -

Έξοδα Λειτουργίας Διάθεσης - Έξοδα χρηματοοικονομικής Λειτουργίας = **Αποτελέσματα Εκμετάλλευσης (κέρδος ή ζημία)** + Μη Λειτουργικά Έσοδα + Μη Λειτουργικά Κέρδη - Μη Λειτουργικά Έξοδα - Μη Λειτουργικές Ζημίες = **Αποτελέσματα Χρήσης (κέρδος ή ζημία)**

Χαρακτηριστικά της Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσης:

- Ο τίτλος «Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης»
- Η λογιστική χρήση στην οποία αναφέρεται
- Η νομισματική μονάδα (Ευρετήριο Οικονομικών Όρων, 2016)

B) Ισολογισμός (Balance Sheet)

Ο Ισολογισμός είναι η λογιστική χρηματοοικονομική κατάσταση κατά την οποία εμφανίζεται συνοπτικά, αλλά με σαφήνεια, η περιουσιακή κατάσταση μιας επιχείρησης σε μια συγκεκριμένη λογιστική χρήση.

Ο ισολογισμός περιλαμβάνει τα εξής:

- Το **Ενεργητικό**, το οποίο αποτελεί την αξία των περιουσιακών στοιχείων που κατέχει η επιχείρηση τη δεδομένη χρονική στιγμή, όπως τα μετρητά, τα αποθέματα, τα μηχανήματα, τα κτίρια, οι απαιτήσεις κλπ.
- Το **Παθητικό**, το οποίο αποτελεί τις πηγές προέλευσης των κεφαλαίων που δημιούργησαν τα παραπάνω περιουσιακά στοιχεία. Αυτές είναι τα ίδια κεφάλαια – μετοχές, τα δάνεια από τις τράπεζες, οι βραχυπρόθεσμες πιστώσεις κλπ. (Γκίνογλου, 2005).

Στις στήλες του Ενεργητικού μεταφέρονται τα στοιχεία των λογαριασμών με χρεωστικό υπόλοιπο, ενώ στις στήλες του Παθητικού μεταφέρονται τα στοιχεία των λογαριασμών με πιστωτικό υπόλοιπο.

Υπό άλλη έννοια, το Παθητικό απεικονίζει το που χρωστάει η επιχείρηση, ενώ το Ενεργητικό το που έχει τοποθετήσει αυτά τα χρήματα.

Εξ ορισμού τα σύνολα Ενεργητικού και Παθητικού είναι ίσα.

A) Στοιχεία Ενεργητικού

- *Έξοδα Εγκατάστασης*
 - Έξοδα ιδρύσεως και πρώτης εγκατάστασης
 - Τόκοι δανείων κατασκευαστικής περιόδου
 - Λοιπά έξοδα εξκατάστασης
- *Πάγια Στοιχεία*
 - Ασώματες ακινητοποιήσεις: φήμη και πελατεία, εμπορικά σήματα, κ.ά.
 - Ενσώματες ακινητοποιήσεις: οικόπεδα, κτίρια, μηχανήματα, εργαλεία, κ.λπ.
 - Συμμετοχές (επενδύσεις – μακροχρόνιες δανειοδοτήσεις) θυγατρικών και συνεργαζόμενων επιχειρήσεων
- *Κυκλοφοριακά Στοιχεία*
 - Αποθέματα: εμπορεύματα, πρώτες ύλες, ανταλλακτικά, κ.ά.
 - Απαιτήσεις: πελάτες, επιταγές, χρεώστες διάφοροι
 - Χρεόγραφα: μετοχές και ομολογίες χρηματιστηρίου
 - Διαθέσιμα: ταμείο, καταθέσεις όψεως και προθεσμίας

B) Στοιχεία Παθητικού

- *Ίδια Κεφάλαια*
 - Ονομαστική αξία κοινών - προνομιούχων μετοχών (καταβεβλημένο κεφάλαιο)
 - Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο
 - Διαφορά από αναπροσαρμογές - επιχορηγήσεις επενδύσεων
 - Αποθεματικά κεφάλαια από τα αδιανέμητα κέρδη: τακτικό, έκτακτο, ειδικά, αφορολόγητα
 - Αποτελέσματα εις νέο: υπόλοιπα κερδών χρήσης εις νέο
 - Ποσά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου
- *Ξένα Κεφάλαια*
 - Μακροπρόθεσμα δάνεια: τράπεζες, ομολογιακά
 - Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις: πιστώσεις προμηθευτών, γραμμάτια, βραχυπρόθεσμα δάνεια, ασφαλιστικές εισφορές, οφειλές μερισμάτων και τόκων, επιταγές πληρωτέες, κ.ά.

Σύμφωνα με το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, οι λογαριασμοί που αφορούν το Ενεργητικό του ισολογισμού ταξινομούνται με βάση το κριτήριο ρευστότητας. Συγκεκριμένα, παραθέτονται πρώτα οι λογαριασμοί του μη Κυκλοφορούντος Ενεργητικού (π.χ. οικόπεδα, κτίρια, μηχανήματα κλπ.) και μετά αυτοί του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού (π.χ. εμπορεύματα, απαιτήσεις, χρεόγραφα, διαθέσιμα κλπ.).

Από την άλλη, οι λογαριασμοί του Παθητικού κατατάσσονται με βάση το χρόνο λήξης των ιδίων και ξένων κεφαλαίων, με το χρόνο των πρώτων να είναι μεγαλύτερος.

Με αυτόν τον τρόπο, παραθέτονται πρώτα οι λογαριασμοί της Καθαρής Θέσης (π.χ. μετοχικό κεφάλαιο, αποθεματικά), κατόπιν αυτοί των Μακροπρόθεσμων Υποχρεώσεων (π.χ. ομολογιακά δάνεια) και τέλος οι λογαριασμοί των Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων (π.χ. γραμμάτια πληρωτέα).

Οι Ισολογισμοί ανάλογα με την περιοδικότητα τους διακρίνονται σε:

- **Τακτικούς**, οι οποίοι κατά βάση καταρτίζονται στο τέλος κάθε λογιστικής χρήσης και ανά τακτά χρονικά διαστήματα.
- **Έκτακτους**, οι οποίοι καταρτίζονται όταν συγχωνεύονται εταιρείες ή όταν γίνεται εκκαθάριση τους λόγω πτώχευσης.

Χαρακτηριστικά του Ισολογισμού πρέπει να είναι η ειλικρίνεια, η σαφήνεια, η συνέπεια και η συγκρισιμότητα.

Για να τηρούνται οι παραπάνω προϋποθέσεις θα πρέπει ο ισολογισμός να καταρτίζεται ως εξής:

- Να καταρτίζεται βάσει των γενικά παραδεκτών λογιστικών αρχών.
- Να ακολουθεί την διενέργεια της φυσικής απογραφής.

- Να έχει την κατάλληλη επικεφαλίδα.
- Να περιέχει λογαριασμούς με σαφείς τίτλους.
- Οι λογαριασμοί να είναι ταξινομημένοι σε ομάδες.
- Να παρουσιάζει πάνω από μία λογιστικές χρήσεις για σύγκριση.
- Να δίνονται όπου χρειάζεται οι αναγκαίες οικονομικές πληροφορίες για την ικανοποίηση της βασικής λογιστικής αρχής της πλήρους γνωστοποίησης.
- Να φαίνεται η επωνυμία της επιχείρησης στην οποία αναφέρεται ο Ισολογισμός.
- Να φαίνεται η νομική μορφή της.
- Να φαίνεται το αντικείμενο της δραστηριότητας της.
- Να φαίνεται ο τίτλος ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ.
- Να φαίνεται το είδος του Ισολογισμού.
- Να φαίνεται η ημερομηνία κατάρτισης του Ισολογισμού.
- Να φαίνεται η λογιστική χρήση που καλύπτεται.
- Να φαίνεται η νομισματική μονάδα.
- Να φαίνονται οι ενδείξεις Ενεργητικό και Παθητικό (Ευρετήριο Οικονομικών Όρων, 2016)

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2020 (9η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΧΡΗΣΗ 1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2020 - 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2020)			
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	Ποσά κλειόμενης χρήσης 2020	Ποσά προηγούμενης χρήσης 2019	Ποσά χρήσης 2020
Γ. ΠΑΠΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	Αξία Κτήσ. Ανάπτ. Αξία	Αξία Κτήσ. Ανάπτ. Αξία	Αξία Κτήσ. Ανάπτ. Αξία
Ακίνητα/οικόπεδοι	17.518,35	11.677,81	5.840,54
5. Μεταφορικά Μέσα	54.508,89	52.016,26	2.492,63
6. Επιπλα & λοιπός εξοπλισμό	72.027,24	63.694,07	8.333,17
Σύνολο Ακίνητα/οικόπεδων (ΓΠ)			11.917,64
Δ. ΚΥΚΛΟΦ. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
II...Αιταπίσεις			
1. Πελάτες	40.951,70		52.523,40
3α. Επιταγές Εισπρακτέες	4.735,50		16.795,14
11. Χρεώστές Διάφοροι	334.263,94		288.417,16
Σύνολο απαιτήσεων (ΔΙ)	379.951,14		357.735,70
IV Διαθέσιμα			
1. Ταμείο	3.150,75		3.108,15
3. Καταθέσεις Οψεως	478,95		61,84
Σύνολο διαθέσιμων (ΔΙΥ)	3.629,70		3.169,99
Σύνολο Κυκλοφ. Ενεργητ(ΔΙΙ+ΔΙΥ)	383.580,84		360.905,69
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (Γ+Δ)	391.914,01	372.823,33	372.823,33
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2020 (1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2020 - 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2020)			
I. Αποτελέσματα Εκμετάλλευσης	Κύκλος εργασιών	419.212,56	548.106,45
	Μείον: Κόστος πωληθένων	265.931,48	377.967,22
	Μικτά αποτελ(α κέρδη) εκμίσθης	153.281,08	170.139,23
	Μείον: 1. Εξόδα διοικητικής λειτουργίας	37.808,21	59.138,50
	2. Εξόδα λειτουργίας Διαθέσιμ	57.878,81	63.324,25
	Μερικά αποτελ(α κέρδη) εκμίσθης	57.594,06	47.676,48
	Μείον: 3. Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα	-189,39	-4.892,33
	Οδικά αποτελέσματα (κέρδη) Εκμίσθης	57.405,67	42.784,15
	Μείον: 1. Έκτακτα και ανόργανα έξοδα	3.731,93	2.243,44
	Οργανικά και έκτακτα αποτελέσματα (κέρδη/ζημιές)	53.673,74	40.540,71
	ΜΕΙΟΝ: Σύνολο αποσβέσεων παγ. στοιχ.	3.584,47	6.474,69
	Μείον οι ενσωμ. στο λοιπ. κόστος	3.584,47	6.474,69
ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤ/ΤΑ(ΚΕΡΔΗ/ΖΗΜΙΕΣ) ΧΡΗΣΕΩΣ ΠΡΟ ΦΟΡΩ	53.673,74	40.540,71	40.540,71
ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ			
	Καθαρά Αποτελέσματα (κέρδη) χρήσεως	53.673,74	40.540,71
	(+/-) υπόλοιπο κερδών/ζημιών προηγούμενων χξ	70.842,13	41.123,28
	Σύνολο	124.515,87	81.663,99
	Μείον Φόρος εισοδήματος	-11.945,82	-9.257,71
	Υπόλοιπο κερδών προς διάθεση	112.570,05	72.406,28
	ΔΙΑΘΕΣΗ ΚΕΡΔΩΝ		
	1. Τακτικό Αποθεματικό	2.086,40	1.564,15
	8. Υπόλοιπο κερδών εις νέον	110.483,65	70.842,13
	Σύνολο διανομής	112.570,05	72.406,28
	Ο Πρόεδρος του Δ.Σ.	Η Αντιδρος του Δ.Σ.	Ο Λογιστής

Σχήμα 2 – Παράδειγμα ισολογισμού

Γ) Κατάσταση Χρηματοροών ή Ταμειακών Ροών

Οι Χρηματοροές ή Ταμειακές Ροές μίας επιχείρησης είναι οι κάθε είδους εισπράξεις και πληρωμές που πραγματοποιούνται από αυτήν σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Με άλλα λόγια, είναι τα χρηματικά ποσά τα οποία εισέρχονται (εισροές) και εξέρχονται (εκροές) από μία επιχείρηση (Γκίνου, 2005).

Τα έσοδα μίας επιχείρησης αποτελούν τις θετικές χρηματοροές, ενώ τα έξοδα από την άλλη, τις αρνητικές χρηματοροές.

Η διαφορά που προκύπτει από τις θετικές και τις αρνητικές χρηματοροές αποτελεί τις καθαρές χρηματοροές.

Στοιχεία για την κατάρτιση της Κατάστασης Χρηματοροών

Για την κατάρτιση της κατάστασης χρηματοροών είναι απαραίτητη η γνώση των παρακάτω μεγεθών:

- Του συνολικού κεφαλαίου επένδυσης
- Των ετήσιων δαπανών (σταθερά και αναλογικά λειτουργικά έξοδα, τόκοι, χρεολύσια, φόρος εισοδήματος, επιπρόσθετες εκταμιεύσεις κεφαλαίου, κλπ.)
- Των ετήσιων εσόδων
- Των ετήσιων αποσβέσεων

Χρησιμότητα της Κατάστασης Χρηματοροών

Η κατάσταση των χρηματοροών παρέχει σημαντικές πληροφορίες για τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων βραχυπρόθεσμα και έτσι αποτελεί ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο για αυτές.

Τέτοιες πληροφορίες είναι οι ακόλουθες:

- Η δυνατότητα της επιχείρησης να “παράγει” ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα από τη δραστηριότητά της.
- Η δυνατότητα να παράγει μελλοντικές ταμειακές ροές ή η πιθανότητα να αντιμετωπίσει η επιχείρηση ταμειακή ανεπάρκεια στο μέλλον.
- Η χρήση των ταμειακών διαθέσιμων που έκανε η επιχείρηση κατά τη διάρκεια της περιόδου.
- Οι μεταβολές στην καθαρή περιουσία και η χρηματοοικονομική δομή της επιχείρησης.
- Η πραγματική οικονομική απόδοση της επιχείρησης χωρίς τις αποσβέσεις και τις προβλέψεις.
- Η πιστωτική πολιτική που ακολουθεί η επιχείρηση και τα αποτελέσματα που επιφέρει.
- Οι πηγές χρηματοδότησης που χρησιμοποιεί η επιχείρηση για τη λειτουργία και τις επενδύσεις της.

Οι παραπάνω πληροφορίες είναι πολύ σημαντικές και παρουσιάζουν μια λεπτομερή εικόνα για το παρελθόν, το παρόν και το βραχυχρόνιο μέλλον μίας επιχείρησης.

Συχνό είναι πλέον το φαινόμενο, που πολλές εταιρείες παρόλο που εμφανίζουν υψηλή κερδοφορία, φτάνουν στο σημείο να χρεοκοπήσουν. Αυτό συμβαίνει γιατί ενώ παρουσιάζουν κέρδη, έχουν σοβαρό πρόβλημα ρευστότητας (διαθέσιμων) και έτσι δεν είναι σε θέση να εξοφλήσουν τις υποχρεώσεις τους.

Συνεπώς, για τη σωστή και εμπειριστατωμένη ανάλυση της βιωσιμότητας μιας εταιρείας, σημαντικό παράγοντα αποτελεί και η εξέταση της ρευστότητας της. Για το λόγο αυτό, ο ρόλος της Κατάστασης Χρηματοροών είναι πλέον πολύ σημαντικός.

Οι χρηματοροές διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες ροών:

1) Λειτουργικές ροές

Οι Λειτουργικές Ροές αφορούν την παραγωγή των προϊόντων, την πώληση αυτών και σχετίζονται με την παροχή των υπηρεσιών της επιχείρησης.

Οι εισροές των λειτουργικών ροών περιλαμβάνουν:

- Πώληση αγαθών ή παροχή υπηρεσιών
- Διάφορα άλλα έσοδα όπως ενοικίαση επιπλέον χώρου
- Επιστροφές χρημάτων από την κυβέρνηση
- Αποδόσεις από μετοχές
- Αποδόσεις από έντοκους τίτλους (ομόλογα δημοσίου ή εταιριών)

Οι εκροές των λειτουργικών ροών περιλαμβάνουν:

- Παραγωγή των προϊόντων ή των υπηρεσιών (πληρωμές για πρώτες και βοηθητικές ύλες, πληρωμές για εργατικά, ενοίκιο, ασφάλεια, πληρωμές στους προμηθευτές, κλπ.)
- Αγορά εμπορευμάτων
- Πληρωμές για φόρους στην κυβέρνηση
- Πληρωμές τόκων

2) Επενδυτικές ροές

Οι Επενδυτικές Ροές είναι οι χρηματικές ροές που σχετίζονται με τις αγορές και τις πωλήσεις πάγιου ενεργητικού και χρεογράφων άλλων εταιρειών με σκοπό τις μακροπρόθεσμες επενδύσεις.

Οι εισροές των επενδυτικών ροών περιλαμβάνουν:

- Εισπράξεις από πώληση πάγιου ενεργητικού

- Εισπράξεις έντοκων τίτλων ή μετοχών άλλων εταιρειών που κατέχονται για επενδυτικούς σκοπούς.

Οι εκροές των επενδυτικών ροών περιλαμβάνουν:

- Πληρωμές για την αγορά πάγιου ενεργητικού
- Πληρωμές για τη αγορά έντοκων τίτλων που κατέχονται για επενδυτικούς σκοπούς
- Έκδοση δανείου

3) Χρηματοδοτικές ροές

Οι Χρηματοδοτικές Ροές περιλαμβάνουν την απόκτηση των ρευστών από την έκδοση των μετοχών, την εκροή των ρευστών από την επανεξαγορά των μετοχών που έχουν ήδη εκδοθεί και τέλος τις χρηματικές ροές από τη δημιουργία των οφειλών και την εξόφληση τους.

Οι εισροές των χρηματοδοτικών ροών περιλαμβάνουν:

- Κεφάλαια που προέρχονται από την πώληση μετοχών της επιχείρησης
- Κεφάλαια που προέρχονται από τη δημιουργία των οφειλών

Οι εκροές των χρηματοδοτικών ροών περιλαμβάνουν:

- Εξαγορά των μετοχών
- Καταβολή των μερισμάτων
- Εξόφληση των οφειλών

Σύνταξη Κατάστασης Χρηματοροών

Υπάρχουν δύο μέθοδοι σύνταξης της Κατάστασης Χρηματοροών:

- Άμεση Μέθοδος
- Έμμεση Μέθοδος

Η Έμμεση μέθοδος είναι αυτή που χρησιμοποιείται στην πράξη περισσότερο.

Όσον αφορά την τεχνική κατάρτιση των ταμειακών ροών, οι δύο μέθοδοι διαφέρουν μόνο στο πρώτο μέρος που σχετίζεται με τον τρόπο προσδιορισμού των καθαρών ροών από τις λειτουργικές δραστηριότητες. Η τεχνική προσδιορισμού των ταμειακών ροών για επενδυτικές και χρηματοδοτικές δραστηριότητες είναι ίδια και στις δύο μεθόδους (Λογιστικός Σύλλογος Αθηνών, 2015).

4.3. Κατηγορίες χρηστών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μίας επιχείρησης είναι διάφορες ομάδες ενδιαφερομένων. Αναλυτικά, οι ομάδες αυτές μπορούν να διακριθούν στις εξής κατηγορίες:

- Διευθυντικά στελέχη - Διοίκηση της επιχείρησης
- Μέτοχοι – Δυνητικοί επενδυτές
- Δανειστές της επιχείρησης
- Ελεγκτές λογιστικών καταστάσεων

Οι χρήστες αυτοί έχουν ανάγκη τις πληροφορίες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, έτσι ώστε να μπορούν να προβούν σε ανάλυση και μελέτη αυτών, προκειμένου να βρεθούν σε θέση και να είναι ικανοί να λάβουν αποφάσεις (Νιάρχος, 2004)

Διευθυντικά στελέχη - Διοίκηση της επιχείρησης

Η διοίκηση μιας επιχείρησης ενδιαφέρεται να προσδιορίσει την παρούσα οικονομική της κατάσταση, την κερδοφόρα δυναμικότητα της καθώς και τη μελλοντική της εξέλιξη. Για να πραγματοποιήσει όλα τα παραπάνω, θα πρέπει να προβεί σε οικονομική ανάλυση των στοιχείων της. Ο στόχος της διοίκησης μιας επιχείρησης είναι ο διαρκής έλεγχος και η παρατήρηση των διάφορων οικονομικών στοιχείων της επιχείρησης, ώστε να μπορεί να καταλήξει σε συμπεράσματα αναφορικά με την οικονομική κατάσταση και δραστηριότητά της. Επιπλέον, μέσα από τον έλεγχο και τη μελέτη των οικονομικών στοιχείων μπορεί να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για να αντιμετωπίσει τυχόν προβλήματα που μπορεί να προκύψουν στην επιχείρηση (Νιάρχος, 2004).

Μέτοχοι – Δυνητικοί επενδυτές

Οι ενδιαφερόμενοι επενδυτές ή μέτοχοι της επιχείρησης, είναι εκείνοι οι οποίοι διαθέτουν τα κεφάλαιά τους στην επιχείρηση, με σκοπό να τους αποδώσουν κάποιο οικονομικό όφελος. Τα κεφάλαια αυτά βοηθούν την επιχείρηση να αναπτυχθεί και να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της προς τρίτους. Ο επενδυτής ή μέτοχος αποσκοπεί στη μελλοντική λήψη μερισμάτων, δικαιωμάτων από τη διανομή αποθεματικών και στην υπεραξία που μπορεί να δημιουργηθεί από την μεταπώληση των μετοχών της εταιρείας. Ο μέτοχος ενδιαφέρεται για την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης διότι έχει επενδύσει κεφάλαια σε αυτήν και θέλει να γνωρίζει την αξία των μετοχών της. Παράλληλα, ενδιαφέρεται και για τα κέρδη που εμφανίζει μελλοντικά η επιχείρηση, καθώς και για τη θέση της επιχείρησης μέσα στον κλάδο (Ηρειώτης, 2008).

4.4. Ανάλυση αριθμοδεικτών

Αριθμοδείκτης είναι η απλή μαθηματική έκφραση της σχέσεως ενός μεγέθους του ισολογισμού ή της καταστάσεως αποτελεσμάτων χρήσης προς ένα άλλο και μπορεί να εκφραστεί είτε ως ηλίκο, ως λόγος, είτε ως ποσοστό επί τοις εκατό. Η επιλογή των αριθμοδεικτών εξαρτάται από τα στοιχεία τα οποία διαθέτει η επιχείρηση, αλλά και από τον σκοπό για τον οποίο θα τους χρησιμοποιήσει (Παναγιώτου, 2005).

Η χρησιμοποίηση των χρηματοοικονομικών δεικτών είναι μια αποτελεσματική μέθοδος για να συνοψίσουμε έναν μεγάλο αριθμό χρηματοοικονομικών δεδομένων, προκειμένου να τα αξιολογήσουμε και να συγκρίνουμε τις επιδόσεις των επιχειρήσεων.

Τα λογιστικά μεγέθη που θα χρησιμοποιηθούν για τον υπολογισμό των αριθμοδεικτών λαμβάνονται από :

- Τον ισολογισμό
- Το λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης
- Το λογαριασμό γενικής εκμεταλλεύσεως
- Τους λογαριασμούς της γενικής λογιστικής
- Τους λογαριασμούς της αναλυτικής λογιστικής
- Τα λογιστικά και εξωλογιστικά έντυπα και στατιστικά στοιχεία της οικονομικής μονάδας

Οι χρηματοοικονομικοί δείκτες έχουν ως σκοπό την παροχή πολύτιμων πληροφοριών, αλλά και τον προσδιορισμό των δυνάμεων και των αδυναμιών στη σύγχρονη επιχείρηση. Επίσης, διαπιστώνεται κατά πόσο είναι χρηματοοικονομικά ισχυρή και κερδοφόρα σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις του χώρου της και κατά πόσο βελτιώνεται ή επιδεινώνεται διαχρονικά η χρηματοοικονομική της θέση.

Η χρηματοοικονομική ανάλυση μέσω των αριθμοδεικτών έχει κατά κύριο λόγο συγκριτική αξία. Η χρήση τους πρέπει να γίνεται σε συνδυασμό με πολλούς εξ' αυτών και όχι μεμονωμένα. Για να έχει αξία ένας αριθμοδείκτης πρέπει να εκφράζει σχέσεις που παρουσιάζουν οικονομικό ενδιαφέρον, ώστε όποιος τους μελετάει να μπορεί να καταλήξει σε συγκεκριμένα συμπεράσματα (Κάντζος, 2002).

Οι επενδυτές χρειάζονται αυτές τις πληροφορίες ώστε να μπορέσουν να εκτιμήσουν τις μελλοντικές χρηματικές ροές της επιχείρησης αλλά και τους αντίστοιχους κινδύνους που εγκυμονούν αυτές. Αντίστοιχα, οι διευθυντές των επιχειρήσεων είναι σε θέση να εντοπίζουν εγκαίρως τυχόν αδυναμίες, και μέσω των πληροφοριών που αποκομίζουν να λαμβάνουν σημαντικές αποφάσεις για το μέλλον και την πορεία της επιχείρησης τους.

Οι χρηματοοικονομικοί δείκτες είναι πιο χρήσιμοι όταν χρησιμοποιούνται με τους παρακάτω τρόπους :

- Μία χρονολογική σειρά ενός δείκτη της ίδιας επιχείρησης εξετάζεται για να διαπιστωθεί η αλλαγή της τάσης του.

- Οι δείκτες μιας επιχείρησης συγκρίνονται με τον μέσο όρο των αντίστοιχων δεικτών του κλάδου στον οποίο υπάγεται η επιχείρηση.
- Οι χρονολογικές σειρές δεικτών μιας επιχείρησης συγκρίνονται με τις αντίστοιχες των κύριων ανταγωνιστικών της (Ηρειώτης, 2008).

Τέλος, οι δείκτες που θα χρησιμοποιηθούν για την χρηματοοικονομική ανάλυση των εισηγμένων εταιρειών διακρίνονται σε πέντε βασικές κατηγορίες :

- Δείκτες Αποδοτικότητας (Profitability Ratios)
- Δείκτες Δραστηριότητας (Activity Ratios)
- Δείκτες Δαπανών Λειτουργίας (Operating Expense Ratios)
- Δείκτες Διάρθρωσης Κεφαλαίου και Βιωσιμότητας (Financial Structure and Viability Ratios)
- Δείκτες Ρευστότητας (Liquidity Ratios)

4.4.1. Δείκτες αποδοτικότητας (Profitability Ratios)

Οι δείκτες αυτής της κατηγορίας δείχνουν την ικανότητα της επιχείρησης να δημιουργεί κέρδη. Ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ασχολείται με τις σχέσεις κερδών και απασχολούμενων κεφαλαίων. Για τον υπολογισμό της αποδοτικότητας της επιχείρησης συγκρίνουμε τον κύκλο συναλλαγών, το αποτέλεσμα ή την αυτοχρηματοδότηση με το ύψος των χρησιμοποιούμενων μέσων, δηλαδή με το ύψος των επενδύμενων κεφαλαίων. Τα βασικά κριτήρια που χρησιμοποιούνται για να μετρηθεί η απόδοση είναι οι μεταβολές στα έσοδα πωλήσεων, τα κέρδη ή οι μεταβολές σε διάφορα στοιχεία της παραγωγής (Κάντζος, 2002).

Οι δείκτες Αποδοτικότητας που θα χρησιμοποιηθούν στην χρηματοοικονομική ανάλυση των εισηγμένων εταιρειών για τον κλάδο των τροφίμων είναι οι εξής :

- **Δείκτης Αποδοτικότητας Ενεργητικού (Return On Assets – ROA)**
- **Δείκτης Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους (Net Profit Margin Ratio)**
- **Δείκτης Μικτού Περιθωρίου Κέρδους (Gross Profit Margin Ratio)**
- **Δείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων (Return On Equity – ROE)**

4.4.1.1. Δείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού (Return on Assets – ROA)

Επεξήγηση Δείκτη

Ο δείκτης Αποδοτικότητας Ενεργητικού εξετάζει το επιτευχθέν καθαρό κέρδος σε σχέση με το σύνολο του ενεργητικού της επιχείρησης, μετράει την απόδοση των συνολικών περιουσιακών στοιχείων της και επιτρέπει την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της λειτουργίας της.

Επιπλέον, μας δείχνει την ικανότητα της διοίκησης να χρησιμοποιεί τους οικονομικούς πόρους της επιχείρησης, με σκοπό τη δημιουργία καθαρών κερδών, δηλαδή μετρά την απόδοση των επενδυμένων κεφαλαίων της (ιδίων και ξένων).

Τρόπος Υπολογισμού Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ενεργητικού μίας επιχείρησης προκύπτει, αν διαιρέσουμε τα καθαρά κέρδη μίας περιόδου με το σύνολο του ενεργητικού της ίδιας περιόδου.

Ο τύπος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του δείκτη είναι ο εξής :

$$\text{Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ενεργητικού} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

Πρόσθετα Σχόλια

Για τον υπολογισμό της απόδοσης δεν συμπεριλαμβάνονται οι συμμετοχές καθώς και άλλες παρόμοιες επενδύσεις, αφού αυτές δεν συντελούν στη δημιουργία λειτουργικών κερδών, αλλά είναι προτιμότερο να χρησιμοποιούνται τα καθαρά περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης και μάλιστα το σύνολο αυτών που πράγματι απασχολήθηκε κατά τη διάρκεια της χρήσεως. Για αυτό το λόγο αν κατά τη διάρκεια της χρήσεως μεταβλήθηκε σημαντικά η συνολική αξία των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης είναι απαραίτητο να λαμβάνεται ο μέσος όρος του ενεργητικού, ο οποίος προκύπτει ως εξής :

$$\text{Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ενεργητικού} = \frac{\text{Ενεργητικό Αρχής} + \text{Ενεργητικό Τέλους}}{2}$$

Ο συγκεκριμένος αριθμοδείκτης επιτρέπει τη σύγκριση της αποδοτικότητας μιας επιχείρησης με άλλες που ανήκουν στον ίδιο κλάδο, ενώ όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του, τόσο πιο επικερδής είναι η επιχείρηση.

Τέλος, ο υπολογισμός αυτού του αριθμοδείκτη μας επιτρέπει :

- Τη σύγκριση της αποδοτικότητας μιας επιχείρησης με την αποδοτικότητα άλλων μορφών επενδύσεων και με την αποδοτικότητα επιχείρησης του ίδιου περίπου βαθμού κινδύνου.

- Την παρακολούθηση της αποδοτικότητας διαχρονικά και τη σύγκριση της με τα αντίστοιχα μεγέθη άλλων ομοειδών επιχειρήσεων ή με τον μέσο όρο του κλάδου.
- Τη διερεύνηση των αιτιών της μεταβολής του διαχρονικά.

Σύμφωνα με διεθνή νόρμες, τιμές μεγαλύτερες από 20% θεωρούνται ικανοποιητικές, μεταξύ 5-20% μέτριες και μικρότερες από 5% μη ικανοποιητικές.

4.4.1.2. Δείκτης καθαρού περιθωρίου κέρδους (*Net Profit Margin Ratio*)

Επεήγηση Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης **Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους** δείχνει το ποσοστό του καθαρού κέρδους που πετυχαίνει η οικονομική μονάδα από τις πωλήσεις της, δηλαδή μας πληροφορεί για το κέρδος που έχει από τις λειτουργικές της δραστηριότητες.

Ο αριθμοδείκτης αυτός προσδιορίζει το ποσοστό κέρδους της επιχείρησης μετά από την αφαίρεση του κόστους πωληθέντων και των λοιπών εξόδων από τις καθαρές πωλήσεις.

Τρόπος Υπολογισμού Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους μίας επιχείρησης προκύπτει, αν διαιρέσουμε τα καθαρά κέρδη μίας περιόδου με το σύνολο των πωλήσεων της ίδιας περιόδου.

Ο τύπος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του δείκτη είναι ο εξής :

$$\text{Αριθμοδείκτης Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Πωλήσεις}}$$

Πρόσθετα Σχόλια

Όσο χαμηλότερα διατηρούνται οι δαπάνες της επιχείρησης – όσες και αν είναι οι πωλήσεις της – τόσο υψηλότερος θα είναι και ο δείκτης του Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους. Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης καθαρού κέρδους, τόσο πιο επικερδής είναι η οικονομική μονάδα.

Στην περίπτωση που ο αριθμοδείκτης Μικτού Κέρδους (ο οποίος δείχνει το μικτό κέρδος που απολαμβάνει μια οικονομική μονάδα από την πώληση προϊόντων) δε μεταβάλλεται διαχρονικά, ενώ κατά την ίδια περίοδο ο αριθμοδείκτης Καθαρού Κέρδους παρουσιάζει κάμψη, η εξέλιξη αυτή παρέχει ένδειξη μιας δυσανάλογης αύξησης των εξόδων λειτουργίας της επιχείρησης σε σχέση με τις πωλήσεις της.

Από την άλλη, εάν ο αριθμοδείκτης Μικτού Κέρδους παρουσιάζει κάμψη διαχρονικά, ενώ ο αριθμοδείκτης καθαρού κέρδους παραμένει σταθερός, παρέχεται ένδειξη δυσανάλογης αύξησης του κόστους πωληθέντων σε σχέση με τα έσοδα πωλήσεων.

Πρόκειται για ένα δείκτη πολύ σημαντικό, αφού τόσο η διοίκηση της επιχείρησης, όσο και πολλοί αναλυτές βασίζουν τις προβλέψεις τους για τα μελλοντικά καθαρά κέρδη επί του προβλεπόμενου ύψους των πωλήσεων και του ποσοστού καθαρού κέρδους.

Το περιθώριο κέρδους χρησιμοποιείται συνήθως για την εσωτερική σύγκριση. Είναι δύσκολο να συγκριθεί ακριβώς η αναλογία καθαρού κέρδους για τις διαφορετικές οντότητες. Οι μεμονωμένες επιχειρήσεις που λειτουργούν και οι ρυθμίσεις χρηματοδότησης ποικίλλουν τόσο πολύ που οι διαφορετικές οντότητες είναι αναγκασμένες να έχουν διαφορετικά επίπεδα δαπανών, έτσι ώστε η σύγκριση να μπορεί να έχει ενδιαφέρον.

4.4.1.3. Δείκτης μικτού περιθωρίου κέρδους (*Gross Profit Margin Ratio*)

Επεξήγηση Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης **Μικτού Περιθωρίου Κέρδους** δείχνει το μικτό κέρδος που απολαμβάνει μια οικονομική μονάδα από την πώληση προϊόντων.

Ο αριθμοδείκτης αυτός είναι πολύ σημαντικός διότι παρέχει ένα μέτρο αξιολόγησης της αποδοτικότητας των επιχειρήσεων. Επίσης, μας δίνει τη δυνατότητα να γνωρίζουμε τόσο τη λειτουργική αποτελεσματικότητα μίας επιχείρησης, όσο και την πολιτική τιμών που ακολουθεί.

Τρόπος Υπολογισμού Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης Μικτού Περιθωρίου Κέρδους μίας επιχείρησης προκύπτει, αν διαιρέσουμε τα μικτά κέρδη μίας περιόδου με το σύνολο των πωλήσεων της ίδιας περιόδου.

Ο τύπος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του δείκτη είναι ο εξής :

$$\text{Αριθμοδείκτης Μικτού Περιθωρίου Κέρδους} = \frac{\text{Μικτά Κέρδη}}{\text{Πωλήσεις}}$$

Πρόσθετα Σχόλια

Το περιθώριο κέρδους μπορεί να βελτιωθεί με την αύξηση των τιμών πώλησης των προϊόντων ή υπηρεσιών της επιχείρησης, την αύξηση του αριθμού των πωλούμενων ή παρεχόμενων υπηρεσιών, τη μείωση του κόστους ή το συνδυασμό των τριών αυτών παραγόντων.

Το Μικτό Περιθώριο Κέρδους αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο της γενικής εκμετάλλευσης, καθώς είναι το οικονομικό αποτέλεσμα – περιθώριο, με το οποίο η επιχείρηση καλύπτει τα εξής :

- Το κόστος των λειτουργιών που δεν απορροφάται από το κόστος παραγωγής (έξοδα λειτουργίας, διάθεσης και προώθησης των πωλήσεων, έξοδα διοικητικής λειτουργίας).
- Τα χρηματοοικονομικά έξοδα των δανειακών κεφαλαίων.
- Τους τόκους των ίδιων κεφαλαίων.
- Την αυτοχρηματοδότηση (μέσω σχηματισμού αποθεματικών) νέων επενδύσεων, οι οποίες είναι αναγκαίες για την ομαλή λειτουργία και ανάπτυξη της.
- Την πληρωμή των φόρων που αναλογούν στα πραγματοποιηθέντα κέρδη της.
- Τη διάθεση κερδών.
- Την αποτελεσματικότητα των κυριότερων λειτουργιών της επιχείρησης, καθώς και την αποτελεσματικότητα της τιμολογιακής πολιτικής της.

Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμοδείκτης, τόσο καλύτερη, από άποψης κερδών, είναι η θέση της επιχείρησης, αφού μπορεί να καλύπτει τα λειτουργικά και άλλα έξοδα της και να αντιμετωπίσει, χωρίς δυσκολία, μία ενδεχομένη αύξηση του κόστους των πωλούμενων προϊόντων της.

Ένα αρκετά υψηλό ποσοστό μικτού κέρδους θεωρείται μία πολύ ευνοϊκή ένδειξη για την πορεία της επιχείρησης, αφού έχει τη δυνατότητα να καλύπτει τα λειτουργικά έξοδα της, ενώ παράλληλα να επιτυγχάνει φθηνές αγορές και να πωλεί σε υψηλές τιμές, με αποτέλεσμα να της απομένει ικανοποιητικό καθαρό κέρδος σε σχέση πάντα με τις πωλήσεις της.

Σε αντίθετη περίπτωση, ένας χαμηλός αριθμοδείκτης Μικτού Κέρδους δείχνει μια κακή πολιτική της διοίκησης στον τομέα αγορών και πωλήσεων. Δηλαδή, αποτελεί ένδειξη ότι η επιχείρηση έχει προβεί σε επενδύσεις, οι οποίες δεν δικαιολογούνται από το ύψος των πωλήσεων της. Αυτό ενδέχεται να προκαλέσει αυξημένο κόστος παραγωγής των προϊόντων της και να οδηγήσει σε στασιμότητα των πωλήσεων της, με αποτέλεσμα να μην πραγματοποιούνται αγορές σε μεγάλες ποσότητες που θα μπορούσαν να επιτευχθούν σε χαμηλές τιμές.

Εδώ πρέπει να διευκρινιστεί ότι ενδέχεται μία επιχείρηση να θέσει σκόπιμα ένα χαμηλό περιθώριο κέρδους, στοχεύοντας σε αύξηση του όγκου των πωλήσεων της και διερεύνησης της παρουσίας της στην αγορά.

Εάν ο αριθμοδείκτης μικτού κέρδους παραμένει σταθερός, ενώ ο αριθμοδείκτης καθαρού κέρδους (ο οποίος δείχνει το ποσοστό του καθαρού κέρδους που πετυχαίνει η οικονομική μονάδα από τις πωλήσεις της) παρουσιάζει κάμψη, παρέχεται η πληροφορία ότι τα έξοδα λειτουργίας της οικονομικής μονάδας αυξάνονται δυσανάλογα σε σχέση με τις πωλήσεις της.

4.4.1.4. Δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων (Return On Equity – ROE)

Επεξήγηση Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης **Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων** παρουσιάζει την κερδοφορία μίας επιχείρησης και παρέχει ένδειξη για το κατά πόσο παραγματοποιήθηκε ο στόχος της για ένα ικανοποιητικό αποτέλεσμα από τη χρήση των κεφαλαίων του μετόχου.

Επίσης, ο συγκεκριμένος αριθμοδείκτης εκφράζει την αναλογία των κερδών επί του κεφαλαίου ή αλλιώς της αποδοτικότητας του κεφαλαίου. Ειδικότερα, μετρά την αποτελεσματικότητα με την οποία τα κεφάλαια των φορέων της επιχείρησης απασχολούνται με αυτήν.

Τρόπος Υπολογισμού Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων μίας επιχείρησης προκύπτει, αν διαιρέσουμε τα καθαρά κέρδη μίας περιόδου με το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της ίδιας περιόδου.

Ο τύπος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του δείκτη είναι ο εξής :

$$\text{Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων}}$$

Πρόσθετα Σχόλια

Η σύγκριση του ROE ακόμα και σε επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου μπορεί να είναι παραπλανητική, καθώς αγνοεί την επίδραση του χρέους στην απόδοση.

Οι επιχειρήσεις οι οποίες έχουν υψηλότερο ποσοστό χρέους (χρέος προς ίδια κεφάλαια), θα έχουν συνήθως καλύτερο ROE. Ωστόσο, όσο μεγαλύτερο είναι το χρέος, τόσο αυξάνεται ο κίνδυνος πτώχευσης της επιχείρησης.

Υψηλός δείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων επιτρέπει σε μια επιχείρηση να επενδύσει μικρότερο μέρος των κεφαλαίων της για να πετύχει τους στόχους της, απ' ό,τι θα χρησιμοποιούσε αν η απόδοση ιδίων κεφαλαίων της ήταν χαμηλότερη.

Εναλλακτικά, χαμηλό ROE σημαίνει ότι η χρηματοδότηση της ανάπτυξης της επιχείρησης είναι ακριβή για τους επενδυτές – μετόχους.

Τέλος, αποτελεί ένα πολύ βασικό δείκτη, τον οποίο η διοίκηση μιας εταιρείας σε περίπτωση θετικού αποτελέσματος τείνει να προβάλλει με τον πιο προφανή τρόπο στον ετήσιο απολογισμό χρήσης.

4.4.2. Δείκτες δραστηριότητας (Activity Ratios)

Με τους δείκτες αυτής της κατηγορίας έχουμε τη δυνατότητα να μετρήσουμε το βαθμό αποτελεσματικής χρήσης των διαφόρων περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης.

Οι αριθμοδείκτες αυτοί δείχνουν τον τρόπο διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων της από πλευρά διοίκησης, τα οποία είναι πιο εύκολα ρευστοποιήσιμα από το πάγιο ενεργητικό και έχουν περιθώρια βελτίωσης. Ουσιαστικά βλέπουμε τη δυνατότητα της επιχείρησης να μετατρέψει τα περιουσιακά της στοιχεία, προϊόντα και αποθέματα σε πωλήσεις και ρευστά διαθέσιμα.

Οι επιχειρήσεις θα προσπαθήσουν να μετατρέψουν την παραγωγή τους σε μετρητά ή σε πωλήσεις όσο το δυνατόν πιο γρήγορα επειδή αυτό θα οδηγήσει σε υψηλότερες εισπράξεις και κέρδη.

Παρατηρώντας τα οικονομικά δεδομένα μιας οικονομικής μονάδας, ο αναλυτής μπορεί να προχωρήσει σε κάποιες διαπιστώσεις σχετικά με το ύψος των αποθεμάτων μιας επιχείρησης. Ένα υψηλό ποσοστό αποθεμάτων στα κυκλοφοριακά στοιχεία της επιχείρησης ενδέχεται να μαρτυρά ότι η διοίκηση της επιλέγει μία μέτρια πολιτική αποθεμάτων. Βέβαια, κάτι τέτοιο μπορεί να οφείλεται στη φύση των εργασιών της.

Αυτό που αξίζει να σημειωθεί είναι ότι ανεξάρτητα από το είδος της οικονομικής μονάδας το ποσοστό των αποθεμάτων της θα πρέπει να σχετίζεται με το ύψος των πωλήσεων της.

Στην αντίθετη περίπτωση που η επιχείρηση διατηρεί ένα υψηλό ποσοστό ρευστών, η οικονομική μονάδα ακολουθεί ενδεχομένως μία καλή πολιτική (Κάντζος, 2002).

Οι δείκτες Δραστηριότητας που θα χρησιμοποιηθούν στην χρηματοοικονομική ανάλυση των εισηγμένων εταιρειών για τον κλάδο των τροφίμων είναι οι εξής :

- **Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού (Asset Turnover Ratio)**
- **Δείκτης Σημασίας Χρηματοοικονομικών Εξόδων (Importance Of Financial Expenses Ratio)**
- **Δείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων (Inventories Turnover Ratio)**
- **Μέση Διάρκεια Παραμονής Αποθεμάτων (Average Inventory Period)**

4.4.2.1. Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας ενεργητικού (*Asset Turnover Ratio*)

Επεξήγηση Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Ενεργητικού μίας οικονομικής μονάδας δείχνει το βαθμό στον οποίο χρησιμοποιούνται τα στοιχεία του ενεργητικού σε σχέση με τις πωλήσεις της.

Τρόπος Υπολογισμού Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Ενεργητικού μίας επιχείρησης προκύπτει, αν διαιρέσουμε το σύνολο των πωλήσεων μίας περιόδου με το σύνολο του ενεργητικού της ίδιας περιόδου.

Ο τύπος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του δείκτη είναι ο εξής :

$\text{Αριθμοδείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Ενεργητικού} = \frac{\text{Σύνολο Πωλήσεων}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$

Πρόσθετα Σχόλια

Όσο μεγαλύτερη είναι η κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού, τόσο το καλύτερο για την επιχείρηση.

Μία υψηλή τιμή αυτού του αριθμοδείκτη σημαίνει ότι η οικονομική μονάδα προβαίνει σε εντατική χρησιμοποίηση των περιουσιακών της στοιχείων, προκειμένου να πραγματοποιήσει τις πωλήσεις της.

Αντίθετα, ένας χαμηλός αριθμοδείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Ενεργητικού αποτελεί ένδειξη μη εντατικής χρήσης των περιουσιακών της στοιχείων. Αυτό σημαίνει ότι η επιχείρηση θα πρέπει, είτε να αυξήσει το βαθμό αξιοποίησης των περιουσιακών της στοιχείων, είτε να ρευστοποιήσει μέρος αυτών.

Με άλλα λόγια, ο αριθμοδείκτης αυτός μας δείχνει την ύπαρξη ή όχι υπερεπένδυσης κεφαλαίων στην επιχείρηση, σε σχέση με το ύψος των πωλήσεων που πραγματοποιεί.

Προκειμένου να δίνει περισσότερες πληροφορίες αυτός ο αριθμοδείκτης, θα πρέπει να συγκρίνεται με τον αντίστοιχο μέσο όρο του κλάδου στον οποίο ανήκει η οικονομική μονάδα.

Ο δείκτης αυτός πρέπει να λαμβάνει τιμές μεγαλύτερες της μονάδας. Όσο πιο μεγάλος ο δείκτης τόσο μεγαλύτερο το «περιθώριο ασφάλειας» των βραχυπρόθεσμων δανειστών της επιχείρησης. Ένας δείκτης 2 θεωρείται πολύ καλός.

4.4.2.2. Δείκτης σημασίας χρηματοοικονομικών εξόδων (*Importance Of Financial Expenses Ratio*)

Επεξήγηση Δείκτη

Ο δείκτης Σημασίας Χρηματοοικονομικών Εξόδων εκφράζει το βαθμό κατά τον οποίο οι πωλήσεις χρησιμοποιούνται για να καλύψουν τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις της επιχείρησης.

Τρόπος Υπολογισμού Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης Σημασίας Χρηματοοικονομικών Εξόδων μίας επιχείρησης προκύπτει, αν διαιρέσουμε το σύνολο των χρηματοοικονομικών εξόδων μίας περιόδου με τις πωλήσεις της ίδιας περιόδου.

Ο τύπος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του δείκτη είναι ο εξής :

$$\text{Αριθμοδείκτης Σημασίας Χρηματοοικονομικών Εξόδων} = \frac{\text{Χρηματοοικονομικά Έξοδα}}{\text{Πωλήσεις}}$$

Πρόσθετα Σγόλια

Τα χρηματοοικονομικά έξοδα περιλαμβάνουν τους τόκους δανειών, τα έξοδα τραπεζών και τα έξοδα απαιτήσεων.

Όσο μεγαλύτερη η τιμή του αριθμοδείκτη, τόσο μεγαλύτερο το ποσοστό των πωλήσεων που αναλώνεται στα χρηματοοικονομικά έξοδα και τόσο μικρότερα θα είναι τα κέρδη.

4.4.2.3. Δείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας αποθεμάτων (Inventories Turnover Ratio)

Επεξήγηση Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων μας δείχνει πόσες φορές ανανεώθηκαν τα αποθέματα της επιχείρησης σε σχέση με τις πωλήσεις της μέσα στη λογιστική χρήση. Χρησιμοποιείται δηλαδή για να διαπιστωθεί η ταχύτητα με την οποία τα αποθέματα διατέθηκαν και αντικαταστάθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης.

Τρόπος Υπολογισμού Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων μίας επιχείρησης προκύπτει, αν διαιρέσουμε το κόστος πωληθέντων μίας περιόδου με τα αποθέματα της ίδιας περιόδου.

Ο τύπος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του δείκτη είναι ο εξής :

$$\text{Αριθμοδείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων} = \frac{\text{Κόστος Πωληθέντων}}{\text{Αποθέματα}}$$

Πρόσθετα Σγόλια

Όταν ο δείκτης είναι χαμηλός ή μειώνεται σημαίνει πως υπάρχουν δυσκολίες στην πώληση των προϊόντων, δεν γίνεται ικανοποιητικός έλεγχος αποθεμάτων και υπάρχουν υψηλά αποθέματα (υπεραποθεματοποίηση) είτε λόγω συγκεκριμένου σκοπού είτε λόγω συγκυρίας.

Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμοδείκτης αυτός, τόσο πιο αποτελεσματικά λειτουργεί η επιχείρηση, αφού έχουμε μείωση εξόδων αποθήκευσης και μείωση κινδύνου μη πώλησης λόγω αλλοιώσεων, καταστροφών και αλλαγής προτιμήσεων των καταναλωτών.

Υψηλές τιμές του δείκτη εκφράζουν επιτυχημένη διοίκηση, καθώς η επιχείρηση δραστηριοποιείται με μια σχετικά μικρή δέσμευση κεφαλαίων, αλλά και τα αποθέματα είναι πρόσφατα και χρήσιμα.

Από την άλλη πλευρά, μια υψηλή τιμή του δείκτη μπορεί να σημαίνει και έλλειψη αποθεμάτων και ανικανοποίητες καταναλωτικές ανάγκες.

Είναι δείκτης μεγάλης σημασίας για τη διοίκηση της επιχείρησης, η οποία μέσω αυτού παρακολουθεί τον ορθό προγραμματισμό των παραγγελιών αποθεμάτων και την υλοποίηση των αποφάσεων τους σχετικά με τη δέσμευση του απασχολούμενου κεφαλαίου.

Η τελική εκτίμηση, εξαρτάται από τον κλάδο, την επιχείρηση, τη μέθοδο αποτίμησης αποθεμάτων και τις υπάρχουσες τάσεις.

4.4.2.4. Μέση διάρκεια παραμονής αποθεμάτων (Average Inventory Period)

Επεξήγηση Δείκτη

Η **Μέση Διάρκεια Παραμονής Αποθεμάτων** στις αποθήκες της επιχείρησης αποτελεί ένα δείκτη μέτρησης της χρονικής περιόδου, που απαιτείται να περιμένει η επιχείρηση για την πώληση και την αντικατάσταση των εμπορευμάτων της (όταν τα αποθέματα αφορούν εμπορεύματα ή τελικά προϊόντα) ή την ανακύκλωση γενικά των αποθεμάτων της (αποθέματα πρώτων υλών και ημιετοιμών). Ο χρόνος αυτός υπολογίζεται με βάση τον δείκτη Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Αποθεμάτων (που εκφράζει τον αριθμό των φορών που ανανεώθηκαν τα αποθέματα της επιχείρησης σε σχέση με τις πωλήσεις της μέσα στη λογιστική χρήση).

Τρόπος Υπολογισμού Δείκτη

Η Μέση Διάρκεια Παραμονής των Αποθεμάτων προκύπτει, αν διαιρέσουμε τις 365 ημέρες του έτους με τον δείκτη κυκλοφοριακής ταχύτητας αποθεμάτων και εκφράζεται σε ημέρες.

Ο τύπος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του δείκτη είναι ο εξής :

$$\text{Μέση Διάρκεια Παραμονής Αποθεμάτων} = \frac{365 \text{ ημέρες}}{\text{Δείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων}}$$

Πρόσθετα Σχόλια

Με δεδομένο ότι ο Δείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων θεωρείται ικανοποιητικός όταν λαμβάνει τιμή μεγαλύτερη της μονάδας, κατ' αναλογία, η Μέση Διάρκεια Παραμονής Αποθεμάτων θα

πρέπει να λαμβάνει τιμές μικρότερες ή ίσες του 365. Σε κάθε περίπτωση, η αξιολόγηση του δείκτη πρέπει να γίνεται λαμβάνοντας υπόψη το είδος της επιχείρησης και τον κλάδο δραστηριοποίησής της.

4.4.3. Δείκτες δαπανών λειτουργίας (Operating Expense Ratios)

Οι αριθμοδείκτες δαπανών λειτουργίας δίνουν πληροφορίες για την πολιτική που ακολουθεί η διοίκηση της επιχείρησης απέναντι στις διάφορες δαπάνες λειτουργίας. Επιπλέον, παρέχουν ένδειξη και για την αποτελεσματικότητα της επιχείρησης απέναντι στις επιμέρους δαπάνες.

Ο δείκτης δαπανών λειτουργίας που θα χρησιμοποιηθεί στη χρηματοοικονομική ανάλυση των εισηγμένων εταιρειών για τον κλάδο των τροφίμων είναι ο εξής :

- Δείκτης Λειτουργικών Εξόδων (Operating Ratio)

4.4.3.1. Δείκτης λειτουργικών εξόδων (Operating Ratio)

Επεξήγηση Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης **Λειτουργικών Εξόδων** δείχνει το ποσοστό των καθαρών πωλήσεων, το οποίο απορροφάται από τα λειτουργικά έξοδα και το κόστος πωληθέντων.

Τρόπος Υπολογισμού Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης Λειτουργικών Εξόδων μίας επιχείρησης προκύπτει, αν διαιρέσουμε το άθροισμα των λειτουργικών εξόδων και του κόστους πωληθέντων μίας περιόδου με τις καθαρές πωλήσεις της ίδιας περιόδου.

Ο τύπος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του δείκτη είναι ο εξής :

$$\text{Αριθμοδείκτης Λειτουργικών Εξόδων} = \frac{\text{Λειτουργικά Έξοδα} + \text{Κόστος Πωληθέντων}}{\text{Πωλήσεις}}$$

Πρόσθετα Σχόλια

Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμοδείκτης, τόσο πιο μικρή είναι η αποδοτικότητα της οικονομικής μονάδας, αφού το ποσοστό των λειτουργικών κερδών που παραμένει σε αυτήν ενδέχεται να μην επαρκεί για την κάλυψη των χρηματοοικονομικών και των υπόλοιπων οφειλών.

Επιπλέον, μέσα από την ανάλυση των επιμέρους λειτουργικών εξόδων και του κόστους πωληθέντων, σε σχέση με τις πωλήσεις της οικονομικής μονάδας, μπορούμε να έχουμε πληροφορίες σχετικά με τη

δυνατότητα της διοίκησης να προσαρμόζει τα έξοδα της σύμφωνα με τις αλλαγές στις συνθήκες πωλήσεων.

Χρήσιμο είναι ο αριθμοδείκτης αυτός να συγκρίνεται με εκείνο ομοειδών επιχειρήσεων και τα διάφορα στοιχεία να παρακολουθούνται διαχρονικά.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο συγκεκριμένος αριθμοδείκτης παρά το γεγονός ότι είναι πολύ σημαντικός για τον υπολογισμό της αποτελεσματικότητας μίας οικονομικής μονάδας, θα πρέπει να χρησιμοποιείται με μεγάλη προσοχή, καθώς στον υπολογισμό του παίρνουν μέρος διάφοροι εξωτερικοί παράγοντες οι οποίοι δεν υπόκεινται στον έλεγχο της οικονομικής μονάδας αλλά και εσωτερικοί οι οποίοι υπάρχει δυνατότητα να ελεγχθούν.

Τέλος, είναι απαραίτητο να συμπεριληφθούν σε αυτόν και τα διάφορα έσοδα-έξοδα, καθώς επίσης και τα έκτακτα στοιχεία που παίρνουν μέρος στον προσδιορισμό του οικονομικού αποτελέσματος έτσι ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν κριτήριο για την οικονομική κατάσταση μιας επιχείρησης.

4.4.4. Δείκτες διάρθρωσης κεφαλαίου και βιωσιμότητας (Financial Structure and Viability Ratios)

Προκειμένου να εξετάσουμε την οικονομική κατάσταση μίας οικονομικής μονάδας σε μακροχρόνια κλίμακα θα πρέπει να αναλύσουμε τη διάρθρωση των κεφαλαίων της. Με τον όρο «διάρθρωση των κεφαλαίων» εννοούμε τα διάφορα είδη και μορφές κεφαλαίων που χρησιμοποιεί η επιχείρηση για τη χρηματοδότηση της.

Έτσι, έχουμε τα ίδια κεφάλαια, ή αλλιώς τα μόνιμα κεφάλαια της επιχείρησης, καθώς επίσης και τις βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Κάποιες από αυτές εξασφαλίζονται με την παροχή υποθήκης, προσημειώσεως ή ενεχύρου, ενώ για κάποιες άλλες δεν παρέχεται καμία εμπράγματο ασφάλεια στους πιστωτές.

Αυτή η κατηγορία αριθμοδεικτών παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, αφού μας δίνει τη δυνατότητα να συλλέξουμε δεδομένα για τη δανειοληπτική ικανότητα της επιχείρησης, καθώς επίσης και για τη χρηματική διάρθρωση των κεφαλαίων κάθε εταιρείας. Επιπλέον, είναι περισσότερο ενδεικτική για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της επιχείρησης, αφού εξετάζει την ορθότητα της χρήσης και των επιλογών των κεφαλαίων που κάνει.

Επομένως, η ανάλυση της διάρθρωσης κεφαλαίων ασχολείται με τις πηγές κεφαλαίων, τα οφέλη και τους κινδύνους που δημιουργούν αυτά, κρίνοντας παράλληλα τις διάφορες στρατηγικές επιλογές που πάρθηκαν κατά τη χρηματοδότηση των επενδυτικών αποφάσεων από την διοίκηση.

Αξιοσημείωτη είναι η δομή των κεφαλαίων αυτών, δηλαδή το ποσοστό επί του συνόλου του παθητικού που καταλαμβάνουν τα ίδια κεφάλαια και το αντίστοιχο ποσοστό που καταλαμβάνουν τα ξένα κεφάλαια.

Από την ανάλυση της μακροχρόνιας οικονομικής κατάστασης μιας επιχείρησης, μπορούμε να ενημερωθούμε κατά πόσο αυτή μπορεί να επιβιώσει μακροπρόθεσμα. Ειδικότερα, εξετάζουμε την ικανότητα της να εξυπηρετεί τις μακροχρόνιες υποχρεώσεις της, σε επίπεδο τόκων και δόσεων, της τμηματικής εξόφλησης των ομολογιακών δανείων και της καταβολής των τοκομεριδίων και των μερισμάτων στους κοινούς και προνομιούχους μετόχους. Επίσης, εξετάζει την εξασφάλιση των πιστωτών και δανειστών μακροπρόθεσμα, καθώς και τη μακροπρόθεσμη δανειοληπτική ικανότητα της επιχείρησης, δηλαδή την ικανότητα της να συνάπτει μακροχρόνια δάνεια (Κάντζος, 2002).

Οι δείκτες Διάρθρωσης Κεφαλαίων και Βιωσιμότητας που θα χρησιμοποιηθούν στη χρηματοοικονομική ανάλυση των εισηγμένων εταιρειών για τον κλάδο των τροφίμων είναι οι εξής :

- Δείκτης Κάλυψης Τόκων (**Interest Coverage Ratio**)
- Δείκτης Δανειακής Επιβάρυνσης (**Ratio of Owner's Equity to Total Liabilities - Leverage Ratio**)
- Δείκτης Οικονομικής Αυτονομίας (**Ratio of Owner's Equity to Total Assets**)
- Δείκτης Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς Υποχρεώσεις (**Current Assets to Total Liabilities Ratio**)
- Δείκτης Δανεισμού (**Total Liabilities to Total Assets Ratio**)

4.4.4.1. Δείκτης κάλυψης τόκων (*Interest Coverage Ratio*)

Επεξήγηση Δείκτη

Ο δείκτης **Κάλυψης Τόκων** εμφανίζει το βαθμό στον οποίο οι τόκοι καλύπτονται από τα καθαρά κέρδη της οικονομικής μονάδας. Συνεπώς, δίνει την πληροφορία κατά πόσο έχει την ευχέρεια η επιχείρηση να πληρώνει τους χρεωστικούς της τόκους από τους χρηματοοικονομικούς πόρους που δημιουργούνται από την οικονομική της δραστηριότητα. Επιπλέον, μπορούμε να πούμε ότι αποτελεί ένα μέτρο της δανειακής κατάστασης σε σχέση με την κερδοφόρα της δυναμικότητα.

Τρόπος Υπολογισμού Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης Κάλυψης Τόκων μίας επιχείρησης προκύπτει, αν διαιρέσουμε τα κέρδη προ φόρων και τόκων μίας περιόδου με τους χρεωστικούς τόκους της ίδιας περιόδου.

Ο τύπος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του δείκτη είναι ο εξής :

$$\text{Αριθμοδείκτης Κάλυψης Τόκων} = \frac{\text{Κέρδη Προ Φόρων} + \text{Τόκων}}{\text{Χρεωστικοί Τόκοι}}$$

Πρόσθετα Σχόλια

Αποτελεί ένδειξη για το περιθώριο ασφαλείας που απολαμβάνουν οι μακροχρόνιοι πιστωτές της οικονομικής μονάδας και κατά συνέπεια παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους τελευταίους, καθώς μπορούν να γνωρίζουν την ικανότητα της οικονομικής μονάδας να εξοφλεί τους τόκους των δανειακών κεφαλαίων από τα κέρδη της.

Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμοδείκτης αυτός, τόσο μεγαλύτερη είναι και η ικανότητα της επιχείρησης να εξοφλεί τους τόκους της και κατά συνέπεια τόσο μικρότερος ο κίνδυνος για τους πιστωτές.

Αντίθετα, όσο μικρότερη η τιμή του αριθμοδείκτη, τόσο μεγαλύτερος είναι ο δανεισμός της επιχείρησης και τόσο μεγαλύτερη η πιθανότητα αποτυχίας της.

Ο δείκτης αυτός σε συνδυασμό με την παρακολούθηση του μέσου δείκτη του κλάδου στον οποίο ανήκει η επιχείρηση έχει μεγάλη πληροφοριακή αξία.

Το ιδανικό μέγεθος για το συγκεκριμένο αριθμοδείκτη έχει να κάνει με τη σταθερότητα των κερδών και το είδος της οικονομικής μονάδας.

4.4.4.2. Δείκτης δανειακής επιβάρυνσης (*Debt-to-Equity Ratio - Leverage Ratio*)

Επεξήγηση Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης **Δανειακής Επιβάρυνσης** χρησιμοποιείται για να διαπιστωθεί εάν υπάρχει ή όχι υπερδανεισμός σε μία επιχείρηση και εκφράζει τη σχέση μεταξύ των ξένων κεφαλαίων προς το σύνολο των επενδυμένων κεφαλαίων. Επιπλέον, ο αριθμοδείκτης αυτός δείχνει την ασφάλεια που παρέχει η επιχείρηση στους δανειστές της.

Τρόπος Υπολογισμού Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης Δανειακής Επιβάρυνσης μίας επιχείρησης προκύπτει, αν διαιρέσουμε τα ξένα κεφάλαια μίας περιόδου με τα ίδια κεφάλαια της ίδιας περιόδου.

Ο τύπος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του δείκτη είναι ο εξής :

$$\text{Αριθμοδείκτης Δανειακής Επιβάρυνσης} = \frac{\text{Ξένα Κεφάλαια}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$$

Πρόσθετα Σχόλια

Τα ξένα κεφάλαια συγκρίνονται με τα ίδια κεφάλαια στο τέλος του χρόνου για να διαπιστωθεί κατά πόσο υπερέχουν τα ξένα και να καθοριστεί το μέγεθος αυτονομίας και ανεξαρτησίας της θέλησης της διοικήσεως.

Οι δανειστές ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για το δείκτη αυτό, αφού αποτελεί ένδειξη του βαθμού αβεβαιότητας στην επιστροφή των κεφαλαίων τους.

Παράλληλα, ο διαχειριστής της επιχείρησης λαμβάνει σοβαρά υπόψη την τιμή του δείκτη αυτού, στην προσπάθειά του να προσδιορίσει το επίπεδο των ξένων κεφαλαίων που πρέπει να δανειστεί.

Η αξιολόγηση του δείκτη από μέρος του διαχειριστή πρέπει να γίνεται σε συνδυασμό με την προσδοκώμενη απόδοση του συνολικού κεφαλαίου. Όσο αυξάνεται η τιμή του δείκτη, τόσο αυξάνει και ο κίνδυνος για την επιχείρηση να χάσει το ίδιο κεφάλαιό της.

Οι τιμές που πρέπει να παίρνει ο συγκεκριμένος αριθμοδείκτης κυμαίνονται μεταξύ του μηδενός και της μονάδας, ενώ είναι προτιμότερο να είναι όσο το δυνατόν μικρότερος.

Γενικά, όσο μικρότερη είναι η τιμή του δείκτη, τόσο περισσότερο προστατεύονται οι δανειστές σε περίπτωση πτώχευσης. Η επιχείρηση θεωρείται ότι είναι σε ευμενή θέση όταν η τιμή του δείκτη είναι γύρω στο μηδέν, γιατί τα ξένα κεφάλαια που συμμετέχουν στη διάρθρωση του συνολικού κεφαλαίου της είναι ελάχιστα. Όταν η τιμή του δείκτη βρίσκεται κοντά στη μονάδα, τότε η επιχείρηση βρίσκεται σε δυσμενή χρηματοοικονομική κατάσταση.

Όσο πιο μικρό είναι το ποσοστό των ξένων κεφαλαίων, τόσο πιο χαμηλή είναι η δανειακή επιβάρυνση της επιχείρησης και επομένως τόσο μικρότερος ο κίνδυνος αφερεγγυότητας και το αντίθετο.

Αντιθέτως, όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμοδείκτης δανειακής επιβάρυνσης, τόσο υπερχρεωμένη είναι η επιχείρηση.

4.4.4.3. Δείκτης οικονομικής αυτονομίας (Ratio of Owner's Equity to Total Assets)

Επεξήγηση Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης **Οικονομικής Αυτονομίας** ή σχέσεων κεφαλαίου δείχνει το ποσοστό του συνόλου των ενεργητικών στοιχείων μίας οικονομικής μονάδας, το οποίο έχει χρηματοδοτηθεί από τους φορείς της.

Τρόπος Υπολογισμού Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης Οικονομικής Αυτονομίας μίας επιχείρησης προκύπτει, αν διαιρέσουμε τα ίδια κεφάλαια μίας περιόδου με τα συνολικά κεφάλαια της ίδιας περιόδου.

Ο τύπος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του δείκτη είναι ο εξής :

$$\text{Αριθμοδείκτης Οικονομικής Αυτονομίας} = \frac{\text{Ίδια Κεφάλαια}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}}$$

Πρόσθετα Σχόλια

Υψηλός αριθμοδείκτης Ιδίων προς Συνολικά Κεφάλαια συνεπάγεται μικρή πιθανότητα οικονομικής δυσκολίας για την εξόφληση των υποχρεώσεων μίας οικονομικής μονάδας.

Αντίθετα, ένας χαμηλός τέτοιος αριθμοδείκτης αποτελεί ένδειξη μίας πιο επικίνδυνης κατάστασης, αφού ενδέχεται να προκύψουν μεγάλες ζημιές στην οικονομική μονάδα, των οποίων το βάρος για την κάλυψη τους θα φέρουν τα ίδια κεφάλαια.

Οπότε, όσο μεγαλύτερο είναι το ύψος των ιδίων κεφαλαίων μίας επιχείρησης σε σχέση με τις υποχρεώσεις, τόσο μεγαλύτερη προστασία παρέχεται στους δανειστές της και τόση μικρότερη πίεση ασκείται σε αυτή για την εξόφληση των υποχρεώσεων της και την πληρωμή τόκων.

Οι τιμές που παίρνει είναι από 0-1, με τις τιμές που πλησιάζουν προς το 1 να είναι προτιμότερες.

4.4.4.4. Δείκτης κυκλοφορούντος ενεργητικού προς υποχρεώσεις (Current Assets to Total Liabilities Ratio)

Επεξήγηση Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης του **Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς Υποχρεώσεις** εμφανίζει τη ρευστότητα των μακροχρόνιων υποχρεώσεών της.

Τρόπος Υπολογισμού Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς Υποχρεώσεις μίας επιχείρησης προκύπτει, αν διαιρέσουμε το κυκλοφορούν ενεργητικό μίας περιόδου με τις συνολικές υποχρεώσεις της ίδιας περιόδου.

Ο τύπος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του δείκτη είναι ο εξής :

$$\text{Αριθμοδείκτης Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς Υποχρεώσεις} = \frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό}}{\text{Σύνολο Υποχρεώσεων}}$$

Πρόσθετα Σχόλια

Ο αριθμοδείκτης αυτός είναι σημαντικός δεδομένου ότι ορισμένα κυκλοφοριακά στοιχεία έχουν σχετικά χαμηλό βαθμό ρευστοποίησης.

Ένας υψηλός δείκτης των κυκλοφοριακών στοιχείων μίας οικονομικής μονάδας μπορεί να αποτελεί ένδειξη ότι οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις θα μπορέσουν να εξοφληθούν από τα κεφάλαια κίνησης, στην περίπτωση που δεν υπάρξουν υπερβολικές ζημιές από τη ρευστοποίηση των κυκλοφοριακών στοιχείων.

Ο αριθμοδείκτης αυτός πρέπει να παίρνει τιμές μεγαλύτερες της μονάδας, καθώς αυτό σημαίνει ότι τα κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεία υπερκαλύπτουν το σύνολο των υποχρεώσεων της επιχείρησης.

4.4.4.5. Δείκτης δανεισμού (Total Liabilities to Total Assets Ratio)

Επεξήγηση Δείκτη

Ο δείκτης **Δανεισμού** δείχνει το ποσοστό των επενδύσεων που χρηματοδοτήθηκαν με ξένα κεφάλαια και μετρά το βαθμό ασφάλειας που παρέχεται στους πιστωτές της επιχείρησης σε ενεργητικά περιουσιακά στοιχεία.

Τρόπος Υπολογισμού Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης Δανεισμού μίας επιχείρησης προκύπτει, αν διαιρέσουμε το σύνολο των υποχρεώσεων μίας περιόδου με το σύνολο του ενεργητικού της ίδιας περιόδου.

Ο τύπος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του δείκτη είναι ο εξής :

$$\text{Αριθμοδείκτης Δανεισμού} = \frac{\text{Σύνολο Υποχρεώσεων}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

Πρόσθετα Σχόλια

Σύμφωνα με διεθνή νόρμες, τιμές του αριθμοδείκτη αυτού μικρότερες από 66,7% θεωρούνται ικανοποιητικές, μεταξύ 66,7%-80% μέτριες, ενώ άνω του 80% σημαίνει υπερχρέωση του οικονομικού οργανισμού.

4.4.5. Δείκτες ρευστότητας (Liquidity Ratios)

Ρευστότητα είναι η ικανότητα μίας οικονομικής μονάδας να ανταποκρίνεται στις ληξιπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της χρησιμοποιώντας ρευστοποιήσιμα περιουσιακά στοιχεία. Η ρευστότητα εξασφαλίζει τη σωστή λειτουργία της επιχείρησης μέσα από την ομαλή πορεία του χρηματοοικονομικού της κύκλου.

Η ρευστότητα ενός περιουσιακού στοιχείου εξαρτάται από την ταχύτητα με την οποία μπορεί να μετατραπεί σε χρήμα χωρίς να μειωθεί η αξία του.

Η ρευστότητα μίας επιχείρησης έχει ουσιαστική επίδραση στα κέρδη της, διότι αν δεν υπάρχει η δυνατότητα τα κυκλοφοριακά της στοιχεία να μετατρέπονται εύκολα σε μετρητά ή αν δεν υπάρχει επαρκής ρευστότητα των διαθέσιμων, τότε η επιχείρηση δεν θα είναι σε θέση να καλύψει τις υποχρεώσεις της. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα τη δυσφήμισή της και τη μείωση της εμπιστοσύνης των συναλλασσόμενων με αυτή.

Επιπλέον, η έλλειψη ρευστότητας σε μια επιχείρηση μπορεί να έχει σημαντικές επιπτώσεις για αυτήν και να συντελέσει αρνητικά σε μεγάλο βαθμό στη λειτουργία της. Μπορεί να οδηγηθεί σε ασύμφορο δανεισμό και να μην είναι σε θέση να εκπληρώσει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της, καθώς επίσης και σε αδυναμία εξυπηρέτησης των δανείων με αποτέλεσμα επιπλέον τόκους (Κάντζος, 2002).

Οι δείκτες Ρευστότητας που θα χρησιμοποιηθούν στην χρηματοοικονομική ανάλυση των εισηγμένων εταιρειών για τον κλάδο των τροφίμων είναι οι εξής :

- Δείκτης Γενικής Ρευστότητας (Current Ratio)
- Δείκτης Ειδικής Ρευστότητας (Acid-Test Ratio)
- Δείκτης Κεφαλαίου Κίνησης προς Κυκλοφορούν Ενεργητικό (Working Capital to Current Assets Ratio)

4.4.5.1. Δείκτης γενικής ρευστότητας (Current Ratio)

Επεξήγηση Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας δείχνει το μέτρο ρευστότητας μίας οικονομικής μονάδας και μας πληροφορεί για το πόσες φορές καλύπτονται οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της επιχείρησης από τα κυκλοφορούντα στοιχεία της.

Ο αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας δείχνει επίσης και το περιθώριο ασφάλειας που διατηρεί η διοίκησή της, ώστε να βρίσκεται σε θέση να αντιμετωπίσει τυχόν δυσμενή εξέλιξη στη ροή των κεφαλαίων κίνησης.

Τρόπος Υπολογισμού Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας μίας επιχείρησης προκύπτει, αν διαιρέσουμε το κυκλοφορούν ενεργητικό μίας περιόδου με το σύνολο των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της ίδιας περιόδου.

Ο τύπος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του δείκτη είναι ο εξής :

$$\text{Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας} = \frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

Πρόσθετα Σχόλια

Ένας μεγάλος αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας φανερώνει μία ευνοϊκή κατάσταση της οικονομικής μονάδας, τουλάχιστον από πλευράς ρευστότητας.

Από την άλλη, μία διαχρονική μείωση του αριθμοδείκτη αυτού αποτελεί ένδειξη ότι αρχίζει να αναπτύσσεται μία δυσμενής κατάσταση για αυτήν, τουλάχιστον σε ό,τι έχει να κάνει με την ικανότητα της να ανταποκρίνεται στις τρέχουσες υποχρεώσεις της.

Για να θεωρείται ο δείκτης αυτός ικανοποιητικός είναι καλό να παίρνει τιμές λίγο πάνω από την μονάδα, μιας και το κυκλοφορούν ενεργητικό ενδέχεται να περιλαμβάνει στοιχεία με δυσκολίες ρευστοποίησης. Από την άλλη, πολύ υψηλές τιμές του δείκτη αυτού θεωρούνται αρνητικές αφού αποκαλύπτουν πλεονάζοντα και αναποτελεσματικά χρησιμοποιούμενα στοιχεία του ενεργητικού.

Ειδικότερα, μπορούμε να διακρίνουμε τις ακόλουθες περιπτώσεις :

- = 1, τότε θεωρείται κακός δείκτης και σημαίνει ότι η επιχείρηση έχει πρόβλημα αφερεγγυότητας
- = 1-2, τότε θεωρείται ένας σχετικά ικανοποιητικός δείκτης
- = 2-3, τότε θεωρείται ένας πολύ καλός δείκτης και
- >3, τότε παραείναι υψηλός ο δείκτης και τα κεφάλαια της επιχείρησης δεν χρησιμοποιούνται αποδοτικά και πιθανόν να είναι αδρανή.

Τέλος, όσο πιο προβλέψιμες είναι οι εισροές χρημάτων μιας επιχείρησης, τόσο είναι γενικότερα αποδεκτός ένας πιο χαμηλός δείκτης αν και αυτός είναι σε συνάρτηση κυρίως του κλάδου στον οποίο ανήκει η επιχείρηση.

4.4.5.2. Δείκτης ειδικής ρευστότητας (Acid-Test Ratio)

Επεξήγηση Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης **Ειδικής Ρευστότητας** δείχνει την ικανότητα μίας οικονομικής μονάδας να ανταποκρίνεται επαρκώς στην κάλυψη των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της με τα ταχέως ρευστοποιήσιμα στοιχεία της (μετρητά που διαθέτει το ταμείο, τραπεζικές καταθέσεις, χρεόγραφα, απαιτήσεις).

Τρόπος Υπολογισμού Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης Ειδικής Ρευστότητας μίας επιχείρησης προκύπτει, αν διαιρέσουμε τη διαφορά του κυκλοφορούντος ενεργητικού και των αποθεμάτων μίας περιόδου με το σύνολο των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της ίδιας περιόδου.

Ο τύπος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του δείκτη είναι ο εξής :

$$\text{Αριθμοδείκτης Ειδικής Ρευστότητας} = \frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό} - \text{Αποθέματα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

Πρόσθετα Σχόλια

Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμοδείκτης, τόσο καλύτερος είναι ο βαθμός ρευστότητας. Θα πρέπει να σημειώσουμε, ότι πολύ μεγάλος βαθμός ρευστότητας δεν σημαίνει πάντοτε αποτελεσματική οικονομική διαχείριση, ειδικά όταν η επιχείρηση είναι σε θέση να καλύπτει τις υποχρεώσεις της με μικρότερο βαθμό ρευστότητας.

Το ύψος του αριθμοδείκτη αυτού πρέπει να κυμαίνεται σε ένα σημείο, το οποίο θα επιτρέπει στην επιχείρηση να ανταποκρίνεται στην κάλυψη των βραχυχρόνιων χρεών της με σχετική άνεση, χωρίς ένα μεγάλο μέρος των διαθέσιμων να παραμένει στο ταμείο και τις τράπεζες.

Πρακτικά, ένας αριθμοδείκτης Ειδικής Ρευστότητας γύρω στη μονάδα θεωρείται ικανοποιητικός, εάν στις απαιτήσεις μίας επιχείρησης δεν περιλαμβάνονται επισφαλείς ή ανεπίδεκτες εισπράξεως απαιτήσεις και αν η περίοδος εισπράξεως των απαιτήσεων της επιχείρησης και εξόφλησης των υποχρεώσεων της είναι περίπου ίσες.

Αντίθετα, ένας αριθμοδείκτης Ειδικής Ρευστότητας μικρότερος από την μονάδα δείχνει ότι τα αμέσως ρευστοποιήσιμα στοιχεία μίας επιχείρησης είναι ανεπαρκή για να καλύψουν τις τρέχουσες υποχρεώσεις, με αποτέλεσμα η επιχείρηση να εξαρτάται από τις μελλοντικές της πωλήσεις, προκειμένου να εξασφαλίσει επαρκή ρευστότητα.

Να επισημάνουμε εδώ ότι η ύπαρξη διαφοράς μεταξύ των αριθμοδεικτών Γενικής Ρευστότητας (δείκτης ο οποίος μας πληροφορεί για το πόσες φορές καλύπτονται οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της επιχείρησης από τα κυκλοφορούντα στοιχεία της) και Ειδικής Ρευστότητας αποτελεί ένδειξη ότι υπάρχουν αυξημένα αποθέματα στην οικονομική μονάδα.

4.4.5.3. Δείκτης κεφαλαίου κίνησης προς κυκλοφορούν ενεργητικό (*Working Capital to Current Assets Ratio*)

Επεξήγηση Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης του **Κεφαλαίου Κίνησης προς το Κυκλοφορούν Ενεργητικό** απεικονίζει το τμήμα του κυκλοφορούντος ενεργητικού το οποίο καλύπτεται από το μόνιμο κεφάλαιο κίνησης.

Επιπλέον, δείχνει το βαθμό στον οποίο τα κεφάλαια μέσης και μακράς διάρκειας καλύπτουν τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης. Άρα η επιχείρηση διαθέτει μόνιμο κεφάλαιο κίνησης, το οποίο είναι απαραίτητο για τη χρηματοδότηση ορισμένων στοιχείων του κυκλοφορούντος ενεργητικού.

Τρόπος Υπολογισμού Δείκτη

Ο αριθμοδείκτης του Κεφαλαίου Κίνησης προς το Κυκλοφορούν Ενεργητικό μίας επιχείρησης προκύπτει, αν διαιρέσουμε το κεφάλαιο κίνησης μίας περιόδου με το κυκλοφορούν ενεργητικό της ίδιας περιόδου.

Ο τύπος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του δείκτη είναι ο εξής :

$$\text{Αριθμοδείκτης Κεφαλαίου Κίνησης προς Κυκλοφορούν Ενεργητικό} = \frac{\text{Κεφάλαιο Κίνησης}}{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό}}$$

Πρόσθετα Σχόλια

Το καθαρό κεφάλαιο κίνησης (*net working capital*) ισούται με τη διαφορά μεταξύ του κυκλοφοριακού ενεργητικού και των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της επιχείρησης και μας δείχνει το απόθεμα ρευστότητας της.

Επιπλέον, αποτελεί τμήμα των κεφαλαίων της επιχείρησης για την αντιμετώπιση των αγορών τοις μετρητοίς και των διακυμάνσεων της αγοράς. Ταυτόχρονα, αποτελεί ένα περιθώριο προστασίας των βραχυπρόθεσμων πιστωτών της επιχείρησης.

Όσο μεγαλύτερο είναι το ποσό του κεφαλαίου κίνησης, τόσο είναι πιο πιθανό να είναι σε θέση να εξυπηρετήσει τις υποχρεώσεις της.

Για την κατάρτιση του συγκεκριμένου αριθμοδείκτη, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη πως όταν είναι μικρότερος του μηδενός, γεγονός που υποδεικνύει αρνητικό κεφάλαιο κίνησης, τότε τμήμα των ακινητοποιήσεων χρηματοδοτείται από βραχυπρόθεσμα δανειακά κεφάλαια.

5. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ – ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

5.1. Δείκτες αποδοτικότητας (Profitability Ratios)

Όσον αφορά την χρηματοοικονομική ανάλυση στον κλάδο των τροφίμων, θα χρησιμοποιήσουμε τους αριθμοδείκτες:

- Δείκτης Αποδοτικότητας Ενεργητικού (Return On Assets – ROA)
- Δείκτης Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους (Net Profit Margin Ratio)
- Δείκτης Μικτού Περιθωρίου Κέρδους (Gross Profit Margin Ratio)
- Δείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων (Return On Equity – ROE)

5.1.1. Δείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού (Return On Assets – ROA)

Παρατηρώντας το διάγραμμα της διαμέσου (median) του Δείκτη Απόδοσης Ενεργητικού, βλέπουμε πως το 2012 ο δείκτης στον κλάδο των τροφίμων διαμορφώθηκε στο 0,002, ενώ το επόμενο έτος και συγκεκριμένα την περίοδο 2013 ακολούθησε καθοδική πορεία λαμβάνοντας αρνητική τιμή και φτάνοντας στο -0,028. Με βάση την αρνητική αυτή τιμή του δείκτη απόδοσης, συμπεραίνουμε ότι η οικονομική ύφεση εκείνης της περιόδου δημιούργησε σοβαρά προβλήματα στην κερδοφορία των επιχειρήσεων του κλάδου των τροφίμων, η οποία τα επόμενα δύο έτη παρουσίασε βελτίωση και αύξηση με αποκορύφωμα το 2015 με Δείκτη Αποδοτικότητας Ενεργητικού στο 0,001. Παρόλα αυτά βλέπουμε σταθερά κακή απόδοση του δείκτη λόγω της κρίσης, αφού όλες οι τιμές της διαμέσου κυμαίνονται κάτω από 0,5%, με συνέπεια να θεωρούνται μη ικανοποιητικές.

Μελετώντας τον Πίνακα 6 παρατηρούμε πως τις πιο αρνητικές τιμές του δείκτη παρουσίασαν οι εταιρείες «Ιχθυοτροφεία Σελόντα», «Π.Γ. Νίκας» και «Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης» με -0,381 (2013), -0,366 (2015) και -0,300 (2014), αντίστοιχα. Στην πρώτη, ενώ τα περιουσιακά στοιχεία αυτής της εταιρείας κινούνταν σταθερά, τα κέρδη της παρουσίασαν αλματώδη μείωση (από -7.827.818 το 2012 σε -70.706.065 το 2013) με αποτέλεσμα να οδηγηθεί σε τεράστιες ζημιές. Από την άλλη, παρατηρούμε ότι μόλις 7 από τις 18 συνολικά εισηγμένες εταιρείες εμφανίζουν θετικά ποσοστά καθόλη τη διάρκεια της περιόδου 2012-2015. Αυτές είναι οι «Μύλοι Κεπένου», «Αρτοβιομηχανία Καραμολέγκος», «Κρήτων Άρτος», «Περσεύς Προϊόντα Ειδικής Διατροφής», «Μύλοι Λούλη», «Κρι-Κρι» και «Στέλιος Κανάκης», με την τελευταία να

βρίσκεται στην καλύτερη μοίρα αφού αυξάνεται συνεχώς χωρίς όμως να έχει τιμές που να θεωρούνται ικανοποιητικές, καθώς σε καμία περίπτωση δεν αγγίζουν το 20%. Η μόνη εταιρεία που εμφάνισε τιμή κοντά στο 20% είναι η «Νηρέυς» με 0,189 το 2015, τιμή που θεωρείται μέτρια προς ικανοποιητική, σύμφωνα με διεθνή νόρμες.

Από τη μελέτη του διαγράμματος της πορείας του Δείκτη Αποδοτικότητας Ενεργητικού, παρατηρούμε ότι οι περισσότερες εισηγμένες επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων είχαν σχετικά σταθερή την τιμή του δείκτη, ενώ οι υπόλοιπες παρουσίασαν έντονες διακυμάνσεις κατά την εξεταζόμενη περίοδο 2012-2015.

Τέλος, παραπάνω από τις μισές επιχειρήσεις του κλάδου έχουν αρνητική απόδοση ενεργητικού, δηλαδή εμφανίζουν ζημίες. Αυτό σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του Πίνακα 7, όπου φαίνεται ότι ο μέσος δείκτης του κλάδου (όλα τα καθαρά κέρδη δια το άθροισμα των ενεργητικών για το κάθε έτος) είναι σε όλες τις περιπτώσεις κάτω από 0,3%, μας δείχνει τη δύσκολη θέση στην οποία βρίσκεται ο κλάδος των τροφίμων.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ				
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	2012	2013	2014	2015
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΣΠΟΥΡΟΥ	-0,115	-0,050	-0,076	-0,052
ΚΡΕ.ΚΑ	-0,057	-0,037	-0,102	-0,103
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ	-	-0,097	-0,285	-
ΝΗΡΕΥΣ	-0,041	-0,249	-0,026	0,189
ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ ΣΕΛΟΝΤΑ	-0,032	-0,381	0,010	-0,019
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ	-0,004	-0,053	-0,300	-0,297
ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	-0,057	-0,019	-0,005	0,018
ΜΥΛΟΙ ΚΕΠΕΝΟΥ	0,041	0,070	0,065	0,037
ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ	0,031	0,022	0,014	0,009
ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ	-0,023	-0,105	0,001	0,001
ΚΡΗΤΩΝ ΑΡΤΟΣ	-	0,001	0,015	0,001
ΧΑΤΖΗΚΡΑΝΙΩΤΗ ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	-0,084	-0,076	-0,083	-0,080
ΚΥΛΙΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ	0,011	0,002	-0,041	-0,034
ΠΕΡΣΕΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	0,007	0,038	0,038	0,051
Π.Γ. ΝΙΚΑΣ	0,043	-0,235	-0,389	-0,366
ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ	0,021	0,016	0,023	0,019

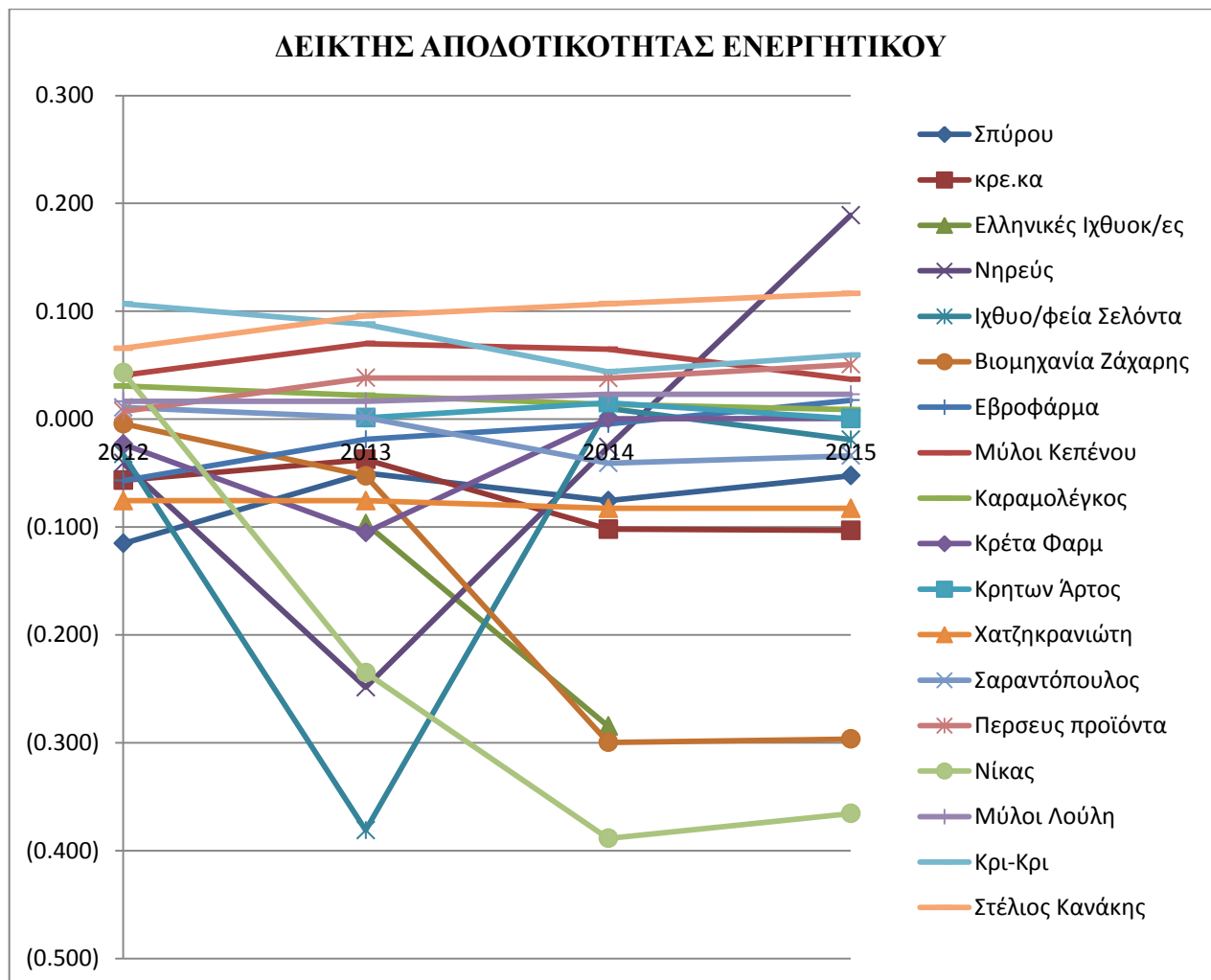

ΚΡΙ-ΚΡΙ	0,107	0,088	0,044	0,059
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΝΑΚΗΣ	0,066	0,096	0,107	0,117

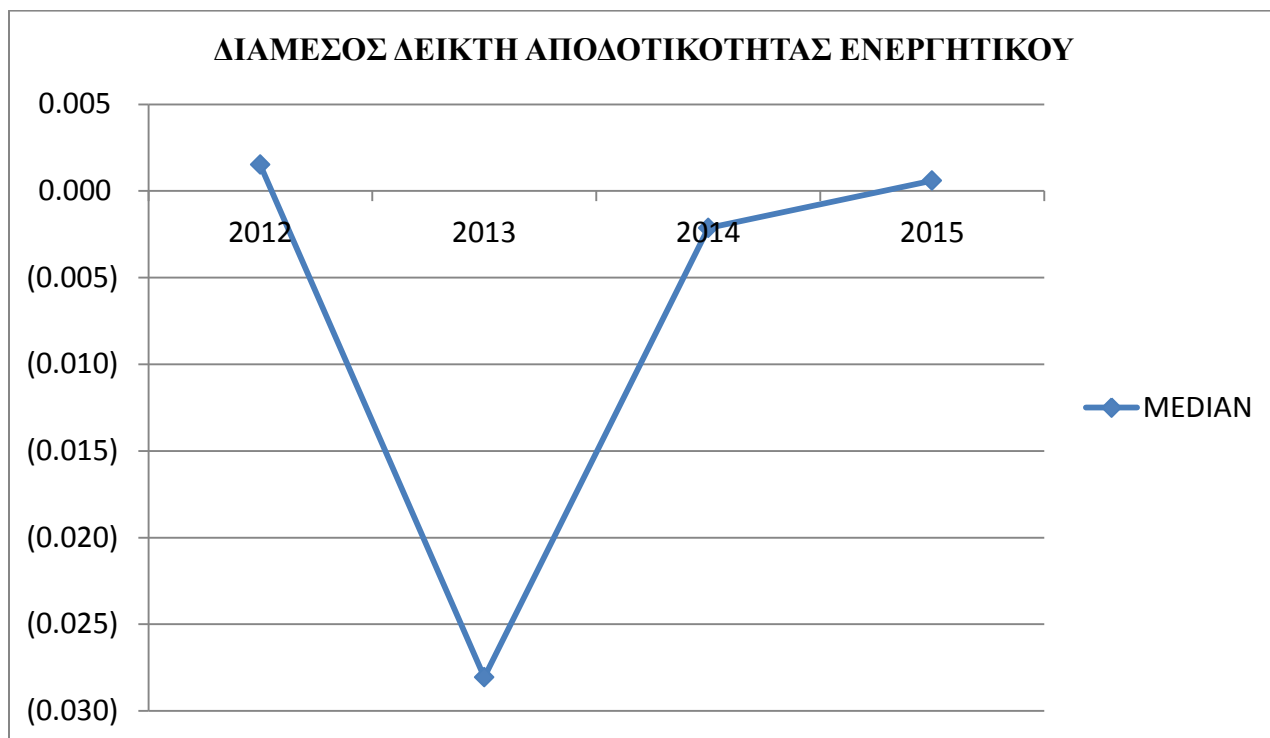
Πίνακας 6

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΔΕΙΚΤΗ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ				
	2012	2013	2014	2015
ΚΑΘΑΡΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ	-22.431.497 €	-204.208.380 €	-98.731.120 €	4.334.327 €
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	1.821.906.592 €	1.728.888.824 €	1.676.442.950 €	1.641.014.655 €
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	-0,012	-0,118	-0,059	0,003

Πίνακας 7

Διάγραμμα 3

Διάγραμμα 4

5.1.2. Δείκτης καθαρού περιθωρίου κέρδους (Net Profit Margin Ratio)

Παρατηρώντας το διάγραμμα της διαμέσου (median) του Δείκτη Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους, διαπιστώνουμε πως ο δείκτης στον κλάδο των τροφίμων ακολουθεί έντονη καθοδική πορεία από 0,003 το 2012 σε -0,036 το 2013. Στη συνέχεια, ακολούθησε ανοδική πορεία φτάνοντας στο -0,003 το 2014, ενώ το επόμενο έτος (2015) διαμορφώθηκε στο 0.001. Με βάση τις αρνητικές τιμές της διαμέσου του δείκτη του κλάδου τη διετία 2013-2014, συμπεραίνουμε ότι στο σύνολο ο κλάδος όχι μόνο δεν σημειώνει κερδοφορία αλλά παρουσιάζει ζημίες, ενώ τις υπόλοιπες δύο χρονιές (2012 και 2015) τα κέρδη που παρουσιάζει ο κλάδος είναι ελάχιστα, καθώς η μεγαλύτερη τιμή του δείκτη εμφανίζεται το 2012 με μόλις το 0,3% των καθαρών κερδών του κλάδου να οφείλεται στις πωλήσεις.

Μελετώντας τον Πίνακα 8 παρατηρούμε πως τις πιο αρνητικές τιμές του δείκτη παρουσίασαν οι εταιρείες «Ιχθυοτροφεία Σελόντα» και «Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης» με -0,649 το 2013 και -0,651 το 2015, αντίστοιχα. Στην τελευταία, ενώ οι πωλήσεις αυτής της εταιρείας κινούνταν σταθερά, τα κέρδη της παρουσίασαν αλματώδη μείωση (από -993.666 το 2012 σε -52.517.531 το 2015) με αποτέλεσμα να οδηγηθεί σε τεράστιες ζημίες. Αυτό μπορεί να είναι αποτέλεσμα μη ικανοποιητικών πωλήσεων ή να οφείλεται στον αυξημένο ανταγωνισμό του κλάδου. Από την άλλη, παρατηρούμε ότι μόλις 7 από τις 18

συνολικά εισηγμένες εταιρείες εμφανίζουν θετικά ποσοστά καθόλη τη διάρκεια της περιόδου 2012-2015. Αυτές είναι οι «Μύλοι Κεπένου», «Αρτοβιομηχανία Καραμολέγκος», «Κρήτων Άρτος», «Περσεύς Προϊόντα Ειδικής Διατροφής», «Μύλοι Λούλη», «Κρι-Κρι» και «Στέλιος Κανάκης», με τις δύο τελευταίες να βρίσκονται στην καλύτερη μοίρα αφού αυξάνονται συνεχώς έχοντας σταθερά την καλύτερη απόδοση σε σχέση με τις άλλες εταιρείες με μέγιστες αποδόσεις το 2015 (0,213 και 0,145 αντίστοιχα). Η εταιρεία με τη μέγιστη τιμή του Δείκτη Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους είναι η «Νηρέυς» με 0,417 το 2015, τιμή πολύ μεγαλύτερη από κάθε άλλης εισηγμένης εταιρείας. Το μεγάλο ποσοστό αυτό οφείλεται στις αυξανόμενες πωλήσεις που έχει από τη μεγάλη ζήτηση των καταναλωτών.

Από τη μελέτη του διαγράμματος της πορείας του Δείκτη Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους, παρατηρούμε ότι οι μισές εισηγμένες επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων είχαν σχετικά σταθερή την τιμή του δείκτη, ενώ οι άλλες μισές παρουσίασαν έντονες διακυμάνσεις κατά την εξεταζόμενη περίοδο 2012-2015.

Τέλος, παραπάνω από τις μισές επιχειρήσεις του κλάδου έχουν αρνητικά καθαρά κέρδη και επομένως αρνητική τιμή του δείκτη με συνέπεια να εμφανίζουν ζημίες. Αυτό σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του Πίνακα 9, όπου φαίνεται ότι ο μέσος δείκτης του κλάδου (όλα τα καθαρά κέρδη δια το άθροισμα των πωλήσεων για το κάθε έτος) είναι σε όλες τις περιπτώσεις αρνητικός, εκτός από το 2015 με κέρδος μόλις 0,5% από τις συνολικές πωλήσεις, μας πληροφορεί για τη δύσκολη θέση αλλά και τις ζημίες τις οποίες παρουσιάζει ο κλάδος των τροφίμων.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΘΑΡΟΥ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ				
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	2012	2013	2014	2015
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΣΠΟΥΡΟΥ	-0,385	-0,205	-0,292	-0,184
ΚΡΕ.ΚΑ	-0,060	-0,038	-0,115	-0,124
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ		-0,170	-0,493	
ΝΗΡΕΥΣ	-0,103	-0,532	-0,056	0,417
ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ ΣΕΛΟΝΤΑ	-0,140	-0,649	0,018	-0,030
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ	-0,006	-0,071	-0,565	-0,651
ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	-0,100	-0,033	-0,007	0,023
ΜΥΛΟΙ ΚΕΠΕΝΟΥ	0,042	0,069	0,066	0,039
ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ	0,051	0,041	0,025	0,018
ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ	-0,050	-0,185	0,000	0,001

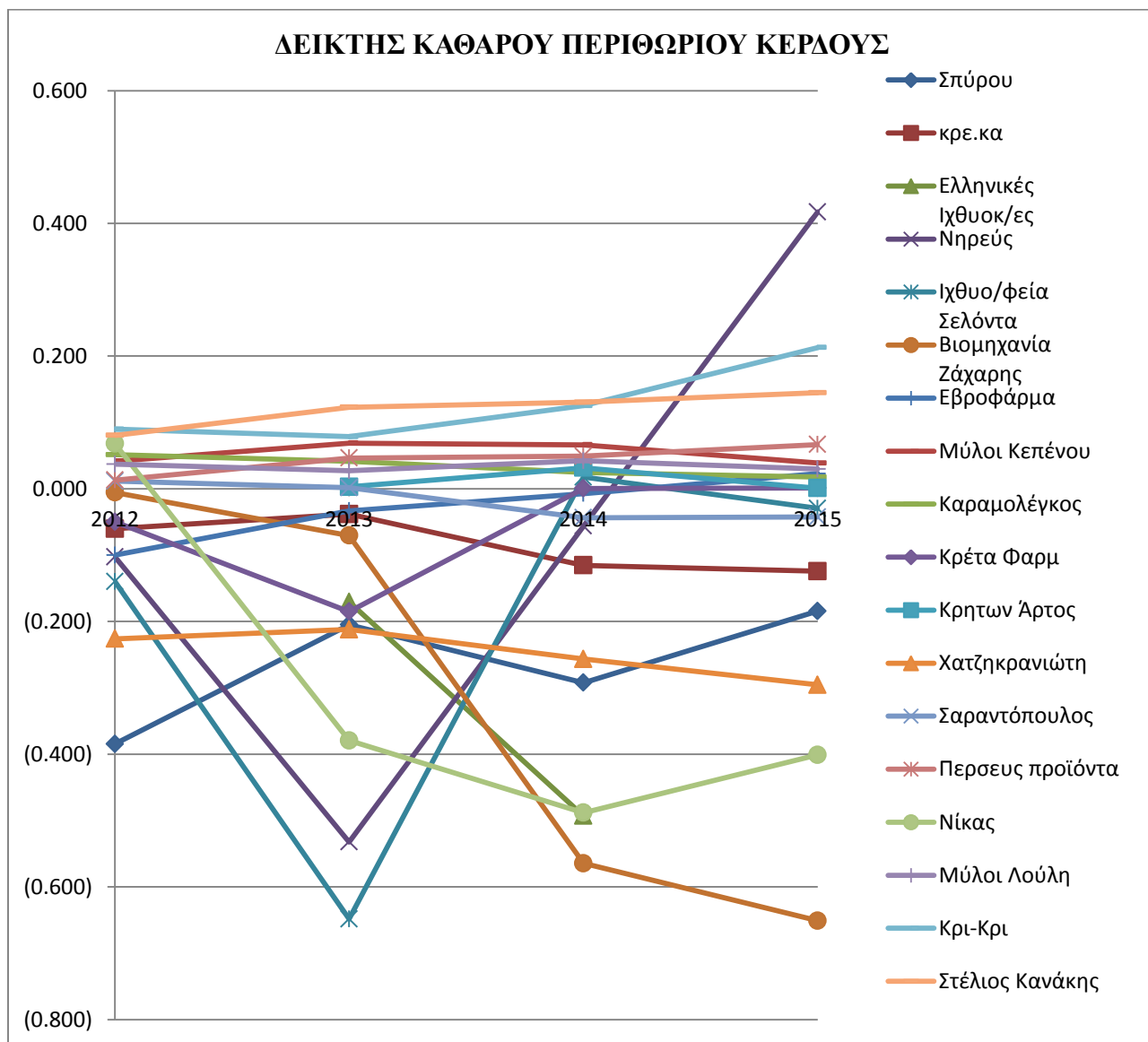

ΚΡΗΤΩΝ ΑΡΤΟΣ		0,003	0,032	0,001
ΧΑΤΖΗΚΡΑΝΙΩΤΗ				
ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	-0,226	-0,212	-0,257	-0,296
ΤΥΡΝΑΒΟΥ				
ΚΥΛΙΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ				
ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ	0,011	0,002	-0,044	-0,043
ΠΕΡΣΕΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ				
ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	0,013	0,046	0,049	0,067
Π.Γ. ΝΙΚΑΣ	0,068	-0,380	-0,488	-0,401
ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ	0,037	0,027	0,042	0,030
ΚΡΙ-ΚΡΙ	0,090	0,078	0,125	0,213
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΝΑΚΗΣ	0,080	0,123	0,131	0,145

Πίνακας 8

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΔΕΙΚΤΗ ΚΑΘΑΡΟΥ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ				
	2012	2013	2014	2015
ΚΑΘΑΡΩΝ				
ΚΕΡΔΩΝ ΠΡΟ	-22,431,497 €	-204,208,380 €	-98.731.120 €	4.334.327 €
ΦΟΡΩΝ				
ΚΥΚΛΟΣ				
ΕΡΓΑΣΙΩΝ	966,825,735 €	1.071.783.962 €	948.083.379 €	920.094.958 €
ΣΥΝΟΛΟ	-0,023	-0,191	-0,104	0,005

Πίνακας 9

Διάγραμμα 5

Διάγραμμα 6

5.1.3. Δείκτης μικτού περιθωρίου κέρδους (Gross Profit Margin Ratio)

Παρατηρώντας το διάγραμμα της διαμέσου (median) του Δείκτη Μικτού Περιθωρίου Κέρδους, διαπιστώνουμε πως ο δείκτης στον κλάδο των τροφίμων ακολουθεί μια μικρή πτωτική πορεία από 0,219 το 2012 σε 0,194 το 2013. Στη συνέχεια, ακολούθησε ανοδική πορεία φτάνοντας στο 0,235 το 2014, ενώ παρέμεινε σταθερός μέχρι και το τελευταίο έτος. Αυτό σημαίνει ότι οι εισηγμένες εταιρείες του κλάδου είχαν την ικανότητα να καλύψουν σε μικρό βαθμό τις υποχρεώσεις τους όπως τα λειτουργικά έξοδα, τα χρηματοοικονομικά έξοδα των δανειακών κεφαλαίων, τους τόκους των ίδιων κεφαλαίων κ.λ.π.

Μελετώντας τον Πίνακα 10 παρατηρούμε πως τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη παρουσίασαν οι εταιρείες «Ιχθυοτροφεία Σελόντα», «Νηρέυς», «Ελληνικές Ιχθυοκαλλιέργειες» και «Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης» με -0,245 (2013), -0,245 (2013), -0,267 (2014) και -0,233 (2015), αντίστοιχα. Στις παραπάνω εταιρείες παρατηρείται μια κακή πολιτική της διοίκησης αυτών στον τομέα αγορών και πωλήσεων και ότι έχουν προβεί σε επενδύσεις που δεν δικαιολογούνται από το ύψος των επενδύσεων τους, με αποτέλεσμα να οδηγηθούν σε τεράστιες ζημίες. Από την άλλη, παρατηρούμε ότι 14 από τις 18 συνολικά εισηγμένες εταιρείες εμφανίζουν θετικά ποσοστά καθόλη τη διάρκεια της περιόδου 2012-2015. Αυτές είναι οι «Αγροτικός Οίκος Σπύρου», «Κρέ.κα», «Εβροφάρμα», «Μύλοι Κεπένου», «Αρτοβιομηχανία Καραμολέγκος», «Κρέτα Φαρμ», «Κρήτων Άρτος», «Χατζηκρανιώτη», «Κυλινδρόπουλος Σαραντόπουλος», «Περσεύς Προϊόντα Ειδικής Διατροφής», «Π.Γ. Νίκας», «Μύλοι Λούλη», «Κρι-Κρι» και «Στέλιος Κανάκης», με τις «Αγροτικός Οίκος Σπύρου», «Αρτοβιομηχανία Καραμολέγκος» και «Κρέτα Φαρμ» να βρίσκονται στην καλύτερη μοίρα, αφού έχουν σταθερά την καλύτερη απόδοση σε σχέση με τις άλλες εταιρείες με μέγιστες αποδόσεις 0,479 το 2014, 0,469 το 2012 και 0,442 το 2014, αντίστοιχα. Η εταιρεία με τη μέγιστη τιμή του Δείκτη Μικτού Περιθωρίου Κέρδους είναι η «Ιχθυοτροφεία Σελόντα» με 0,595 το 2012, τιμή πολύ μεγαλύτερη από κάθε άλλης εισηγμένης εταιρείας η οποία όμως αργότερα παρουσίασε πτώση και μεγάλες διακυμάνσεις.

Από τη μελέτη του διαγράμματος της πορείας του Δείκτη Μικτού Περιθωρίου Κέρδους, παρατηρούμε ότι οι περισσότερες εισηγμένες επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων είχαν σχετικά σταθερή την τιμή του δείκτη, ενώ οι υπόλοιπες παρουσίασαν έντονες διακυμάνσεις κατά την εξεταζόμενη περίοδο 2012-2015.

Τέλος, οι μισές περίπου επιχειρήσεις του κλάδου έχουν δείκτη μικρότερο του 20%. Αυτό σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του Πίνακα 11, όπου φαίνεται ότι ο μέσος δείκτης του κλάδου (όλα τα μικτά κέρδη δια το άθροισμα των πωλήσεων για το κάθε έτος) κυμαίνεται από 11% έως 27%, μας πληροφορεί για τη δυσκολία των επιχειρήσεων να αντιμετωπίσουν την αύξηση του κόστους των πωλούμενων προϊόντων τους.

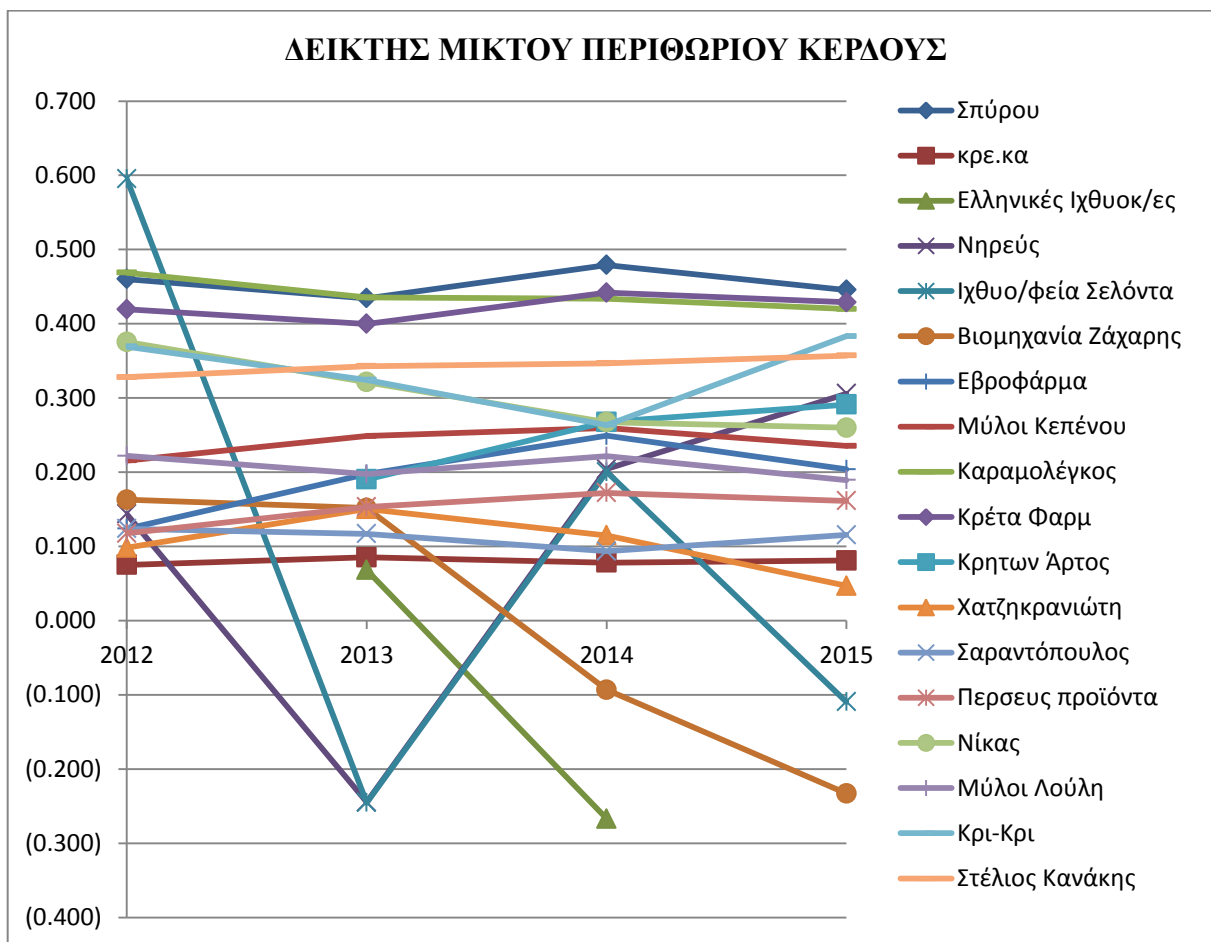

ΔΕΙΚΤΗΣ ΜΙΚΤΟΥ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ				
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	2012	2013	2014	2015
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΣΠΟΥΡΟΥ	0,460	0,434	0,479	0,446
ΚΡΕ.ΚΑ	0,075	0,085	0,078	0,081
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ		0,068	-0,267	
ΝΗΡΕΥΣ	0,144	-0,245	0,204	0,306
ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ ΣΕΛΟΝΤΑ	0,595	-0,245	0,200	-0,109
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ	0,163	0,152	-0,093	-0,233
ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	0,124	0,197	0,249	0,204
ΜΥΛΟΙ ΚΕΠΕΝΟΥ	0,216	0,249	0,260	0,235
ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ	0,469	0,435	0,434	0,420
ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ	0,419	0,400	0,442	0,429
ΚΡΗΤΩΝ ΑΡΤΟΣ		0,190	0,268	0,291
ΧΑΤΖΗΚΡΑΝΙΩΤΗ ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	0,098	0,150	0,115	0,047
ΚΥΛΙΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ	0,124	0,117	0,093	0,115
ΠΕΡΣΕΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	0,118	0,153	0,172	0,161
Π.Γ. ΝΙΚΑΣ	0,376	0,321	0,267	0,260
ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ	0,222	0,197	0,221	0,189
ΚΡΙ-ΚΡΙ	0,369	0,324	0,263	0,383
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΝΑΚΗΣ	0,328	0,343	0,347	0,357

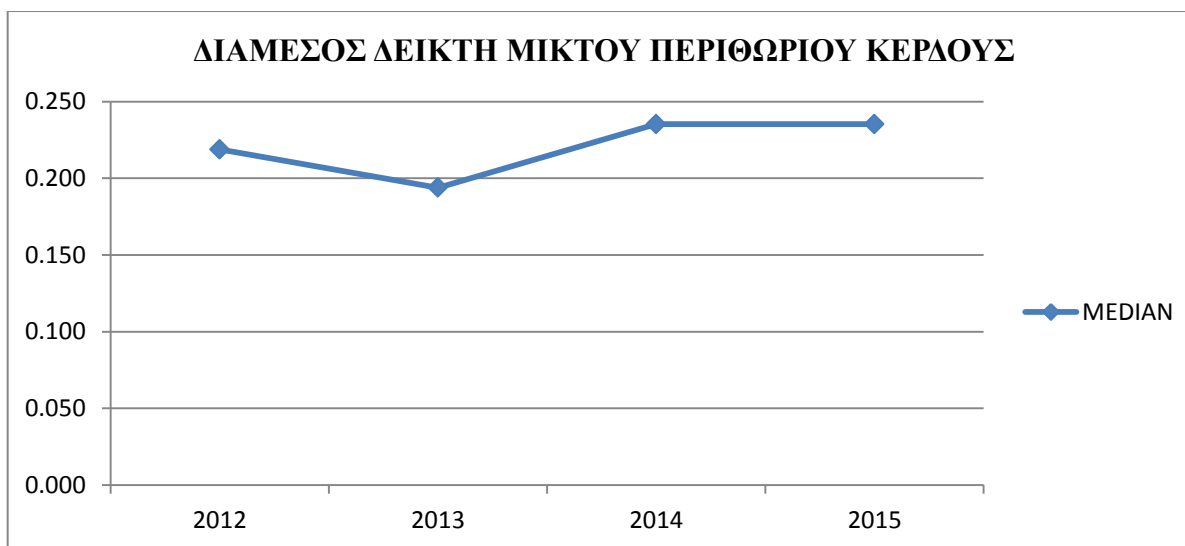
Πίνακας 10

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΔΕΙΚΤΗ ΜΙΚΤΟΥ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ				
	2012	2013	2014	2015
ΜΙΚΤΟ ΚΕΡΔΟΣ	254.520.797 €	124.541.124 €	192.648.314 €	166.984.195 €
ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	966.825.735 €	1.071.783.962 €	948.083.379 €	920.094.958 €
ΣΥΝΟΛΟ	0,263	0,116	0,203	0,181

Πίνακας 11

Διάγραμμα 7

Διάγραμμα 8

5.1.4. Δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων (Return On Equity – ROE)

Παρατηρώντας το διάγραμμα της διαμέσου (median) του Δείκτη Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων, διαπιστώνουμε πως ο δείκτης στον κλάδο των τροφίμων ακολουθεί ανοδική πορεία καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο από 0,006 το 2012 σε 0,036 το 2015 με ενδιάμεσες τιμές τις 0,018 (2013) και 0,035 (2014).

Μελετώντας τον Πίνακα 12 παρατηρούμε πως τις μικρότερες τιμές του δείκτη παρουσίασαν οι εταιρείες «Νηρεύς» και «Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης» με -1,292 το 2013 και -8,725 το 2014, αντίστοιχα. Στην τελευταία, η πολύ χαμηλή αυτή τιμή του δείκτη οφείλεται στην αλματώδη μείωση των καθαρών κερδών (από -993.666 το 2012 σε -57.312.282 το 2014) και στην τεράστια μείωση των ιδίων κεφαλαίων της (από 60.487.248 το 2012 σε 6.568.609 το 2014), ενδεικτικό ότι η εταιρεία υστερεί σε κάποιο σημείο (χαμηλή παραγωγικότητα, επηρεασμός από την οικονομική κρίση, ανεπαρκής διοίκηση). Από την άλλη, παρατηρούμε ότι οι μισές ακριβώς εισηγμένες εταιρείες εμφανίζουν θετικά ποσοστά καθόλη τη διάρκεια της περιόδου 2012-2015. Αυτές είναι οι «Ελληνικές Ιχθυοκαλλιέργειες», «Μύλοι Κεπένου», «Αρτοβιομηχανία Καραμολέγκος», «Κρήτων Άρτος», «Περσεύς Προϊόντα Ειδικής Διατροφής», «Π.Γ. Νίκας», «Μύλοι Λούλη», «Κρι-Κρι» και «Στέλιος Κανάκης». Οι εταιρείες με τις δύο μέγιστες τιμές του Δείκτη Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων είναι η «Νίκας» και «Ελληνικές Ιχθυοκαλλιέργειες» με 2,819 και 3,135, αντίστοιχα, το 2013, τιμές αρκετά μεγαλύτερες από κάθε άλλης εισηγμένης εταιρείας. Τα μεγάλα αυτά ποσοστά μπορεί να οφείλονται στην επιτυχημένη διοίκηση τους ή στις ευνοϊκές για αυτές οικονομικές συνθήκες. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, η σύγκριση του ROE ακόμα και σε επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου μπορεί να είναι παραπλανητική, καθώς αγνοεί την επίδραση του χρέους στην απόδοση. Οι επιχειρήσεις οι οποίες έχουν υψηλότερο ποσοστό χρέους (χρέος προς ίδια κεφάλαια), θα έχουν συνήθως καλύτερο ROE.

Από τη μελέτη του διαγράμματος της πορείας του Δείκτη Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων, παρατηρούμε ότι οι περισσότερες εισηγμένες επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων είχαν σχετικά σταθερή την τιμή του δείκτη, ενώ οι υπόλοιπες παρουσίασαν διακυμάνσεις με την πιο έντονη αυτήν της «Ελληνικής Βιομηχανίας Ζάχαρης» κατά την εξεταζόμενη περίοδο 2012-2015.

Τέλος, η πλειοψηφία των επιχειρήσεων του κλάδου κυμαίνεται από -0,745 έως 0,175. Αυτό σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του Πίνακα 13, όπου φαίνεται ότι ο μέσος δείκτης του κλάδου (όλα τα κέρδη δια το άθροισμα των ιδίων κεφαλαίων για το κάθε έτος) είναι σε όλες τις περιπτώσεις αρνητικός, εκτός από το 2015 με μόλις 1,3%, μας πληροφορεί ότι οι εταιρείες μπορεί να υπερεπένδυσαν κεφάλαια τα οποία δεν απασχολούνται πλήρως παραγωγικά ή ότι μειώθηκαν τα καθαρά κέρδη λόγω των δυσμενών συνθηκών.

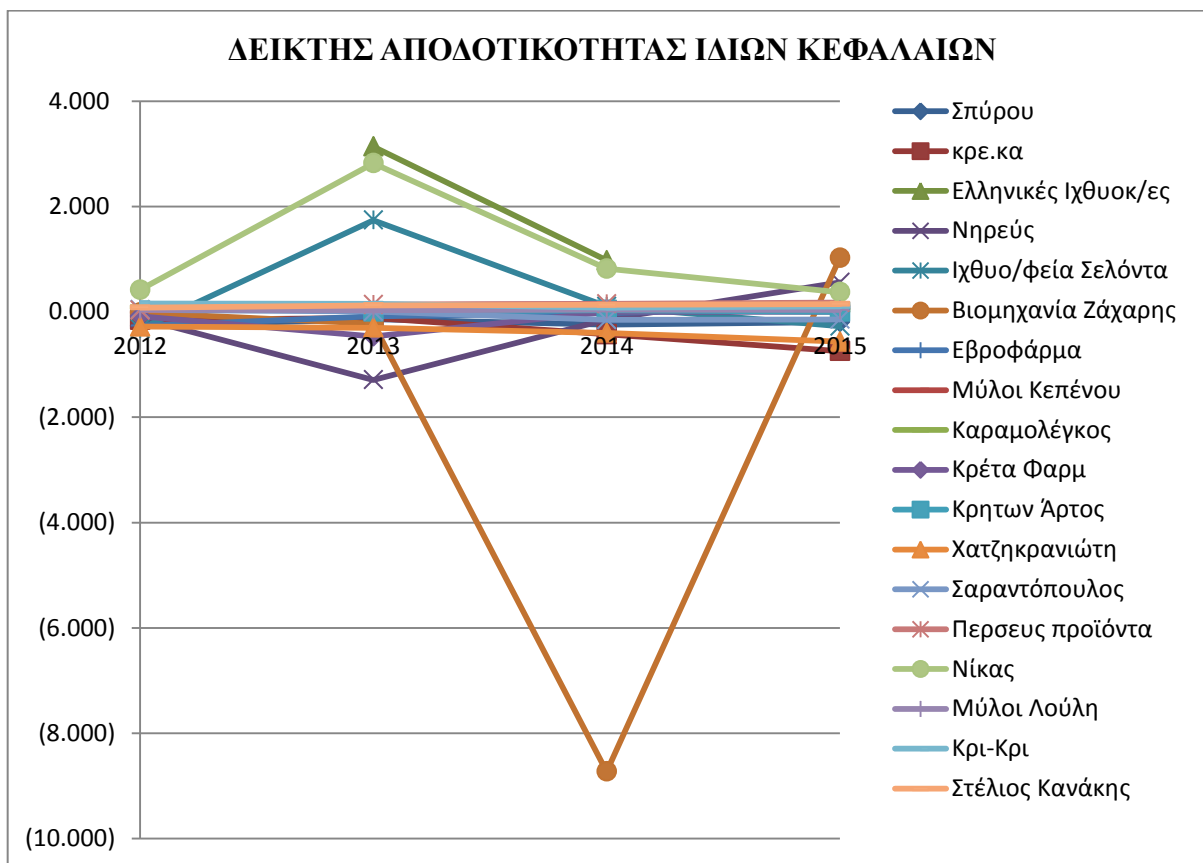

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΔΕΙΚΤΗ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ				
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	2012	2013	2014	2015
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΣΠΟΥΡΟΥ	-0,272	-0,140	-0,240	-0,195
ΚΡΕ.ΚΑ	-0,156	-0,116	-0,427	-0,745
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ		3,135	0,976	
ΝΗΡΕΥΣ	-0,120	-1,292	-0,146	0,557
ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ ΣΕΛΟΝΤΑ	-0,327	1,738	0,103	-0,275
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ	-0,016	-0,225	-8,725	1,024
ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	-0,266	-0,087	-0,022	0,078
ΜΥΛΟΙ ΚΕΠΕΝΟΥ	0,082	0,132	0,144	0,078
ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ	0,083	0,064	0,038	0,026
ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ	-0,083	-0,468	0,001	0,002
ΚΡΗΤΩΝ ΑΡΤΟΣ		0,003	0,032	0,001
ΧΑΤΖΗΚΡΑΝΙΩΤΗ ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	-0,280	-0,301	-0,400	-0,566
ΚΥΛΙΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ	0,038	0,006	-0,152	-0,145
ΠΕΡΣΕΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	0,029	0,136	0,151	0,174
Π.Γ. ΝΙΚΑΣ	0,417	2,819	0,818	0,372
ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ	0,043	0,031	0,043	0,036
ΚΡΙ-ΚΡΙ	0,159	0,151	0,079	0,104
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΝΑΚΗΣ	0,082	0,125	0,131	0,147

Πίνακας 12

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ				
	2012	2013	2014	2015
ΚΑΘΑΡΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ	-22.431.497 €	-204.208.380 €	-98.731.120 €	4.334.327 €
ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	554.534.520 €	372.842.100 €	345.907.056 €	344.579.262 €
ΣΥΝΟΛΟ	-0,040	-0,548	-0,285	0,013

Πίνακας 13

Διάγραμμα 9

Διάγραμμα 10

5.2. Δείκτες δραστηριότητας (Activity Ratios)

Όσον αφορά την χρηματοοικονομική ανάλυση στον κλάδο των τροφίμων, θα χρησιμοποιήσουμε τους αριθμοδείκτες:

- Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού (Asset Turnover Ratio)
- Δείκτης Σημασίας Χρηματοοικονομικών Εξόδων (Importance Of Financial Expenses Ratio)
- Δείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων (Inventories Turnover Ratio)
- Μέση Διάρκεια Παραμονής Αποθεμάτων (Average Inventory Period)

5.2.1. Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας ενεργητικού (Asset Turnover Ratio)

Παρατηρώντας το διάγραμμα της διαμέσου (median) του Δείκτη Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού, βλέπουμε πως το 2012 ο δείκτης στον κλάδο των τροφίμων διαμορφώθηκε στο 0,585, τιμή η οποία αυξήθηκε ελάχιστα την επόμενη χρονιά φτάνοντας 0,599. Στο επόμενο έτος και συγκεκριμένα την περίοδο 2014 ακολούθησε μικρή καθοδική πορεία λαμβάνοντας την τιμή 0,579, ενώ την τελευταία χρονιά (2015) αυξήθηκε και πάλι φτάνοντας στο 0,627. Οι τιμές αυτές της διαμέσου κυμαίνονται αρκετά χαμηλότερα της μονάδος, με συνέπεια να θεωρούνται μη ικανοποιητικές σύμφωνα με διεθνή νόρμες.

Μελετώντας τον Πίνακα 14 παρατηρούμε πως τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη παρουσίασαν οι εταιρείες «Ιχθυοτροφεία Σελόντα», «Αγροτικός Οίκος Σπύρου» και «Χατζηκρανιώτη» με 0,232 (2012), 0,243 (2013) και 0,272 (2015), αντίστοιχα. Στις παραπάνω εισηγμένες εταιρείες ο δείκτης είναι χαμηλός καθώς δεν χρησιμοποιούν αποτελεσματικά το σύνολο των επενδυμένων κεφαλαίων τους στη δημιουργία πωλήσεων. Με άλλα λόγια οι πωλήσεις αυξάνονται με μικρότερο ρυθμό από ότι τα στοιχεία του ενεργητικού. Από την άλλη, παρατηρούμε ότι μόλις 4 από τις 18 συνολικά εισηγμένες εταιρείες εμφανίζουν ποσοστά κοντά στη μονάδα καθόλη τη διάρκεια της περιόδου 2012-2015 κάτι που δείχνει πως οι επιχειρήσεις αυτές χρησιμοποιούν καλύτερα τα περιουσιακά τους στοιχεία. Αυτές είναι οι «Κρέ.κα», «Μύλοι Κεπένου», «Κυλινδρόπουλος Σαραντόπουλος» και «Στέλιος Κανάκης», με καμία από αυτές όμως να ξεπερνάει τη μονάδα και στις 4 εξεταζόμενες περιόδους. Η εταιρεία με τη μέγιστη τιμή του δείκτη είναι η «Κρι-Κρι» με τιμές ικανοποιητικές στις περιόδους 2012 και 2013 (1,190 και 1,121, αντίστοιχα) χωρίς όμως να ακολουθεί την ίδια τακτική και τις επόμενες δύο χρονιές καθώς οι τιμές πέφτουν κάτω από 0,4.

Από τη μελέτη του διαγράμματος της πορείας του Δείκτη Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού, παρατηρούμε ότι οι περισσότερες εισηγμένες επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων είχαν σχετικά σταθερή την τιμή του δείκτη, ενώ οι υπόλοιπες παρουσίασαν έντονες διακυμάνσεις κατά την εξεταζόμενη περίοδο 2012-2015, με τις πιο έντονες αυτές των εταιρειών «Ιχθυοτροφεία Σελόντα» και «Κρι-Κρι».

Τέλος, η συντριπτική πλειοψηφία των εταιρειών έχει τιμές κάτω της μονάδας και σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του Πίνακα 15, όπου φαίνεται ότι ο μέσος δείκτης του κλάδου (οι συνολικές πωλήσεις δια το άθροισμα των ενεργητικών για το κάθε έτος) είναι σε όλες τις περιπτώσεις κάτω από 0,8, μας δείχνει ότι οι περισσότερες εισηγμένες εταιρείες του κλάδου θα πρέπει να ρευστοποιήσουν κάποια περιουσιακά στοιχεία τους ή να αυξήσουν τις πωλήσεις τους προκειμένου να αυξηθεί η τιμή του δείκτη.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ				
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	2012	2013	2014	2015
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΣΠΟΥΡΟΥ	0,299	0,243	0,258	0,284
ΚΡΕ.ΚΑ	0,939	0,976	0,884	0,830
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ		0,569	0,577	
ΝΗΡΕΥΣ	0,396	0,467	0,460	0,453
ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ ΣΕΛΟΝΤΑ	0,232	0,587	0,580	0,645
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ	0,756	0,746	0,531	0,455
ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	0,568	0,563	0,618	0,770
ΜΥΛΟΙ ΚΕΠΕΝΟΥ	0,977	1,018	0,977	0,952
ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ	0,598	0,534	0,561	0,500
ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ	0,463	0,568	0,599	0,578
ΚΡΗΤΩΝ ΑΡΤΟΣ		0,434	0,483	0,482
ΧΑΤΖΗΚΡΑΝΙΩΤΗ ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	0,372	0,356	0,322	0,272
ΚΥΛΙΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ	0,951	1,008	0,932	0,796
ΠΕΡΣΕΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	0,564	0,825	0,772	0,761
Π.Γ. ΝΙΚΑΣ	0,636	0,619	0,796	0,912
ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ	0,572	0,610	0,546	0,627
ΚΡΙ-ΚΡΙ	1,190	1,121	0,351	0,279
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΝΑΚΗΣ	0,817	0,780	0,820	0,805

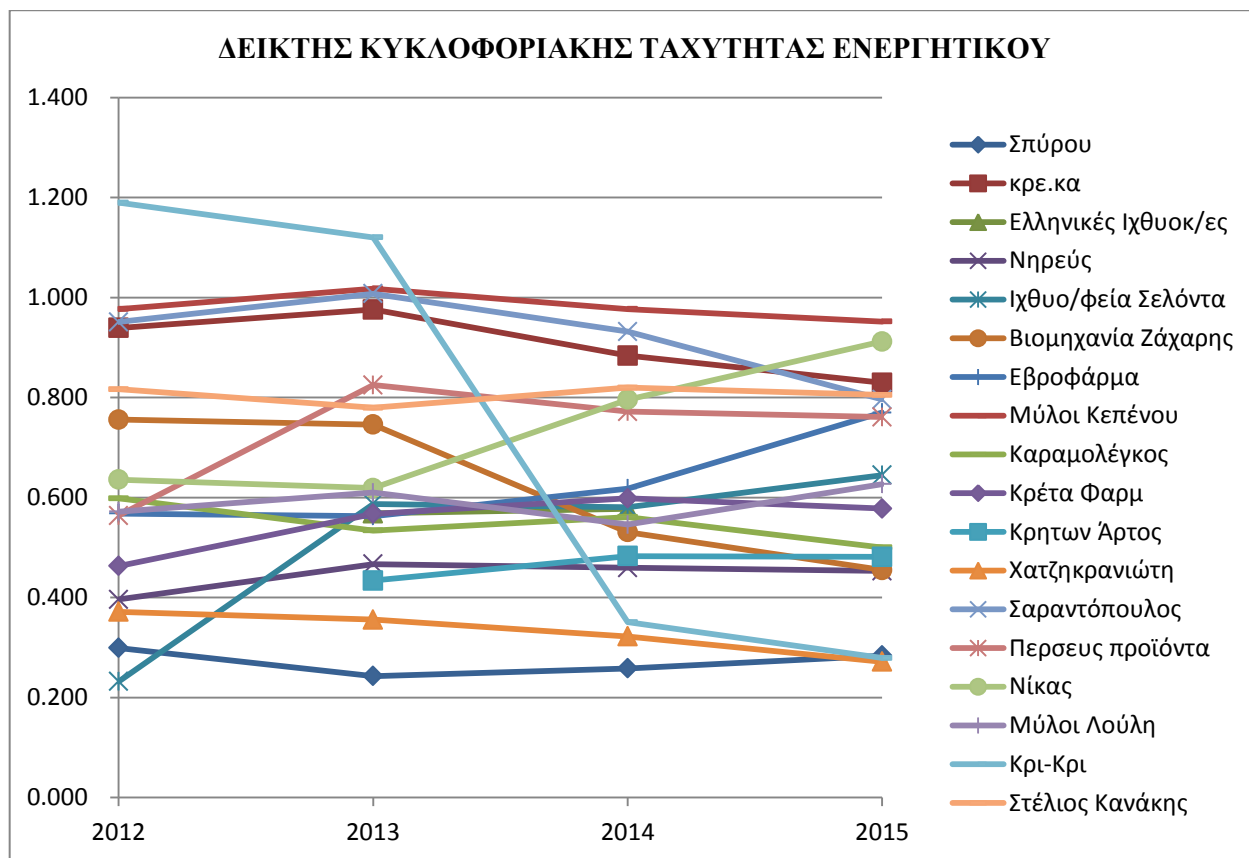
Πίνακας 14

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΔΕΙΚΤΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ				
	2012	2013	2014	2015
ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	966.825.735 €	1.071.783.962 €	948.083.379 €	920.094.958 €

ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	1.821.906.592 €	1.728.888.824 €	1.676.442.950 €	1.641.014.655 €
ΣΥΝΟΛΟ	0,531	0,620	0,566	0,561

Πίνακας 15

Διάγραμμα 11

Διάγραμμα 12

5.2.2. Δείκτης σημασίας χρηματοοικονομικών εξόδων (Importance Of Financial Expenses Ratio)

Παρατηρώντας το διάγραμμα της διαμέσου (median) του Δείκτη Σημασίας Χρηματοοικονομικών Εξόδων, βλέπουμε μία σταθερή πορεία του δείκτη με μια μικρή μείωση από 0,075 το 2012 σε 0,062 το 2015. Συγκεκριμένα, τις άλλες δύο χρονιές ο δείκτης είχε μία ελάχιστα καθοδική πορεία φτάνοντας στο 0,074 (2013) και 0,072 (2014). Η συνεχής αυτή μείωση του συγκεκριμένου αριθμοδείκτη δείχνει τη μείωση του ποσοστού των πωλήσεων που αναλώνεται στα διάφορα χρηματοοικονομικά έξοδα των επιχειρήσεων (τόκους δανειών, έξοδα τραπεζών και έξοδα πωλήσεων) και άρα στη μεγαλύτερη πιθανότητα κερδοφορίας τους έστω και σε μικρό βαθμό.

Μελετώντας τον Πίνακα 16 παρατηρούμε πως οι επιχειρήσεις εκείνες οι οποίες χρησιμοποίησαν σε μεγαλύτερο βαθμό τις πωλήσεις τους για την κάλυψη των χρηματοοικονομικών εξόδων τους είναι οι «Μύλοι Λούλη», «Μύλοι Κεπένου» και «Βιομηχανία Ζάχαρης» με μέγιστες τιμές τις 0,252 (2014), 0,224 (2014) και 0,337 (2014), αντίστοιχα. Από την άλλη, παρατηρούμε ότι μόλις 5 από τις 18 συνολικά εισηγμένες εταιρείες εμφανίζουν ποσοστά μικρότερα από τους μέσους όρους κάθε χρονιάς που εμφανίζονται στον Πίνακα 17. Αυτές είναι οι «Αρτοβιομηχανία Καραμολέγκος», «Κρήτων Άρτος», «Περσεύς Προϊόντα Ειδικής Διατροφής», «Κρι-Κρι» και «Στέλιος Κανάκης», με την τελευταία να λαμβάνει και την ελάχιστη τιμή του δείκτη καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο χρησιμοποιώντας μόνο το 0,1% των πωλήσεων της στις χρηματοοικονομικές οφειλές της.

Από τη μελέτη του διαγράμματος της πορείας του Δείκτη Σημασίας Χρηματοοικονομικών Εξόδων, παρατηρούμε ότι οι περισσότερες εισηγμένες επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων είχαν σχετικά σταθερή την τιμή του δείκτη, ενώ οι υπόλοιπες παρουσίασαν έντονες διακυμάνσεις κατά την εξεταζόμενη περίοδο 2012-2015, με την πιο έντονη αυτή της εταιρείας «Μύλοι Λούλη» όπου από το 0,028 το 2012 ανέβηκε κατακόρυφα στο 0,202 το 2013.

Τέλος, η πλειοψηφία των εταιρειών έχει τιμές κάτω της τάξης του 10% και σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του Πίνακα 17, όπου φαίνεται ότι ο μέσος δείκτης του κλάδου (τα συνολικά χρηματοοικονομικά έξοδα δια το άθροισμα των πωλήσεων για το κάθε έτος) είναι σε όλες τις περιπτώσεις κάτω από 7%, μας δείχνει ότι οι περισσότερες εισηγμένες εταιρείες του κλάδου ξοδεύουν ένα αρκετά ικανοποιητικό ποσοστό των πωλήσεων τους στα χρηματοοικονομικά έξοδα με συνέπεια να έχουν μεγάλες πιθανότητες κερδοφορίας.

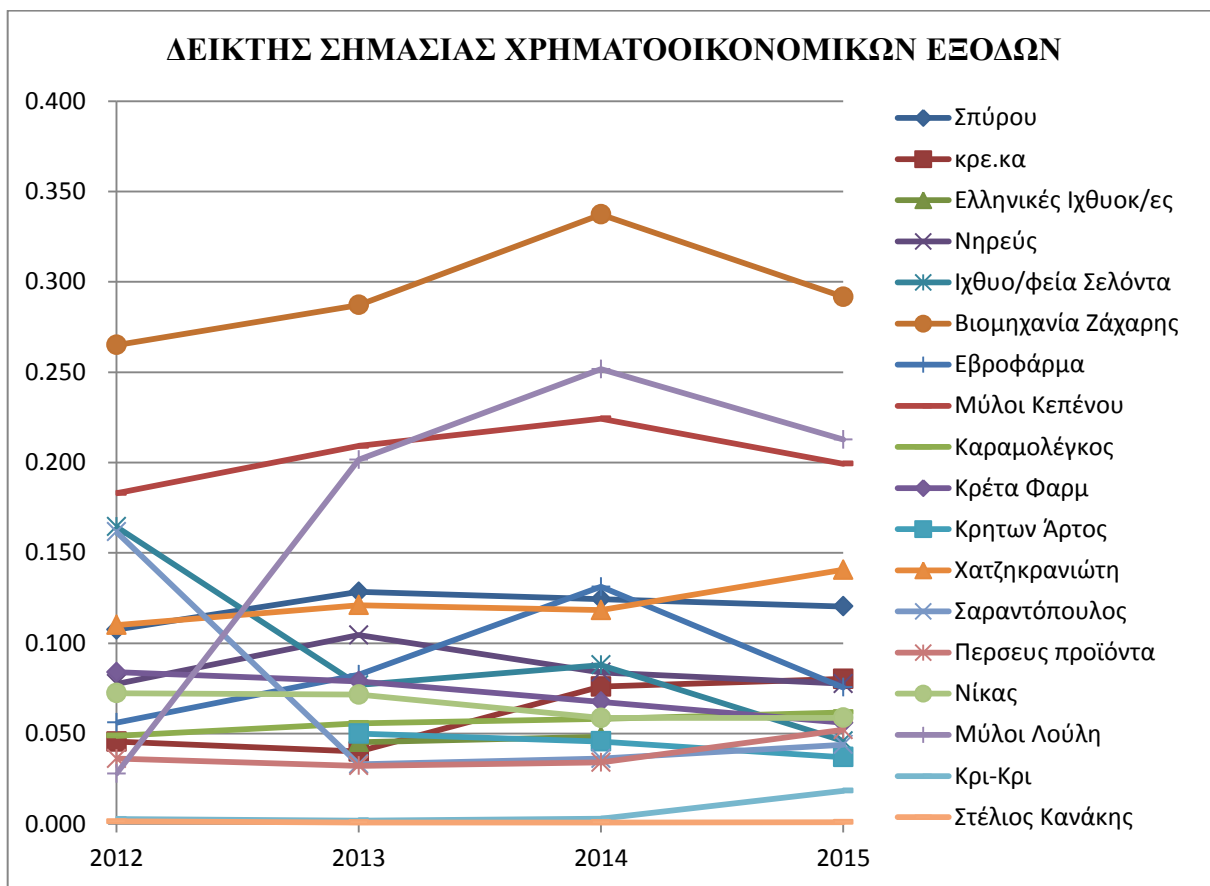

ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ				
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	2012	2013	2014	2015
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΣΠΟΥΡΟΥ	0,108	0,128	0,124	0,120
ΚΡΕ.ΚΑ	0,045	0,040	0,076	0,080
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ		0,045	0,048	
ΝΗΡΕΥΣ	0,077	0,104	0,084	0,078
ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ ΣΕΛΟΝΤΑ	0,164	0,077	0,088	0,046
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ	0,265	0,287	0,337	0,292
ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	0,056	0,083	0,131	0,076
ΜΥΛΟΙ ΚΕΠΕΝΟΥ	0,183	0,209	0,224	0,199
ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ	0,049	0,056	0,058	0,062
ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ	0,084	0,079	0,068	0,056
ΚΡΗΤΩΝ ΑΡΤΟΣ		0,050	0,046	0,037
ΧΑΤΖΗΚΡΑΝΙΩΤΗ ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	0,110	0,121	0,118	0,141
ΚΥΛΙΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ	0,162	0,033	0,036	0,044
ΠΕΡΣΕΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	0,036	0,032	0,034	0,052
Π.Γ. ΝΙΚΑΣ	0,072	0,072	0,059	0,059
ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ	0,028	0,202	0,252	0,213
ΚΡΙ-ΚΡΙ	0,003	0,002	0,003	0,018
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΝΑΚΗΣ	0,001	0,001	0,001	0,001

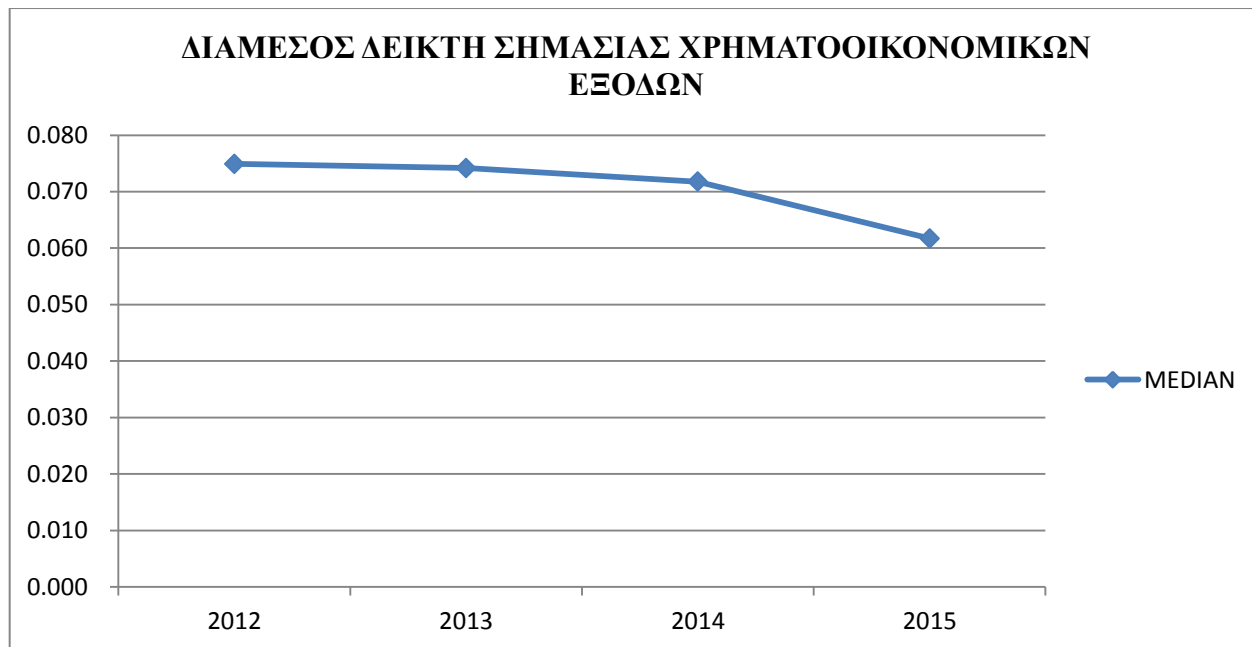
Πίνακας 16

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΔΕΙΚΤΗ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ				
	2012	2013	2014	2015
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	65.079.147 €	66.634.270 €	63.914.633 €	58.962.190 €
ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	966.825.735 €	1.071.783.962 €	948.083.379 €	920.094.958 €
ΣΥΝΟΛΟ	0,067	0,062	0,067	0,064

Πίνακας 17

Διάγραμμα 13

Διάγραμμα 14

5.2.3. Δείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας αποθεμάτων (Inventories Turnover Ratio)

Παρατηρώντας το διάγραμμα της διαμέσου (median) του Δείκτη Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων βλέπουμε πως το 2012 ο δείκτης στον κλάδο των τροφίμων διαμορφώθηκε στο 7,448, ενώ το 2013 παρουσίασε αύξηση φτάνοντας στο 7,969. Την επόμενη χρονιά ακολούθησε καθοδική πορεία πέφτοντας 2,5 μονάδες και συγκεκριμένα έφτασε στο 5,322, γεγονός που δείχνει τη μείωση της ταχύτητας με την οποία τα αποθέματα διατέθηκαν και αντικαταστάθηκαν στη διάρκεια του 2014, ενώ την τελευταία χρονιά ανέβηκε στο 7,823.

Μελετώντας τον Πίνακα 18 παρατηρούμε πως τις χειρότερες πολιτικές αποθεματοποίησης του κλάδου παρουσίασαν οι εταιρείες «Ελληνικές Ιχθυοκαλλιέργειες», «Αγροτικός Οίκος Σπύρου» και «Κρι-Κρι» με 1,132 (2013), 0,770 (2013) και 1,732 (2015), αντίστοιχα. Στην τελευταία, ενώ τα αποθέματα της εταιρείας κινούνταν σταθερά, το κόστος πωληθέντων της παρουσίασε αλματώδη μείωση (από 46.025.614 το 2013 σε 13.559.036 το 2015) με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα στην ανανέωση των αποθεμάτων της. Από την άλλη, παρατηρούμε ότι οι μισές ακριβώς (9) από τις 18 συνολικά εισηγμένες εταιρείες εμφανίζουν νούμερα μεγαλύτερα από τους μέσους όρους κάθε χρονιάς που εμφανίζονται στον Πίνακα 19. Αυτές είναι οι «Κρέ.κα», «Αρτοβιομηχανία Καραμολέγκος», «Κρήτων Άρτος», «Περσεύς Προϊόντα Ειδικής Διατροφής», «Νηρεύς», «Ιχθυοτροφεία Σελόντα», «Εβροφάρμα», «Π.Γ.Νίκας» και «Χατζηκρανιώτη», με την πρώτη να βρίσκεται στην καλύτερη μοίρα αφού αυξάνεται συνεχώς καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο με τιμές τριπλάσιες από ότι οι μέσοι όροι, γεγονός που μας δείχνει ότι έχει την αρτιότερη διαχείριση αποθεμάτων από όλες τις εισηγμένες του κλάδου, με μικρές επιφυλάξεις, καθώς μια πολύ υψηλή τιμή του δείκτη μπορεί να σημαίνει και έλλειψη αποθεμάτων και άρα ανικανοποίητες καταναλωτικές ανάγκες. Τη μέγιστη τιμή του αριθμοδείκτη εμφάνισε η ίδια εταιρεία «Κρέ.κα» με 35,587 το 2015.

Από τη μελέτη του διαγράμματος της πορείας του Δείκτη Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων, παρατηρούμε ότι οι μισές εισηγμένες επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων είχαν σχετικά σταθερή την τιμή του δείκτη, ενώ οι υπόλοιπες μισές παρουσίασαν έντονες διακυμάνσεις κατά την εξεταζόμενη περίοδο 2012-2015, με εντονότερη αυτή της εταιρείας «Ιχθυοτροφεία Σελόντα» η οποία ξεκίνησε με 8,945 (2012) και έφτασε στο 26,922 (2015) με 2 έντονες αυξομειώσεις να μεσολαβούν.

Τέλος, όλες οι επιχειρήσεις του κλάδου εκτός από μία («Αγροτικός Οίκος Σπύρου») έχουν τιμή του δείκτη μεγαλύτερη της μονάδος και σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του Πίνακα 19, όπου φαίνεται ότι ο μέσος δείκτης του κλάδου (όλα τα κόστη πωληθέντων δια το άθροισμα των αποθεμάτων για το κάθε έτος) είναι σε όλες τις περιπτώσεις πάνω από 5,5 και έχει αυξανόμενες τάσεις μας δείχνει πως ολοένα και αυξάνεται η ζήτηση των προϊόντων του κλάδου με συνέπεια την αύξηση της ταχύτητας ανανέωσης των αποθεμάτων

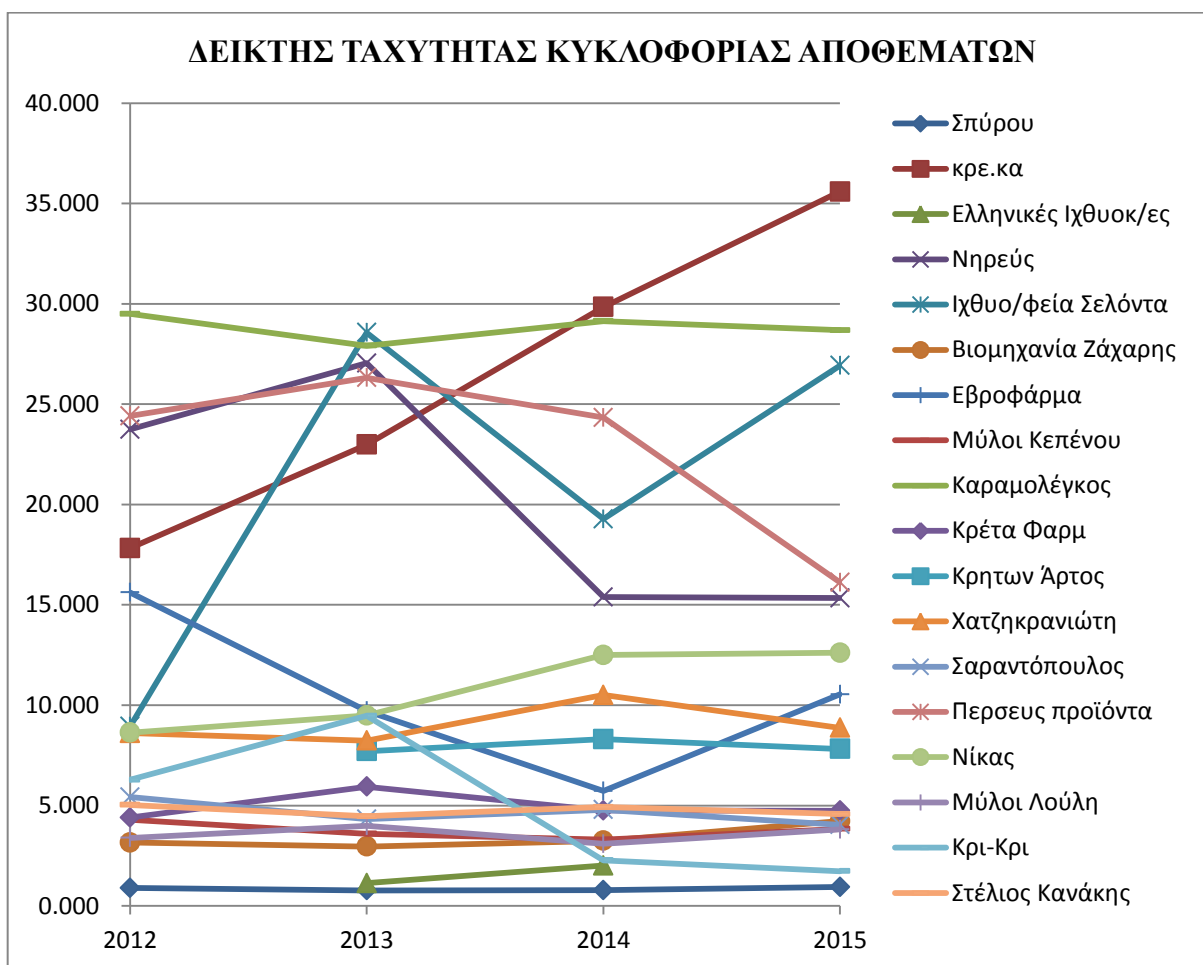
των ετοιμών προϊόντων και επομένως την υψηλή αποτελεσματικότητα λειτουργίας, καθώς αποφεύγεται η υπεραποθεματοποίηση.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ				
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	2012	2013	2014	2015
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΣΠΟΥΡΟΥ	0,893	0,770	0,784	0,939
ΚΡΕ.ΚΑ	17,823	22,984	29,842	35,587
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ		1,132	2,008	
ΝΗΡΕΥΣ	23,743	27,039	15,387	15,341
ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ ΣΕΛΟΝΤΑ	8,945	28,565	19,278	26,922
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ	3,158	2,954	3,242	4,226
ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	15,621	9,716	5,721	10,541
ΜΥΛΟΙ ΚΕΠΕΝΟΥ	4,286	3,592	3,302	3,836
ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ	29,497	27,908	29,140	28,685
ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ	4,399	5,942	4,755	4,743
ΚΡΗΤΩΝ ΑΡΤΟΣ		7,705	8,309	7,823
ΧΑΤΖΗΚΡΑΝΙΩΤΗ ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	8,611	8,233	10,511	8,873
ΚΥΛΙΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ	5,423	4,322	4,793	4,039
ΠΕΡΣΕΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	24,407	26,319	24,335	16,117
Π.Γ. ΝΙΚΑΣ	8,630	9,486	12,503	12,610
ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ	3,385	3,982	3,094	3,812
ΚΡΙ-ΚΡΙ	6,286	9,472	2,268	1,732
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΝΑΚΗΣ	5,034	4,466	4,924	4,574

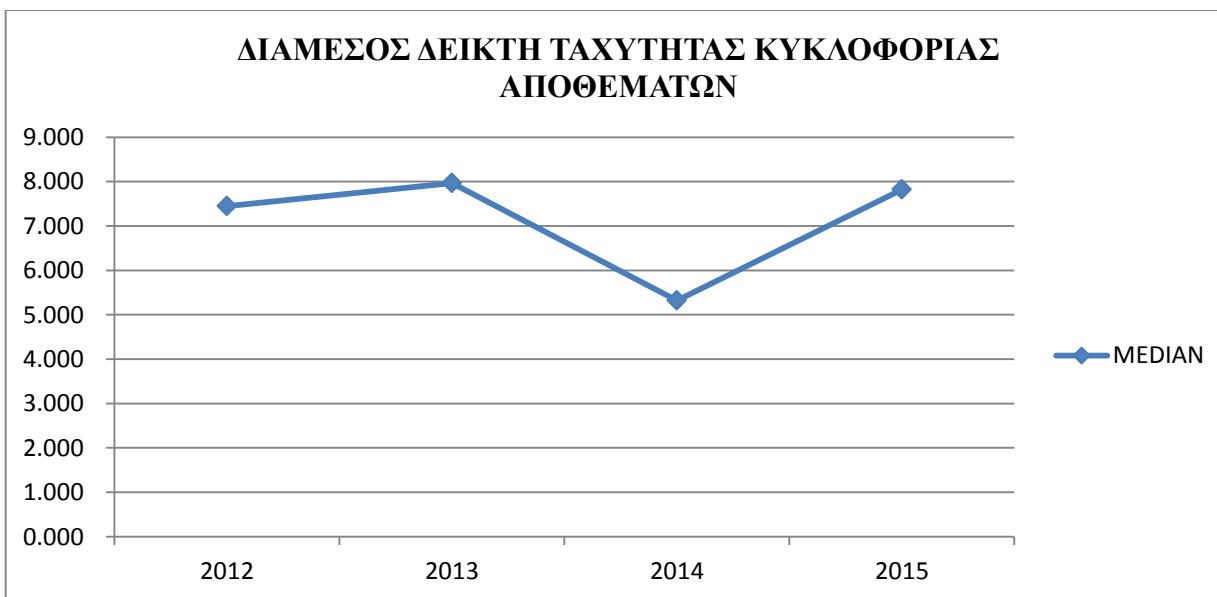
Πίνακας 18

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΔΕΙΚΤΗ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ				
	2012	2013	2014	2015
ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ	712.304.937 €	947.242.838 €	755.435.065 €	753.110.763 €
ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ	126.011.533 €	163.201.085 €	145.778.015 €	109.949.484 €
ΣΥΝΟΛΟ	5,653	5,804	5,182	6,850

Πίνακας 19

Διάγραμμα 15

Διάγραμμα 16

5.2.4. Μέση διάρκεια παραμονής αποθεμάτων (Average Inventory Period)

Παρατηρώντας το διάγραμμα της διαμέσου (median) του Δείκτη Μέσης Διάρκειας Παραμονής Αποθεμάτων βλέπουμε πως τα δύο πρώτα χρόνια ο δείκτης στον κλάδο των τροφίμων διαμορφώθηκε στο 50,229 και 45,853, αντίστοιχα, ενώ το 2014 παρουσίασε αύξηση φτάνοντας στο 68,967. Η αύξηση αυτή του δείκτη μπορεί να ερμηνευτεί ως χειροτέρευση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, αφού αυξάνεται το χρηματοοικονομικό κόστος διαχείρισης του κεφαλαίου κίνησης και αυξάνεται ο κίνδυνος απαξίωσης των αγαθών αφού παραμένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα στην αποθήκη. Την επόμενη χρονιά (2015) ακολούθησε καθοδική πορεία φτάνοντας πάλι σε παρόμοια επίπεδα με αυτά του 2012 και 2013 και πιο συγκεκριμένα στο 46,660. Οι τιμές της διαμέσου του δείκτη για τον κλάδο των τροφίμων θεωρούνται αρκετά ικανοποιητικές αφού λαμβάνουν τιμές μικρότερες του 365.

Μελετώντας τον Πίνακα 20 παρατηρούμε πως τις χειρότερες πολιτικές αποθεματοποίησης του κλάδου παρουσίασε η εταιρεία «Αγροτικός Οίκος Σπύρου» με δείκτη αρκετά μεγαλύτερο του 365 και τις 4 εξεταζόμενες περιόδους και πιο συγκεκριμένα έλαβε τη μέγιστη τιμή 474,112 το 2013. Αυτό σημαίνει ότι η εταιρεία αντικαθιστά τα εμπορεύματα της (όταν τα αποθέματα αφορούν εμπορεύματα ή τελικά προϊόντα) και ανακυκλώνει τα αποθέματα της (όταν μιλάμε για αποθέματα πρώτων υλών και ημιετοιμών) σε αρκετά μικρή συχνότητα. Από την άλλη, παρατηρούμε ότι οι μισές ακριβώς (9) από τις 18 συνολικά εισηγμένες εταιρείες εμφανίζουν νούμερα μικρότερα από τους μέσους όρους κάθε χρονιάς που εμφανίζονται στον Πίνακα 21. Αυτές είναι οι «Κρέ.κα», «Αρτοβιομηχανία Καραμολέγκος», «Κρήτων Άρτος», «Περσεύς Προϊόντα Ειδικής Διατροφής», «Νηρέυς», «Ιχθυοτροφεία Σελόντα», «Εβροφάρμα», «Π.Γ.Νίκας» και «Χατζηκρανιώτη», με την πρώτη να βρίσκεται στην καλύτερη μοίρα αφού μειώνεται συνεχώς καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο, γεγονός που μας δείχνει ότι έχει την αρτιότερη διαχείριση αποθεμάτων από όλες τις υπόλοιπες εισηγμένες εταιρείες του κλάδου. Την ελάχιστη τιμή του αριθμοδείκτη εμφάνισε η ίδια εταιρεία «Κρέ.κα» με 10,257 το 2015.

Από τη μελέτη του διαγράμματος της πορείας του Δείκτη Μέσης Διάρκειας Παραμονής Αποθεμάτων, παρατηρούμε ότι οι μισές εισηγμένες επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων είχαν σχετικά σταθερή την τιμή του δείκτη, ενώ οι υπόλοιπες μισές παρουσίασαν έντονες διακυμάνσεις κατά την εξεταζόμενη περίοδο 2012-2015, με εντονότερη αυτή της εταιρείας «Ιχθυοτροφεία Σελόντα» η οποία ξεκίνησε με 40,805 (2012) και έφτασε στο 13,558 (2015) με 2 έντονες αυξομειώσεις να μεσολαβούν.

Τέλος, όλες οι επιχειρήσεις του κλάδου εκτός από μία («Αγροτικός Οίκος Σπύρου») έχουν τιμή του δείκτη μικρότερη του 365 και σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του Πίνακα 21, όπου φαίνεται ότι ο μέσος δείκτης του κλάδου (οι μέρες του χρόνου δια το Δείκτη Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων για το κάθε έτος) είναι σε όλες τις περιπτώσεις κάτω από 70,5 μας δείχνει πως στον κλάδο των τροφίμων ολοένα και μειώνεται ο χρόνος παραμονής των αποθεμάτων στην αποθήκη.

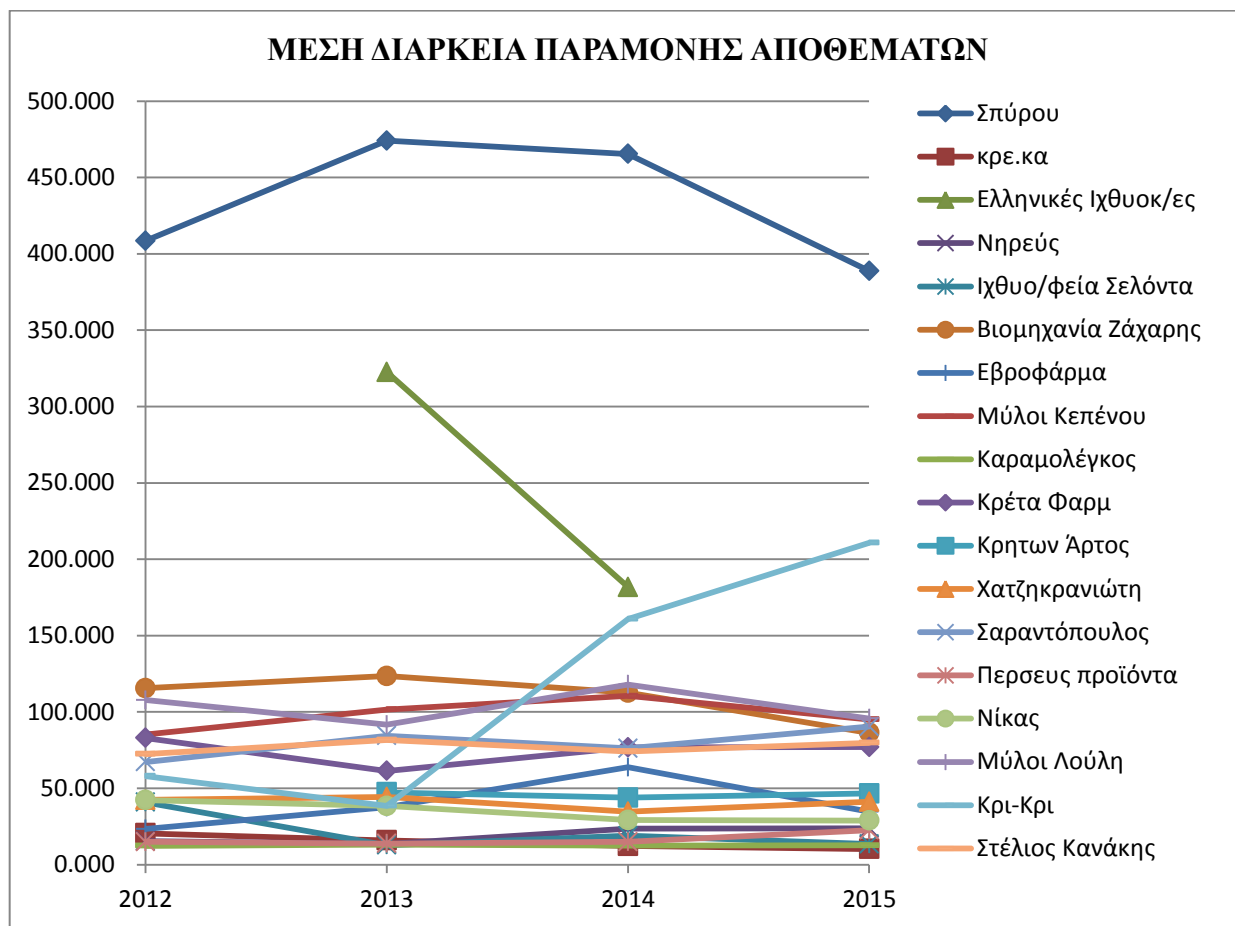

ΜΕΣΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ				
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	2012	2013	2014	2015
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΣΠΟΥΡΟΥ	408,519	474,112	465,395	388,754
ΚΡΕ.ΚΑ	20,479	15,881	12,231	10,257
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ		322,559	181,744	
ΝΗΡΕΥΣ	15,373	13,499	23,721	23,792
ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ ΣΕΛΟΝΤΑ	40,805	12,778	18,934	13,558
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ	115,582	123,547	112,592	86,362
ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	23,366	37,567	63,800	34,628
ΜΥΛΟΙ ΚΕΠΕΝΟΥ	85,159	101,602	110,539	95,140
ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ	12,374	13,079	12,526	12,724
ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ	82,971	61,430	76,764	76,960
ΚΡΗΤΩΝ ΑΡΤΟΣ		47,369	43,928	46,660
ΧΑΤΖΗΚΡΑΝΙΩΤΗ ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	42,930	44,336	34,727	41,137
ΚΥΛΙΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ	67,307	84,447	76,148	90,362
ΠΕΡΣΕΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	14,955	13,868	14,999	22,647
Π.Γ. ΝΙΚΑΣ	42,295	38,476	29,194	28,945
ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ	107,841	91,651	117,962	95,756
ΚΡΙ-ΚΡΙ	58,068	38,535	160,917	210,772
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΝΑΚΗΣ	72,506	81,723	74,133	79,793

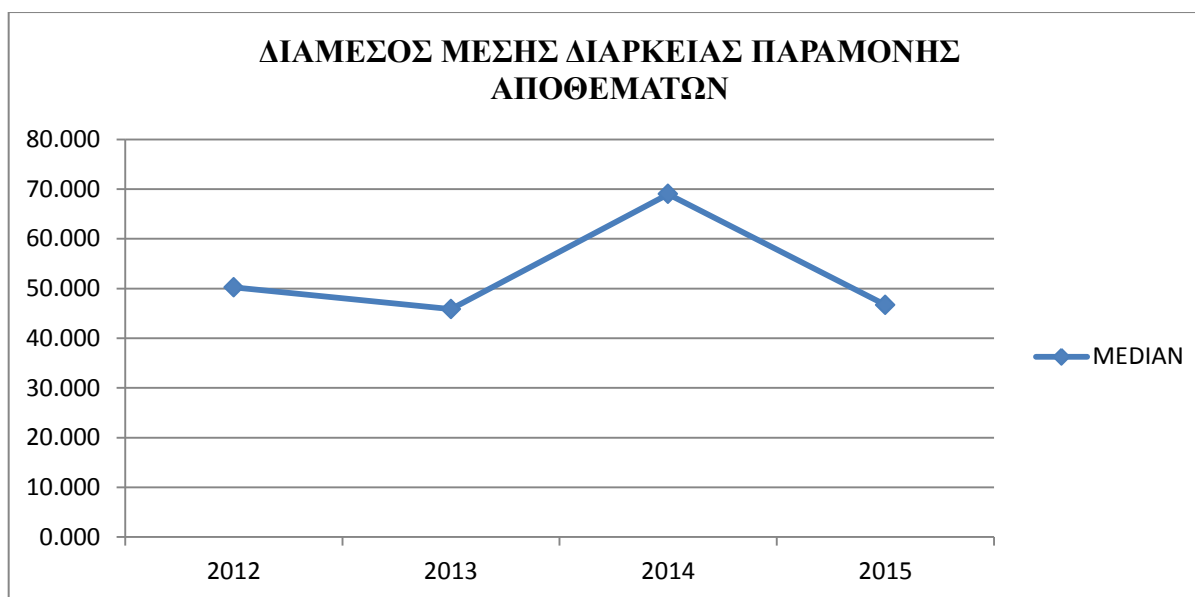
Πίνακας 20

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΜΕΣΗΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ				
	2012	2013	2014	2015
ΧΡΟΝΟΣ (ΜΕΡΕΣ)	365	365	365	365
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ	5,653	5,804	5,182	6,850
ΣΥΝΟΛΟ	64,571	62,886	70,435	53,288

Πίνακας 21

Διάγραμμα 17

Διάγραμμα 18

5.3. Δείκτες δαπανών λειτουργίας (Operating Expense Ratios)

Όσον αφορά την χρηματοοικονομική ανάλυση στον κλάδο των τροφίμων, θα χρησιμοποιήσουμε τον αριθμοδείκτη:

- Δείκτης Λειτουργικών Εξόδων (Operating Ratio)

5.3.1. Δείκτης λειτουργικών εξόδων (Operating Ratio)

Παρατηρώντας το διάγραμμα της διαμέσου (median) του Δείκτη Λειτουργικών Εξόδων, βλέπουμε μία σχετικά σταθερή πορεία του δείκτη με μικρές αυξομειώσεις στο εξεταζόμενο διάστημα των τεσσάρων χρόνων (2012-2015). Το 2012 η τιμή του δείκτη ήταν στο 0,998, ενώ την επόμενη χρονιά παρουσίασε μία μικρή αύξηση λαμβάνοντας τιμή μεγαλύτερη της μονάδος και συγκεκριμένα 1,002, γεγονός που δείχνει ότι τα λειτουργικά έξοδα είναι μεγαλύτερα από τις πωλήσεις του κλάδου το έτος 2013. Στη συνέχεια, ο δείκτης είχε μια καθοδική πορεία με τελική τιμή 0,982 το 2014, ενώ την αμέσως επόμενη χρονιά ανέβηκε στο 0,993.

Μελετώντας τον Πίνακα 22 παρατηρούμε πως οι επιχειρήσεις εκείνες οι οποίες είχαν το μεγαλύτερο ποσοστό των καθαρών πωλήσεων το οποίο απορροφήθηκε από τα λειτουργικά έξοδα και το κόστος πωληθέντων είναι οι «Βιομηχανία Ζάχαρης», «Π.Γ. Νίκας» και «Ιχθυοτροφεία Σελόντα» με μέγιστες τιμές τις 1,678 το 2015, 1,488 το 2014 και 1,846 το 2012, αντίστοιχα. Από την άλλη, είναι αξιοσημείωτο είναι ότι μόλις 3 από τις 18 συνολικά εισηγμένες εταιρείες εμφανίζουν ποσοστά μικρότερα από τους μέσους όρους κάθε χρονιάς που εμφανίζονται στον Πίνακα 23. Αυτές είναι οι «Ελληνικές Ιχθυοκαλλιέργειες», «Εβροφάρμα» και «Νηρεύς» με την τελευταία να λαμβάνει και την ελάχιστη τιμή του δείκτη καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο χρησιμοποιώντας μόνο γύρω στο 21-26% των πωλήσεων της στα λειτουργικά έξοδα της.

Από τη μελέτη του διαγράμματος της πορείας του Δείκτη Λειτουργικών Εξόδων, παρατηρούμε ότι οι περισσότερες εισηγμένες επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων είχαν σχετικά σταθερή την τιμή του δείκτη, ενώ οι υπόλοιπες παρουσίασαν έντονες διακυμάνσεις κατά την εξεταζόμενη περίοδο 2012-2015, με την πιο έντονη αυτή της εταιρείας «Ιχθυοτροφεία Σελόντα» όπου από το 1,846 το 2012 κατέβηκε κατακόρυφα στο 0,992 το 2013. Η μείωση αυτή οφείλεται στη μεγαλύτερη αύξηση των πωλήσεων της (από 55.985.878 σε 140.596.584) σε σχέση με τα λειτουργικά έξοδα της (από 103.334.5775 σε 139.214.623).

Τέλος, η πλειοψηφία των εταιρειών στη διάρκεια των τεσσάρων χρόνων έχει τιμές μεγαλύτερες του 90% και σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του Πίνακα 23, όπου φαίνεται ότι ο μέσος δείκτης του κλάδου (τα συνολικά λειτουργικά έξοδα δια το άθροισμα των πωλήσεων για το κάθε έτος) είναι σε όλες τις περιπτώσεις πάνω από 88% μας δείχνει ότι οι περισσότερες εισηγμένες εταιρείες του κλάδου ξοδεύουν ένα

αρκετά μεγάλο ποσοστό των πωλήσεων τους στα λειτουργικά έξοδα και το κόστος πωληθέντων, με συνέπεια την πιθανά μικρή αποδοτικότητα των εταιρειών, καθώς το ποσοστό των λειτουργικών κερδών που παραμένει σε αυτές ενδέχεται να μην επαρκεί για την κάλυψη των χρηματοοικονομικών οφειλών που προαναφέρθηκαν.

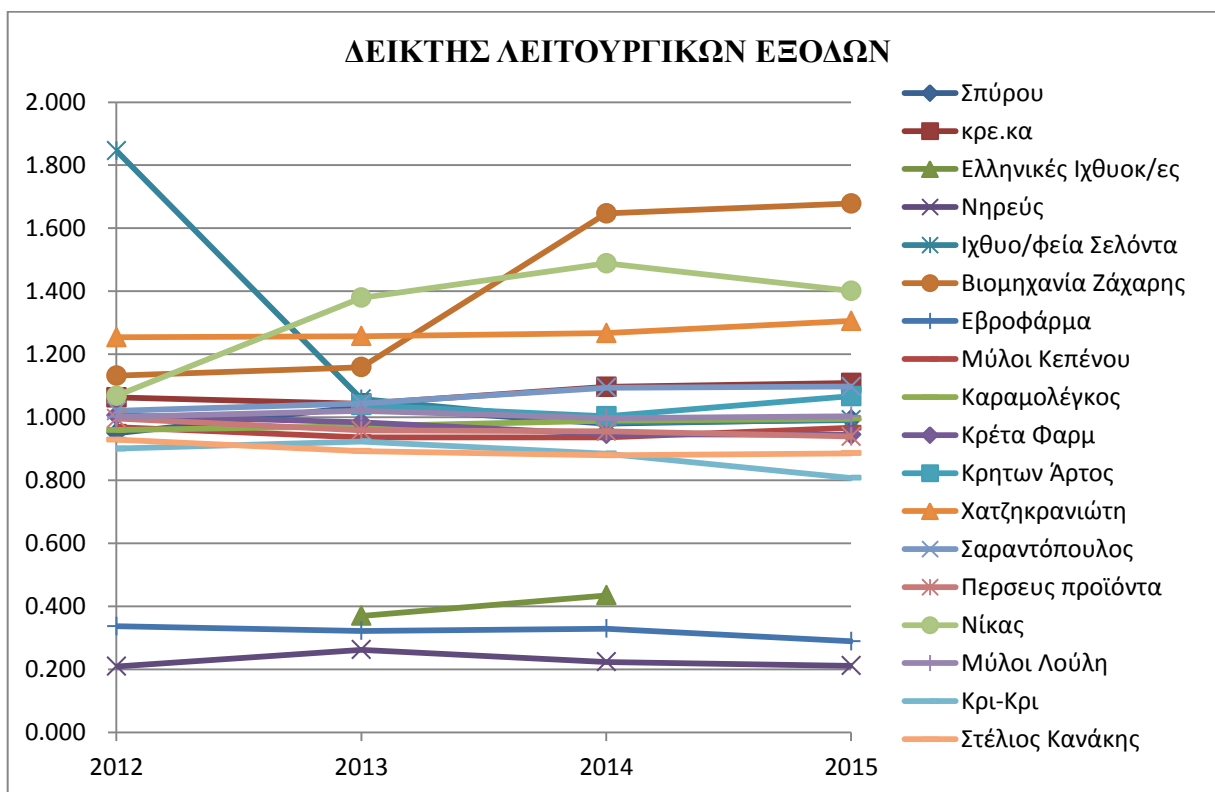
ΔΕΙΚΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ				
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	2012	2013	2014	2015
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΣΠΟΥΡΟΥ	0,950	1,034	0,980	0,993
ΚΡΕ.ΚΑ	1,063	1,043	1,097	1,109
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ		0,370	0,435	
ΝΗΡΕΥΣ	0,210	0,262	0,224	0,211
ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ ΣΕΛΟΝΤΑ	1,846	1,058	0,983	0,992
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ	1,132	1,159	1,647	1,678
ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	0,337	0,322	0,329	0,289
ΜΥΛΟΙ ΚΕΠΕΝΟΥ	0,969	0,937	0,936	0,967
ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ	0,959	0,972	0,989	0,996
ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ	1,006	0,984	0,947	0,945
ΚΡΗΤΩΝ ΑΡΤΟΣ		1,038	1,003	1,067
ΧΑΤΖΗΚΡΑΝΙΩΤΗ ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	1,254	1,257	1,267	1,306
ΚΥΛΙΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ	1,021	1,044	1,094	1,097
ΠΕΡΣΕΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	0,996	0,958	0,955	0,939
Π.Γ. ΝΙΚΑΣ	1,068	1,380	1,488	1,401
ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ	1,001	1,020	0,997	1,004
ΚΡΙ-ΚΡΙ	0,901	0,923	0,885	0,808
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΝΑΚΗΣ	0,929	0,893	0,880	0,886

Πίνακας 22

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΔΕΙΚΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ				
	2012	2013	2014	2015
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	882.627.352 €	949.526.700 €	866.526.700 €	829.861.500 €
ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	966.825.735 €	1.071.783.962 €	948.083.379 €	920.094.958 €
ΣΥΝΟΛΟ	0,913	0,886	0,914	0,902

Πίνακας 23

Διάγραμμα 19

Διάγραμμα 20

5.4. Δείκτες διάρθρωσης κεφαλαίου και βιωσιμότητας (Financial Structure and Viability Ratios)

Όσον αφορά την χρηματοοικονομική ανάλυση στον κλάδο των τροφίμων, θα χρησιμοποιήσουμε τους αριθμοδείκτες:

- Δείκτης Κάλυψης Τόκων (Interest Coverage Ratio)
- Δείκτης Δανειακής Επιβάρυνσης (Ratio of Owner's Equity to Total Liabilities - Leverage Ratio)
- Δείκτης Οικονομικής Αυτονομίας (Ratio of Owner's Equity to Total Assets)
- Δείκτης Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς Υποχρεώσεις (Current Assets to Total Liabilities Ratio)
- Δείκτης Δανεισμού (Total Liabilities to Total Assets Ratio)

5.4.1. Δείκτης κάλυψης τόκων (Interest Coverage Ratio)

Παρατηρώντας το διάγραμμα της διαμέσου (median) του Δείκτη Κάλυψης Τόκων, διαπιστώνουμε πως ο δείκτης στον κλάδο των τροφίμων τον πρώτο χρόνο της εξεταζόμενης περιόδου διαμορφώθηκε στο 1,136, ενώ την επόμενη χρονιά έπεσε κάτω από τη μονάδα και μειώθηκε στο 0,586. Στη συνέχεια, η τιμή της διαμέσου του δείκτη παρουσιάζει ανοδική πορεία τα τελευταία δύο χρόνια λαμβάνοντας τις τιμές 1,111 (2014) και 1,579 (2015) αντίστοιχα. Η ανοδική αυτή πορεία οφείλεται αφενός στην αύξηση των καθαρών κερδών της και αφετέρου στην κάμψη των χρεωστικών εξόδων.

Μελετώντας τον Πίνακα 24 παρατηρούμε πως αρνητικές τιμές του δείκτη καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο 2012-2015 παρουσίασαν οι εταιρείες «Αγροτικός Οίκος Σπύρου», «Ελληνικές Ιχθυοκαλλιέργειες», «Χατζηκρανιώτη» και «Π.Γ. Νίκας», γεγονός που σημαίνει την αδυναμία τους να πληρώνουν τους χρεωστικούς τους τόκους από τους χρηματοοικονομικούς πόρους που δημιουργούνται από τις οικονομικές δραστηριότητες τους και άρα μεγαλύτερη πιθανότητα αποτυχίας τους. Από την άλλη, παρατηρούμε ότι οι 6 από τις 18 συνολικά εισηγμένες εταιρείες εμφανίζουν νούμερα σταθερά μεγαλύτερα της μονάδας, δείχνοντας έτσι την ικανότητα τους να εξοφλούν τους τόκους τους με σχετική ευκολία. Αυτές είναι οι «Μύλοι Κεπένου», «Αρτοβιομηχανία Καραμολέγκος», «Περσεύς Προϊόντα Ειδικής Διατροφής», «Μύλοι Λούλη», «Κρι-Κρι» και «Στέλιος Κανάκης». Οι δύο τελευταίες, μάλιστα, παρουσιάζουν τιμές αρκετά μεγαλύτερες της μονάδας, γεγονός που οφείλεται στους αρκετά μειωμένους χρεωστικούς τόκους σε σχέση με αυτούς των υπόλοιπων εταιρειών. Η εταιρεία με τη δύο μέγιστη τιμή του Δείκτη Κάλυψης Τόκων είναι η «Στέλιος Κανάκης» με τιμή 164,277 το 2014, που σημαίνει πως οι τόκοι που καταβάλλει καλύπτονται περίπου 164 φορές από τα κέρδη της.

Από τη μελέτη του διαγράμματος της πορείας του Δείκτη Κάλυψης Τόκων, παρατηρούμε ότι οι 16 από τις 18 εισηγμένες επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων είχαν σταθερή την τιμή του δείκτη, ενώ οι «Κρι-Κρι» και «Στέλιος Κανάκης» παρουσίασαν διακυμάνσεις με πιο έντονη αυτήν της τελευταίας (από 55,648 το 2012 σε 139,808 το 2015).

Τέλος, οι μισές εισηγμένες εταιρείες του κλάδου έχουν τιμές κάτω από τη μονάδα και αυτό σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του Πίνακα 25, όπου φαίνεται ότι ο μέσος δείκτης του κλάδου (όλα τα καθαρά κέρδη προ τόκων δια το άθροισμα των χρεωστικών τόκων για το κάθε έτος) είναι σε όλες τις περιπτώσεις μικρότερος της μονάδας και κυμαίνεται από -1,7 έως 0,63 φορές, μας πληροφορεί για τον κίνδυνο αθετήσεως των επιχειρήσεων του κλάδου των τροφίμων να εξοφλήσουν τις υποχρεώσεις τους.

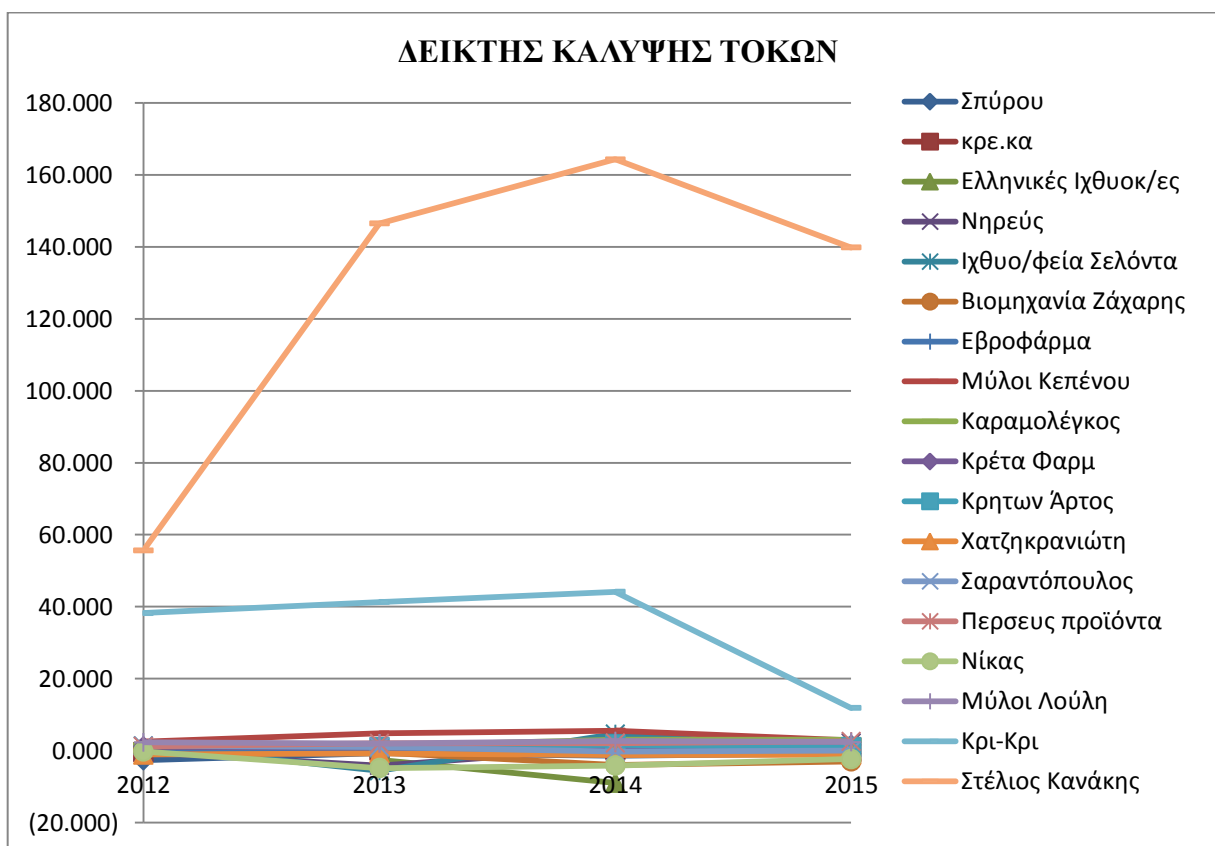
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΤΟΚΩΝ				
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	2012	2013	2014	2015
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΣΠΟΥΡΟΥ	-2,642	-0,646	-1,421	-0,760
ΚΡΕ.ΚΑ	-0,325	0,071	0,295	-0,261
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ		-2,543	-8,917	
ΝΗΡΕΥΣ	-0,394	-4,117	0,645	2,110
ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ ΣΕΛΟΝΤΑ	1,343	-5,600	4,638	0,350
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ	0,459	-0,458	-3,920	-2,935
ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	-0,572	0,317	0,852	1,685
ΜΥΛΟΙ ΚΕΠΕΝΟΥ	2,497	4,816	5,584	2,910
ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ	1,602	1,393	3,085	3,027
ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ	1,110	0,855	1,371	1,579
ΚΡΗΤΩΝ ΑΡΤΟΣ		0,974	1,669	0,955
ΧΑΤΖΗΚΡΑΝΙΩΤΗ ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	-1,059	-0,754	-1,177	-1,103
ΚΥΛΙΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ	1,363	1,048	-0,233	0,002
ΠΕΡΣΕΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	1,162	2,084	2,097	2,607
Π.Γ. ΝΙΚΑΣ	-0,211	-4,830	-4,126	-2,294
ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ	2,329	2,035	2,699	2,414
ΚΡΙ-ΚΡΙ	38,232	41,289	44,141	11,909
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΝΑΚΗΣ	55,648	146,467	164,277	139,808

Πίνακας 24

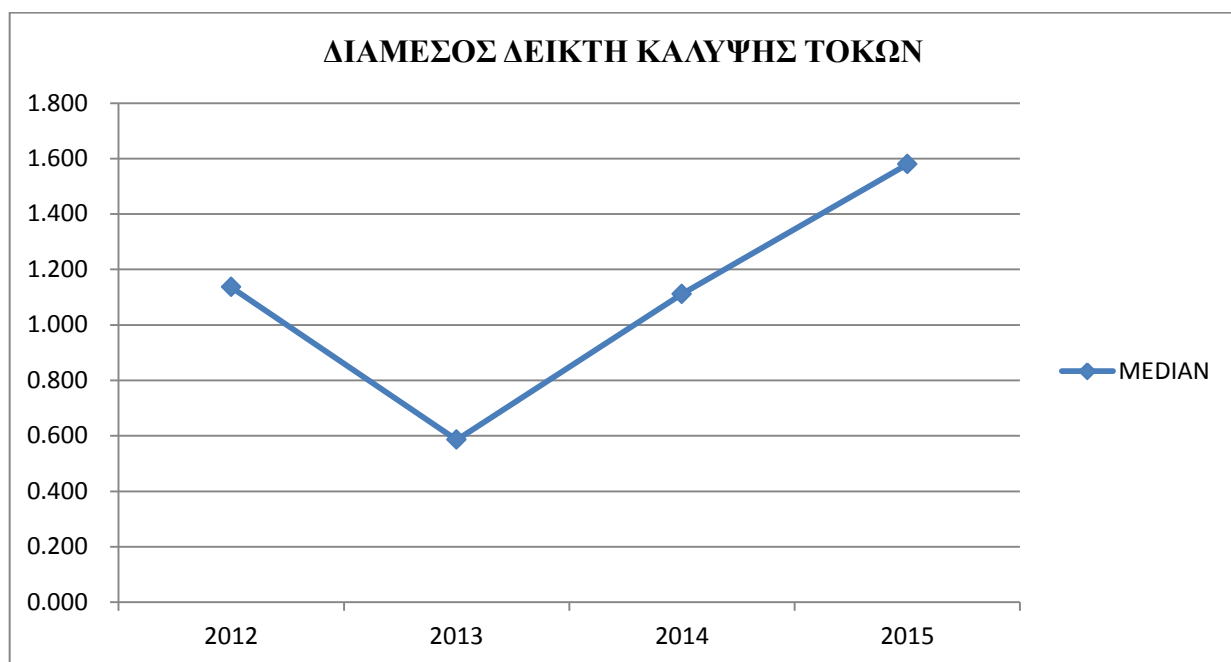

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΔΕΙΚΤΗ ΚΑΛΥΨΗΣ ΤΟΚΩΝ				
	2012	2013	2014	2015
ΚΕΡΔΗ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ, ΧΡΗΜΑΤ/ΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	40.581.906 €	-113.218.481 €	17.920.127 €	21.749.636 €
ΧΡΕΩΣΤΙΚΟΙ ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΕΞΟΔΑ	64.964.513 €	67.608.332 €	64.294.749 €	59.297.967 €
ΣΥΝΟΛΟ	0,625	-1,675	0,279	0,367

Πίνακας 25

Διάγραμμα 21

Διάγραμμα 22

5.4.2. Δείκτης δανειακής επιβάρυνσης (Debt-to-Equity Ratio - Leverage Ratio)

Παρατηρώντας το διάγραμμα της διαμέσου (median) του Δείκτη Δανειακής Επιβάρυνσης, διαπιστώνουμε πως ο δείκτης στον κλάδο των τροφίμων παρουσίασε έντονες αυξομειώσεις καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο, λαμβάνοντας αρχικά τιμή 2,146 (2012). Την επόμενη χρονιά ακολούθησε πτωτική πορεία φτάνοντας στο 1,860 (2013), ενώ το 2014 ανέβηκε πάλι πάνω από 2 και συγκεκριμένα στο 2,452. Την τελευταία χρονιά διαμορφώθηκε στο 1,982 (2015). Η συνεχής υπεροχή των ξένων κεφαλαίων σε σχέση με τα ίδια κεφάλαια μας δείχνει τον κίνδυνο των επιχειρήσεων του κλάδου να χάσουν το κεφάλαιο τους.

Μελετώντας τον Πίνακα 26 παρατηρούμε πως τις πιο αρνητικές τιμές του δείκτη την περίοδο 2012-2015 παρουσίασαν οι εταιρείες «Ιχθυοτροφεία Σελόντα», «Π.Γ. Νίκας» και «Ελληνικές Ιχθυοκαλλιέργειες» με τιμές -5,561, -12,998 και -33,342, αντίστοιχα, όλες το 2013. Οι αρνητικές τιμές του δείκτη οφείλονται στα αρνητικά ίδια κεφάλαια μετά από περαιτέρω αύξηση των συσσωρευμένων κερδών. Από την άλλη, τη μεγαλύτερη τιμή του δείκτη εμφάνισε η εταιρεία «Βιομηχανία Ζάχαρης» με τιμή 28,123 το 2014. Η άνοδος αυτή του δείκτη οφείλεται στη πολύ μεγάλη μείωση των ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με το προηγούμενο έτος εξαιτίας της αύξησης των συσσωρευμένων κερδών. (από 60.487.248 το 2012 σε 6.568.609 το 2014). Στη συνέχεια, παρατηρούμε ότι 4 από τις 18 συνολικά εισηγμένες εταιρείες εμφανίζουν τιμές που κυμαίνονται μεταξύ του μηδενός και της μονάδας, δείχνοντας έτσι την ικανότητα τους να καλύψουν τις υποχρεώσεις τους με τα ίδια κεφάλαια. Αυτές είναι οι «Μύλοι Κεπένου», «Μύλοι Λούλη», «Κρι-Κρι» και

«Στέλιος Κανάκης», με τις δύο τελευταίες να παρουσιάζουν ποσοστά κοντά στο μηδέν, γεγονός που μας δείχνει ότι οι δύο αυτές εταιρείες βρίσκονται σε ευμενή θέση, αφού τα ξένα κεφάλαια που συμμετέχουν στη διάρθρωση του συνολικού κεφαλαίου τους είναι ελάχιστα. Η εταιρεία με την χαμηλότερη δανειακή επιβάρυνση και το μικρότερο κίνδυνο αφερεγγυότητας είναι η «Στέλιος Κανάκης» με την πιο ικανοποιητική τιμή της το 2014 (0,228).

Από τη μελέτη του διαγράμματος της πορείας του Δείκτη Δανειακής Επιβάρυνσης, παρατηρούμε ότι οι 14 από τις 18 εισηγμένες επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων είχαν σταθερή την τιμή του δείκτη, ενώ οι υπόλοιπες παρουσίασαν διακυμάνσεις με τις πιο έντονες αυτές των «Βιομηχανία Ζάχαρης» και «Π.Γ. Νίκας».

Τέλος, η πλειοψηφία των εταιρειών του κλάδου έχουν τιμές αρκετά μεγαλύτερες της μονάδας και αυτό σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του Πίνακα 27, όπου φαίνεται ότι ο μέσος δείκτης του κλάδου (όλα τα ξένα κεφάλαια δια το άθροισμα των ιδίων κεφαλαίων για το κάθε έτος) είναι σε όλες τις περιπτώσεις μεγαλύτερος της μονάδας και κυμαίνεται από 2,2 έως 3,9, μας πληροφορεί για την αρκετά υπερχρεωμένη και δυσμενή χρηματοοικονομική κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο κλάδος των τροφίμων.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΔΑΝΕΙΑΚΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ				
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	2012	2013	2014	2015
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΣΠΟΥΡΟΥ	1,360	1,817	2,174	2,721
ΚΡΕ.ΚΑ	1,754	2,104	3,183	6,227
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ		-33,342	-4,431	
ΝΗΡΕΥΣ	1,957	4,196	4,662	1,947
ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ ΣΕΛΟΝΤΑ	9,062	-5,561	9,176	13,436
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ	2,832	3,275	28,123	-4,454
ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	3,674	3,668	3,967	3,484
ΜΥΛΟΙ ΚΕΠΕΝΟΥ	1,024	0,884	1,221	1,099
ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ	1,711	1,904	1,740	1,982
ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ	2,615	3,454	2,937	3,144
ΚΡΗΤΩΝ ΑΡΤΟΣ		1,146	1,094	1,307
ΧΑΤΖΗΚΡΑΝΙΩΤΗ ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	2,336	2,981	3,831	6,052
ΚΥΛΙΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ	2,468	2,527	2,730	3,268

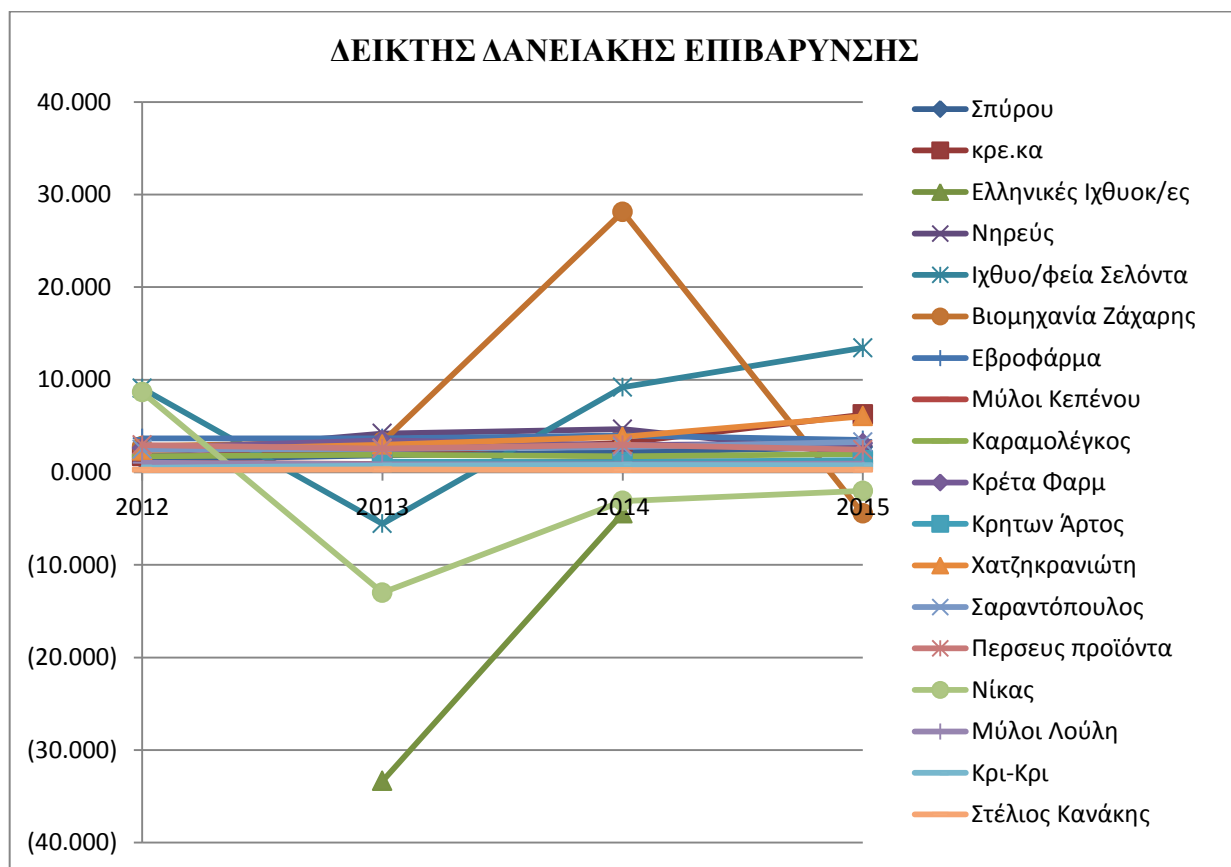

ΠΕΡΣΕΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	2,946	2,567	2,970	2,437
Π.Γ. ΝΙΚΑΣ	8,655	-12,998	-3,104	-2,018
ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ	1,031	0,868	0,876	0,920
ΚΡΙ-ΚΡΙ	0,492	0,713	0,805	0,756
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΝΑΚΗΣ	0,251	0,301	0,228	0,264

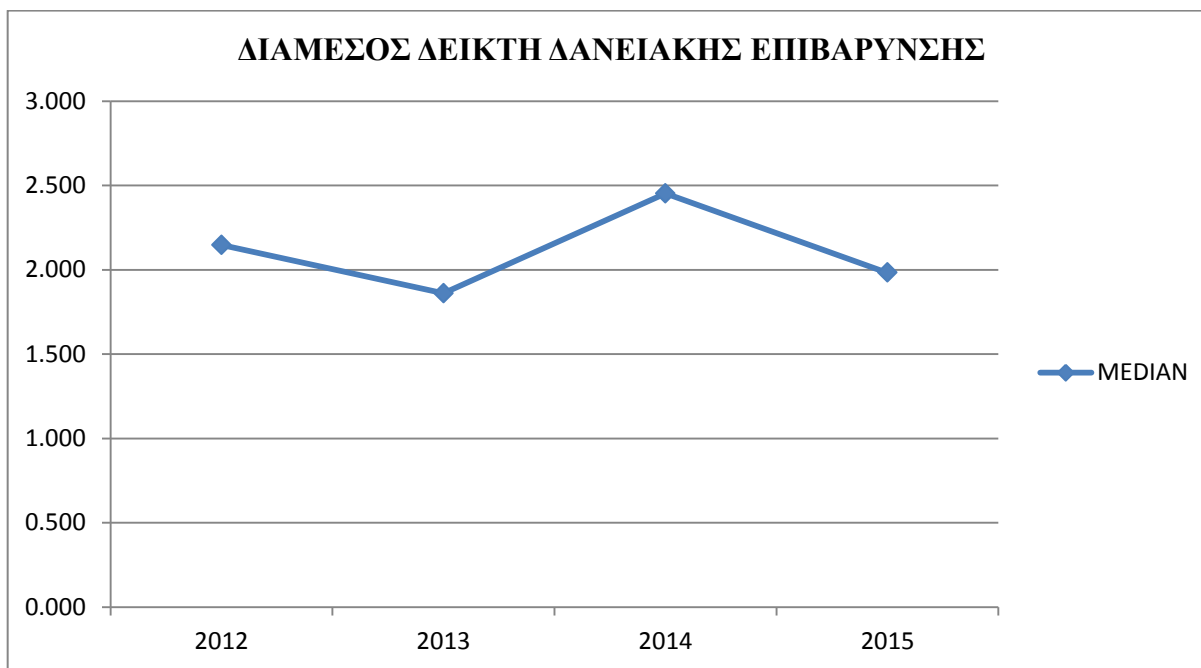
Πίνακας 26

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΔΕΙΚΤΗ ΔΑΝΕΙΑΚΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ				
	2012	2013	2014	2015
ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	1.267.372.070 €	1.356.046.722 €	1.330.536.895 €	1.296.435.387 €
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	554.534.520 €	372.842.100 €	345.907.056 €	344.579.262 €
ΣΥΝΟΛΟ	2,289	3,637	3,847	3,762

Πίνακας 27

Διάγραμμα 23

Διάγραμμα 24

5.4.3. Δείκτης οικονομικής αυτονομίας (Ratio of Owner's Equity to Total Assets)

Παρατηρώντας το διάγραμμα της διαμέσου (median) του Δείκτη Οικονομικής Αυτονομίας, παρατηρούμε πως ο δείκτης στον κλάδο των τροφίμων παρουσίασε σχετικά σταθερές τιμές καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο, ξεκινώντας από 0,319 (2012) για να πάρει τελική τιμή 0,269 (2015). Τα υπόλοιπα δύο ενδιάμεσα χρόνια διαμορφώθηκε στο 0,282 το 2013 και έπειτα από μία μικρή πτωτική πορεία στο 0,253 το 2014. Τα μικρά αυτά ποσοστά του δείκτη συνεπάγονται και μεγάλη πιθανότητα οικονομικής δυσκολίας των επιχειρήσεων για την εξόφληση των υποχρεώσεων τους.

Μελετώντας τον Πίνακα 28 παρατηρούμε πως οι μόνες επιχειρήσεις που εμφανίζουν αρνητικές τιμές του δείκτη είναι οι «Ιχθυοτροφεία Σελόντα», «Π.Γ. Νίκας», «Βιομηχανία Ζάχαρης» και «Ελληνικές Ιχθυοκαλλιέργειες». Οι αρνητικές αυτές τιμές του δείκτη αποτελούν ένδειξη επικίνδυνης κατάστασης και οφείλονται στις αρνητικές τιμές των ιδίων κεφαλαίων τους. Στον αντίποδα, παρατηρούμε ότι 7 από τις 18 συνολικά εισηγμένες εταιρείες εμφανίζουν ποσοστά μεγαλύτερα από τους μέσους όρους κάθε χρονιάς που εμφανίζονται στον Πίνακα 29. Οι εταιρείες αυτές είναι οι «Αγροτικός Οίκος Σπύρου», «Μύλοι Κεπένου», «Αρτοβιομηχανία Καραμολέγκος», «Κρήτων Άρτος», «Μύλοι Λούλη», «Κρι-Κρι» και «Στέλιος Κανάκης». Οι εισηγμένες αυτές εταιρείες έχουν μία μεγαλύτερη ευχέρεια στην κάλυψη των υποχρεώσεων και των τόκων σε σχέση με τις υπόλοιπες εταιρείες. Η εταιρεία με τις ικανοποιητικότερες τιμές του Δείκτη Οικονομικής Αυτονομίας και επομένως η εταιρεία που το σύνολο του ενεργητικού της χρηματοδοτήθηκε από τους φορείς της όσο καμία άλλη είναι η «Στέλιος Κανάκης» με μέγιστη τιμή 0,814 το 2014.

Από τη μελέτη του διαγράμματος της πορείας του Δείκτη Οικονομικής Αυτονομίας, παρατηρούμε ότι οι περισσότερες εισηγμένες επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων είχαν σταθερή την τιμή του δείκτη, ενώ οι υπόλοιπες παρουσίασαν διακυμάνσεις με τις πιο έντονες αυτές των «Βιομηχανία Ζάχαρης» και «Π.Γ. Νίκας», με την τελευταία να ακολουθεί έντονη πτωτική πορεία καθ' όλη την περίοδο 2012-2015 με αρχική τιμή 0,104 το 2012 και τελική τιμή -0,982 το 2015.

Τέλος, όλες οι εταιρείες του κλάδου πλην της «Στέλιος Κανάκης» έχουν τιμές αρκετά μικρότερες της μονάδας και αυτό σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του Πίνακα 29, όπου φαίνεται ότι ο μέσος δείκτης του κλάδου (όλα τα ίδια κεφάλαια δια το άθροισμα των συνολικών κεφαλαίων για το κάθε έτος) κυμαίνεται από 0,2 έως 0,31, μας πληροφορεί για την επικίνδυνη κατάσταση του κλάδου, καθώς ενδέχεται να προκύψουν μεγάλες ζημιές στις επιχειρήσεις, των οποίων το βάρος για την κάλυψη τους καλούνται να καλύψουν τα ίδια κεφάλαια.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ				
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	2012	2013	2014	2015
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΣΠΟΥΡΟΥ	0,424	0,355	0,315	0,269
ΚΡΕ.ΚΑ	0,363	0,322	0,239	0,138
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ		-0,031	-0,291	
ΝΗΡΕΥΣ	0,338	0,192	0,177	0,339
ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ ΣΕΛΟΝΤΑ	0,099	-0,219	0,098	0,069
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ	0,261	0,234	0,034	-0,289
ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	0,214	0,214	0,201	0,223
ΜΥΛΟΙ ΚΕΠΕΝΟΥ	0,494	0,531	0,450	0,476
ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ	0,369	0,344	0,365	0,335
ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ	0,277	0,225	0,254	0,241
ΚΡΗΤΩΝ ΑΡΤΟΣ		0,466	0,478	0,433
ΧΑΤΖΗΚΡΑΝΙΩΤΗ ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	0,300	0,251	0,207	0,142
ΚΥΛΙΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ	0,288	0,284	0,268	0,234
ΠΕΡΣΕΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	0,253	0,280	0,252	0,291

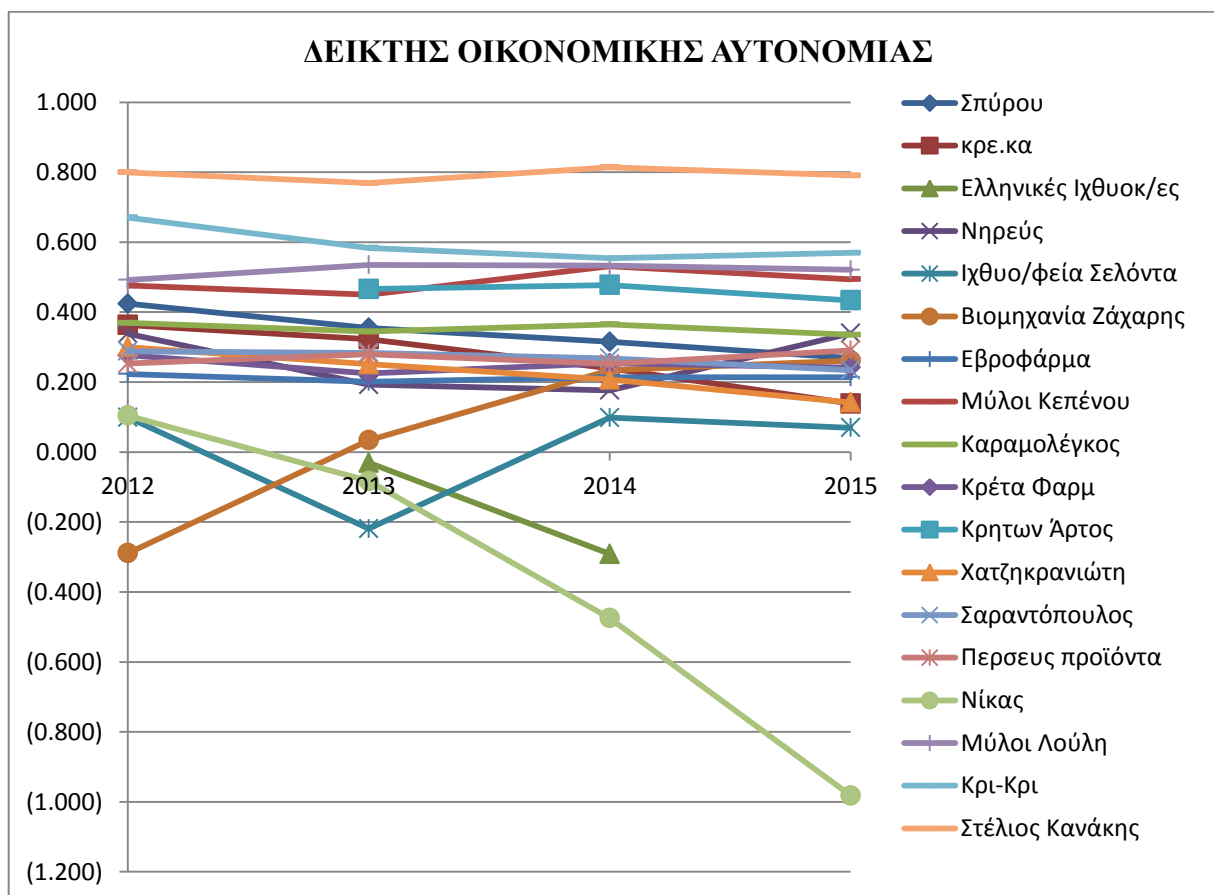

ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ				
Π.Γ. ΝΙΚΑΣ	0,104	-0,083	-0,475	-0,982
ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ	0,492	0,535	0,533	0,521
ΚΡΙ-ΚΡΙ	0,670	0,584	0,554	0,569
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΝΑΚΗΣ	0,800	0,769	0,814	0,791

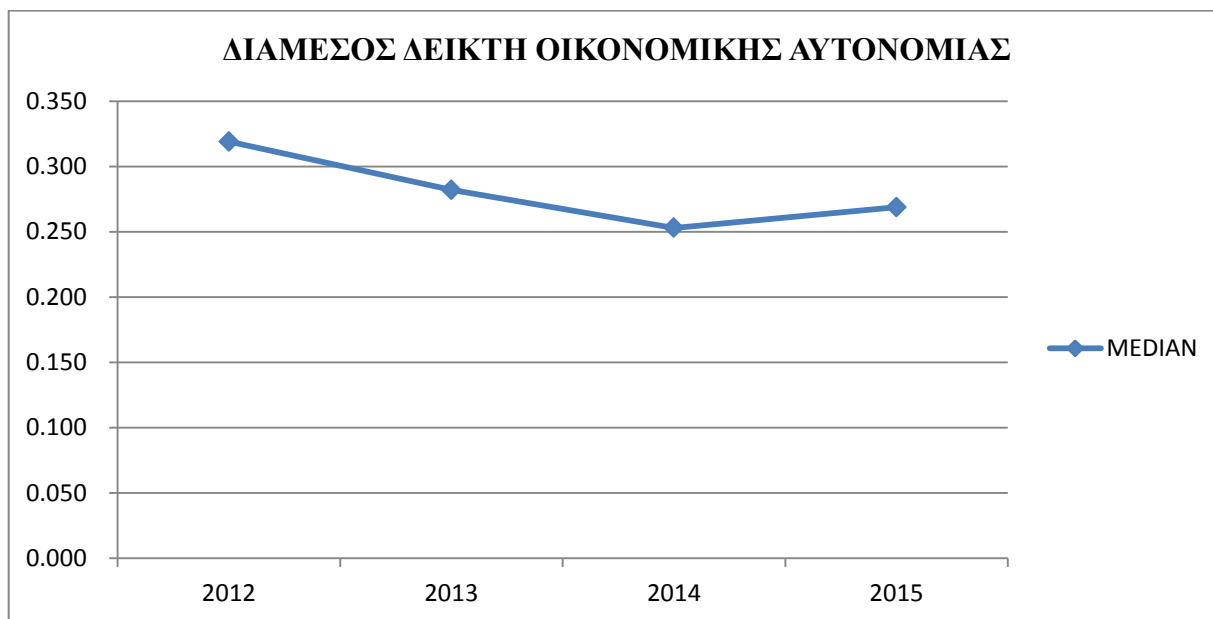
Πίνακας 28

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΔΕΙΚΤΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ				
	2012	2013	2014	2015
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	554.534.520 €	372.842.100 €	345.907.056 €	344.579.262 €
ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ	1.821.906.593 €	1.728.888.824 €	1.676.442.950 €	1.641.014.649 €
ΣΥΝΟΛΟ	0,304	0,216	0,206	0,210

Πίνακας 29

Διάγραμμα 25

Διάγραμμα 26

5.4.4. Δείκτης κυκλοφορούντος ενεργητικού προς υποχρεώσεις (Current Assets to Total Liabilities Ratio)

Παρατηρώντας το διάγραμμα της διαμέσου (median) του Δείκτη Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς Υποχρεώσεις, παρατηρούμε πως ο δείκτης στον κλάδο των τροφίμων παρουσίασε σχετικά σταθερές τιμές καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο 2012-2015, ξεκινώντας από 0,643 το 2012 και ακολουθώντας στατική πορεία μέχρι την επόμενη χρονιά με τιμή 0,642 το 2013. Την επόμενη χρονιά (2014) ακολούθησε καθοδική πορεία φτάνοντας στο 0,569, ενώ την τελευταία χρονιά (2015) διαμορφώθηκε στο 0,654, τη μέγιστη τιμή δηλαδή της διαμέσου του δείκτη στο διάστημα αυτό των τεσσάρων χρόνων. Τα μικρά αυτά ποσοστά του δείκτη της διαμέσου, που είναι σε κάθε περίπτωση μικρότερα της μονάδας, συνεπάγονται και μικρή ρευστότητα των μακροχρόνιων υποχρεώσεων της, καθώς το σύνολο των υποχρεώσεων των επιχειρήσεων υπερκαλύπτουν τα κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεία τους.

Μελετώντας τον Πίνακα 30 παρατηρούμε πως οι επιχειρήσεις που εμφανίζουν τις μικρότερες τιμές του δείκτη είναι οι «Π.Γ. Νίκας» και «Χατζηκρανιώτη», με ελάχιστες τιμές 0,239 (2015) και 0,310 (2015), αντίστοιχα. Οι χαμηλές αυτές τιμές του δείκτη οφείλονται στις αρκετά αυξημένες υποχρεώσεις των επιχειρήσεων σε σχέση με τα περιουσιακά τους στοιχεία. Στον αντίποδα, παρατηρούμε ότι μόλις 5 από τις 18 συνολικά εισηγμένες εταιρείες εμφανίζουν ποσοστά μεγαλύτερα από τους μέσους όρους κάθε χρονιάς που εμφανίζονται στον Πίνακα 31. Οι εταιρείες αυτές είναι οι «Κρήτων Άρτος», «Μύλοι Κεπένου», «Περσεύς Προϊόντα Ειδικής Διατροφής», «Κρι-Κρι» και «Στέλιος Κανάκης». Μάλιστα, οι 4 τελευταίες

εταιρείες παρουσιάζουν σταθερά τιμές μεγαλύτερες της μονάδος, δίνοντας έτσι ένδειξη ότι οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις μπορούν να εξοφληθούν από τα κεφάλαια κίνησης, στην περίπτωση βέβαια που δεν υπάρξουν μεγάλες ζημιές από τη ρευστοποίηση των κυκλοφοριακών στοιχείων. Η εταιρεία με τις ικανοποιητικότερες τιμές του δείκτη είναι η «Στέλιος Κανάκης» με μέγιστη τιμή 3,612 το 2014.

Από τη μελέτη του διαγράμματος της πορείας του Δείκτη Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς Υποχρεώσεις, παρατηρούμε ότι όλες οι εισηγμένες επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων είχαν σταθερή την τιμή του δείκτη, χωρίς αξιοσημείωτες αυξομειώσεις κατά τη διάρκεια της περιόδου 2012-2015.

Τέλος, οι περισσότερες εταιρείες του κλάδου έχουν τιμές αρκετά μικρότερες της μονάδας και αυτό σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του Πίνακα 31, όπου φαίνεται ότι ο μέσος δείκτης του κλάδου (όλα τα κυκλοφορούντα ενεργητικά δια το άθροισμα των υποχρεώσεων για το κάθε έτος) κυμαίνεται από 57% έως 74%, μας δείχνει τη δυσκολία των επιχειρήσεων του κλάδου των τροφίμων να εξοφλήσουν τις υποχρεώσεις τους από τα κυκλοφοριακά περιουσιακά τους στοιχεία, καθώς τα υπερκαλύπτουν σε αρκετά μεγάλο βαθμό.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝΤΟΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ				
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	2012	2013	2014	2015
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΣΠΟΥΡΟΥ	0,616	0,603	0,475	0,407
ΚΡΕ.ΚΑ	0,593	0,563	0,499	0,454
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ		0,754	0,566	
ΝΗΡΕΥΣ	0,875	0,536	0,508	0,714
ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ ΣΕΛΟΝΤΑ	0,615	0,450	0,571	0,754
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ	0,687	0,659	0,420	0,325
ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	0,378	0,387	0,414	0,433
ΜΥΛΟΙ ΚΕΠΕΝΟΥ	1,241	1,338	1,182	1,247
ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ	0,660	0,625	0,626	0,654
ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ	0,620	0,489	0,527	0,556
ΚΡΗΤΩΝ ΑΡΤΟΣ		0,931	0,820	0,846
ΧΑΤΖΗΚΡΑΝΙΩΤΗ ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	0,477	0,418	0,368	0,310
ΚΥΛΙΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ	0,796	0,699	0,647	0,609
ΠΕΡΣΕΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	1,003	1,065	1,099	1,088

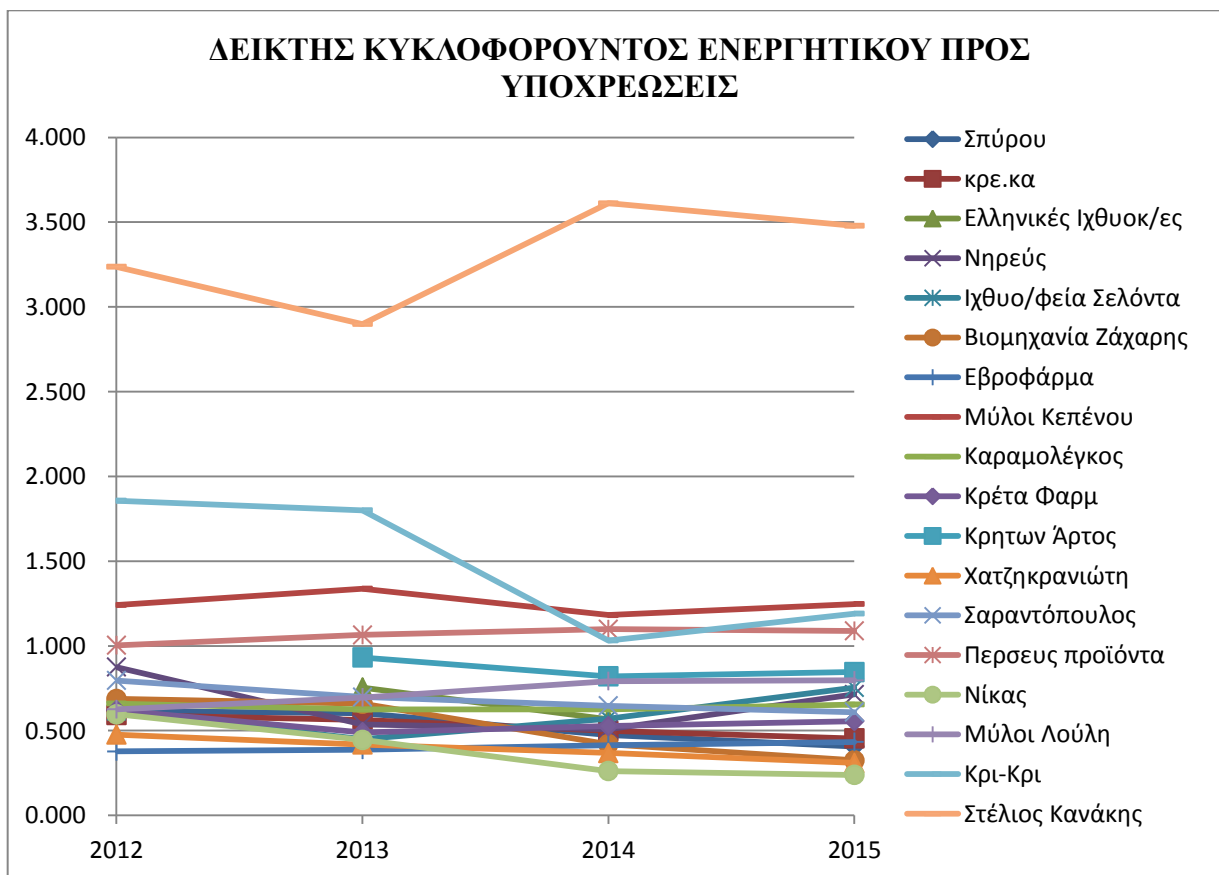

ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ				
Π.Γ. ΝΙΚΑΣ	0,596	0,446	0,261	0,239
ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ	0,626	0,695	0,792	0,797
ΚΡΙ-ΚΡΙ	1,857	1,800	1,032	1,191
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΝΑΚΗΣ	3,237	2,899	3,612	3,479

Πίνακας 30

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΔΕΙΚΤΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ				
	2012	2013	2014	2015
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	928.531.258 €	837.993.915 €	760.829.041 €	806.863.648 €
ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	1.267.372.070 €	1.356.046.722 €	1.330.536.895 €	1.296.435.387 €
ΣΥΝΟΛΟ	0,733	0,618	0,572	0,622

Πίνακας 31

Διάγραμμα 27

Διάγραμμα 28

5.4.5. Δείκτης δανεισμού (Total Liabilities to Total Assets Ratio)

Παρατηρώντας το διάγραμμα της διαμέσου (median) του Δείκτη Δανεισμού, παρατηρούμε πως ο δείκτης στον κλάδο των τροφίμων παρουσίασε αρχικά ανοδική πορεία, ξεκινώντας από 0,681 το 2012 και φτάνοντας στη μέγιστη τιμή του το 2014 (0,747), αφού πρώτα κατέγραψε 0,718 το 2013. Την τελευταία χρονιά (2015) ο δείκτης κατέβηκε ελάχιστα στο 0,731. Τα ποσοστά αυτά του δείκτη κυμαίνονται μεταξύ 68% και 75% καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο και θεωρούνται μέτρια αποτελέσματα σύμφωνα με διεθνή νόρμες.

Μελετώντας τον Πίνακα 32 παρατηρούμε πως οι επιχειρήσεις που εμφανίζουν τις μεγαλύτερες και συνάμα τις χειρότερες τιμές του δείκτη είναι οι «Π.Γ. Νίκας», «Ιχθυοτροφεία Σελόντα», «Ελληνικές Ιχθυοκαλλιέργειες» και «Βιομηχανία Ζάχαρης», με μέγιστες τιμές 1,982 (2015), 1,219 (2013), 1,291 (2014) και 1,289 (2015), αντίστοιχα. Μάλιστα, οι τρεις πρώτες εταιρείες εμφανίζουν ποσοστά μεγαλύτερα του 80% καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο 2012-2015, γεγονός που οφείλεται στις αρκετά αυξημένες υποχρεώσεις των επιχειρήσεων σε σχέση με τα συνολικά περιουσιακά τους στοιχεία. Από την άλλη, παρατηρούμε ότι 6 από τις 18 συνολικά εισηγμένες εταιρείες εμφανίζουν ποσοστά μικρότερα από 66,7%, άρα και τις τιμές που σύμφωνα με τις διεθνή νόρμες θεωρούνται ικανοποιητικές. Οι εταιρείες αυτές είναι οι «Μύλοι Κεπένου», «Αρτοποιητική Καραμολέγκος», «Κρήτων Άρτος», «Μύλοι Λούλη», «Κρι-Κρι» και «Στέλιος Κανάκης». Η τελευταία εμφανίζει και τις καλύτερες τιμές του δείκτη με την πιο ικανοποιητική αυτή του 2014 (0,186).

Από τη μελέτη του διαγράμματος της πορείας του Δείκτη Δανεισμού, παρατηρούμε ότι οι περισσότερες εισηγμένες επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων είχαν σταθερή την τιμή του δείκτη από 40% έως 80%. Οι υπόλοιπες εταιρείες παρουσίασαν διακυμάνσεις κατά την εξεταζόμενη περίοδο με εντονότερες αυτές των εταιρειών «Π.Γ. Νίκας» (από 0,896 το 2012 σε 1,982 το 2015) και «Βιομηχανία Ζάχαρης» (από 0,739 το 2012 σε 1,289 το 2015).

Τέλος, η πλειοψηφία των εταιρειών του κλάδου έχει τιμές που ολοένα και αυξάνουν και αυτό σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του Πίνακα 33, όπου φαίνεται ότι ο μέσος δείκτης του κλάδου (οι συνολικές υποχρεώσεις δια το άθροισμα των ενεργητικών για το κάθε έτος) κυμαίνεται πάνω από 78,4% τα τελευταία τρία χρόνια, μας πληροφορεί για την μέτρια προς κακή κατάσταση του συγκεκριμένου δείκτη, καθώς το σύνολο των ξένων κεφαλαίων που χρηματοδότησαν τις επενδύσεις των επιχειρήσεων του κλάδου των τροφίμων είναι σε αρκετά αυξημένα επίπεδα με την πάροδο των χρόνων.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ			
	2012	2013	2014	2015
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΣΠΟΥΡΟΥ	0,576	0,645	0,685	0,731
ΚΡΕ.ΚΑ	0,637	0,678	0,761	0,862
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ		1,031	1,291	
ΝΗΡΕΥΣ	0,662	0,808	0,823	0,661
ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ ΣΕΛΟΝΤΑ	0,901	1,219	0,902	0,931
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ	0,739	0,766	0,966	1,289
ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	0,786	0,786	0,799	0,777
ΜΥΛΟΙ ΚΕΠΕΝΟΥ	0,506	0,469	0,550	0,524
ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ	0,631	0,656	0,635	0,665
ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ	0,723	0,775	0,746	0,759
ΚΡΗΤΩΝ ΑΡΤΟΣ		0,534	0,522	0,567
ΧΑΤΖΗΚΡΑΝΙΩΤΗ ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	0,700	0,749	0,793	0,858
ΚΥΛΙΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ	0,712	0,716	0,732	0,766
ΠΕΡΣΕΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	0,747	0,720	0,748	0,709
Π.Γ. ΝΙΚΑΣ	0,896	1,083	1,475	1,982
ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ	0,508	0,465	0,467	0,479

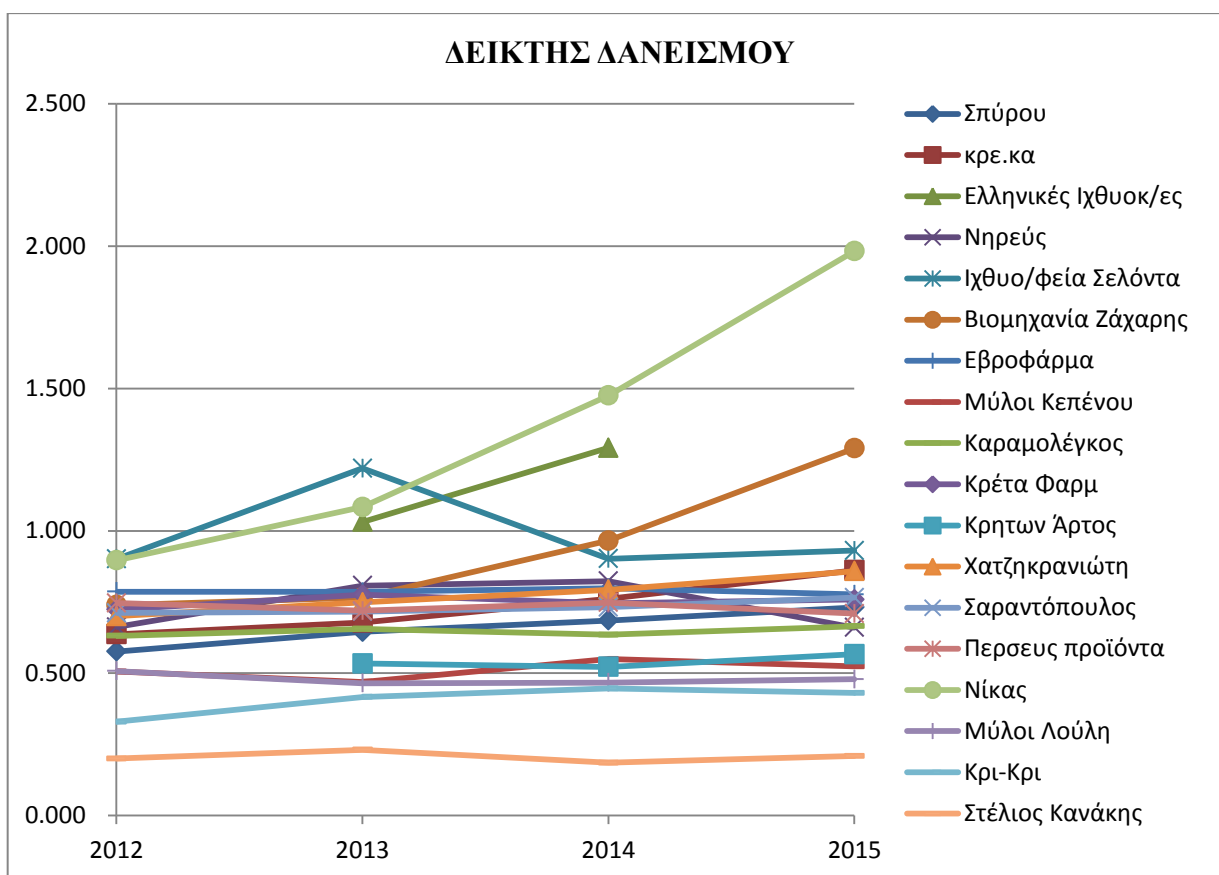

ΚΡΙ-ΚΡΙ	0,330	0,416	0,446	0,431
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΝΑΚΗΣ	0,200	0,231	0,186	0,209

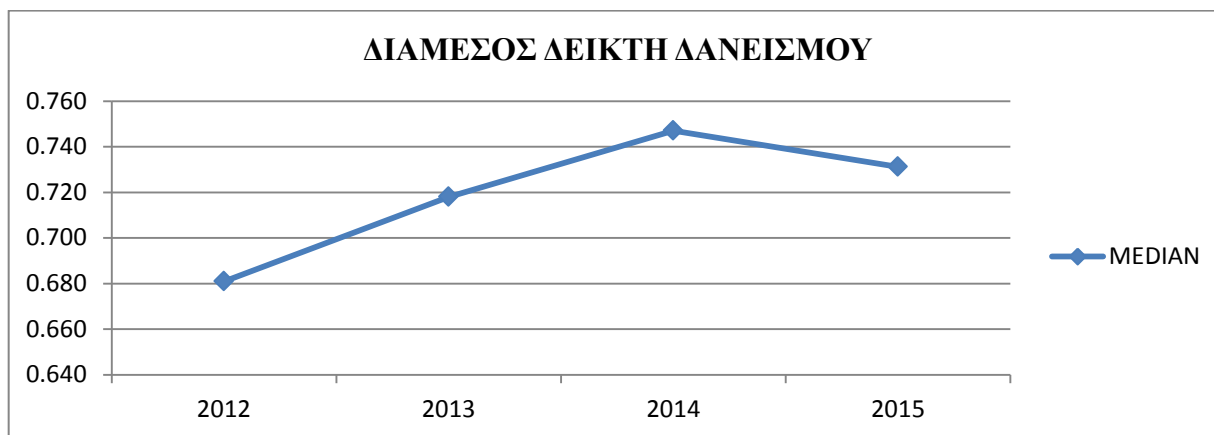
Πίνακας 32

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΔΕΙΚΤΗ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ				
	2012	2013	2014	2015
ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	1.267.372.070 €	1.356.046.722 €	1.330.536.895 €	1.296.435.387 €
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	1.821.906.592 €	1.728.888.824 €	1.676.442.950 €	1.641.014.655 €
ΣΥΝΟΛΟ	0,696	0,784	0,794	0,790

Πίνακας 33

Διάγραμμα 29

Διάγραμμα 30

5.5. Δείκτες ρευστότητας (Liquidity Ratios)

Όσον αφορά την χρηματοοικονομική ανάλυση στον κλάδο των τροφίμων, θα χρησιμοποιήσουμε τους αριθμοδείκτες:

- Δείκτης Γενικής Ρευστότητας (Current Ratio)
- Δείκτης Ειδικής Ρευστότητας (Acid-Test Ratio)
- Δείκτης Κεφαλαίου Κίνησης προς Κυκλοφορούν Ενεργητικό (Working Capital to Current Assets Ratio)

5.5.1. Δείκτης γενικής ρευστότητας (Current Ratio)

Παρατηρώντας το διάγραμμα της διαμέσου (median) του Δείκτη Γενικής Ρευστότητας, βλέπουμε πως ο δείκτης παρουσίασε αυξομειώσεις κατά την εξεταζόμενη περίοδο 2012-2015. Το 2012 ο δείκτης στον κλάδο των τροφίμων διαμορφώθηκε στο 1,065, τιμή η οποία αυξήθηκε ελάχιστα την επόμενη χρονιά φτάνοντας στο 1,105. Στο επόμενο έτος και συγκεκριμένα το 2014 ακολούθησε μικρή καθοδική πορεία λαμβάνοντας τιμή κάτω της μονάδας και συγκεκριμένα 0,955, ενώ την τελευταία χρονιά (2015) αυξήθηκε και πάλι φτάνοντας στο 1,068. Οι τιμές αυτές της διαμέσου κυμαίνονται κοντά στη μονάδα, με συνέπεια ο δείκτης να θεωρείται κακός, με τις εισηγμένες εταιρείες να αντιμετωπίζουν πρόβλημα αφερεγγυότητας.

Μελετώντας τον Πίνακα 34 παρατηρούμε πως τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη παρουσίασαν οι εταιρείες «Π.Γ. Νίκας» και «Χατζηκρανιώτη» με 0,242 (2015) και 0,352 (2015), αντίστοιχα. Στις παραπάνω εισηγμένες εταιρείες ο δείκτης είναι αρκετά χαμηλός δείχνοντας έτσι την δυσκολία κάλυψης των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων τους από τα κυκλοφορούντα στοιχεία τους. Από την άλλη, παρατηρούμε ότι μόλις 4 από τις 18 συνολικά εισηγμένες εταιρείες εμφανίζουν δείκτες που κυμαίνονται από 2 έως 3 και σύμφωνα με διεθνή νόρμες θεωρούνται πολύ καλοί. Αυτές είναι οι «Ελληνικές Ιχθυοκαλλιέργειες»,

«Μύλοι Κεπένου», «Χατζηκρανιώτη» και «Περσεύς Προϊόντα Ειδικής Διατροφής» με τιμές 2,008 (2013), 2,162 (2014), 2,112 (2013) και 2,490 (2012), αντίστοιχα. Οι εταιρείες αυτές εκείνες τις χρονιές φανέρωσαν ένα ‘υγιές’ κυκλοφορούν ενεργητικό και άρα μια αρκετά ευνοϊκή κατάσταση από πλευράς ρευστότητας. Στη συνέχεια, οι εταιρείες με τις μέγιστες τιμές του δείκτη είναι οι «Κρι-Κρι» (3,590 το 2012) και «Στέλιος Κανάκης» (4,329 το 2014) λαμβάνοντας όμως τιμές μεγαλύτερες του 3, γεγονός που σημαίνει ότι ο δείκτης είναι πολύ υψηλός, με αποτέλεσμα να αποκαλύπτουν πλεονάζοντα χρησιμοποιούμενα στοιχεία του ενεργητικού και τα κεφάλαια της επιχείρησης να μην χρησιμοποιούνται αποδοτικά.

Από τη μελέτη του διαγράμματος της πορείας του Δείκτη Γενικής Ρευστότητας παρατηρούμε ότι οι περισσότερες εισηγμένες επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων παρουσιάζουν αρκετές αυξομειώσεις (όπως και ο δείκτης της διαμέσου), γεγονός που δείχνει την αστάθεια που επικρατεί στον κλάδο την περίοδο της ύφεσης.

Τέλος, η συντριπτική πλειοψηφία των εταιρειών έχει τιμές κάτω της μονάδας και συγκεκριμένα 8 από αυτές παρουσιάζουν διαχρονική μείωση του αριθμοδείκτη, δείχνοντας έτσι τη δυσμενή κατάσταση την οποία αναπτύσσεται σε αυτές με την πάροδο των χρόνων, σε ό,τι έχει να κάνει με την ικανότητα τους να ανταποκρίνονται στις τρέχουσες υποχρεώσεις τους. Αυτό σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του Πίνακα 35, όπου φαίνεται ότι ο μέσος δείκτης του κλάδου (το συνολικό κυκλοφορούν ενεργητικό δια το άθροισμα των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων για το κάθε έτος) είναι σε όλες τις περιπτώσεις κάτω από τη μονάδα, μας πληροφορούν για το μεγάλο πρόβλημα ρευστότητας που αντιμετωπίζει ο κλάδος των τροφίμων.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ				
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	2012	2013	2014	2015
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΣΠΟΥΡΟΥ	1,163	1,259	0,546	0,521
ΚΡΕ.ΚΑ	0,807	0,664	0,577	0,523
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ		2,008	0,645	
ΝΗΡΕΥΣ	0,875	0,536	0,613	1,848
ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ ΣΕΛΟΝΤΑ	0,664	0,463	1,471	1,668
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ	0,707	0,678	0,431	0,330
ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	0,437	0,922	0,990	1,068
ΜΥΛΟΙ ΚΕΠΕΝΟΥ	1,934	3,279	2,162	1,983
ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ	1,036	0,951	0,920	0,975

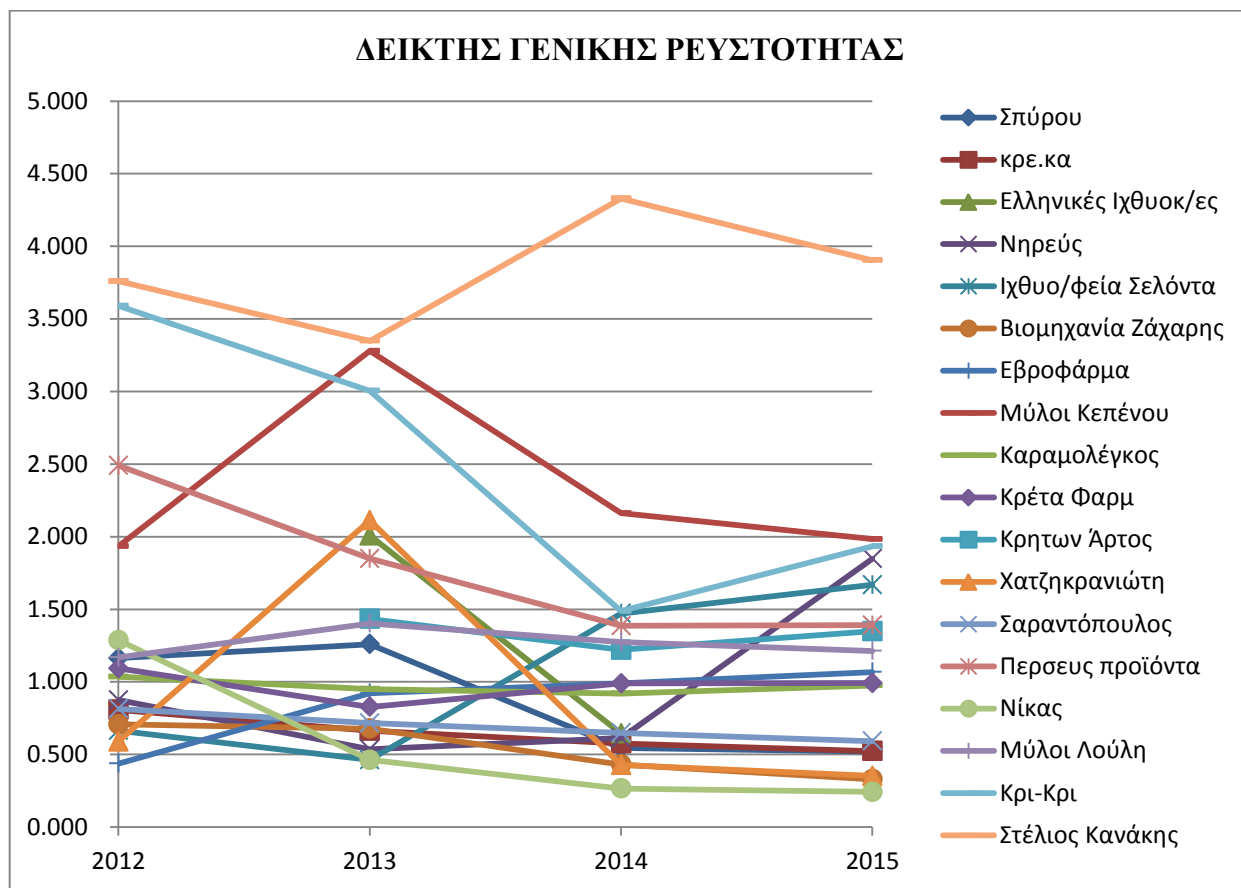

ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ	1,093	0,828	0,990	0,991
ΚΡΗΤΩΝ ΑΡΤΟΣ		1,434	1,221	1,348
ΧΑΤΖΗΚΡΑΝΙΩΤΗ ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	0,589	2,112	0,427	0,352
ΚΥΛΙΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ	0,814	0,716	0,649	0,592
ΠΕΡΣΕΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	2,490	1,849	1,386	1,391
Π.Γ. ΝΙΚΑΣ	1,287	0,463	0,265	0,242
ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ	1,169	1,403	1,274	1,213
ΚΡΙ-ΚΡΙ	3,590	3,005	1,487	1,934
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΝΑΚΗΣ	3,759	3,349	4,329	3,905

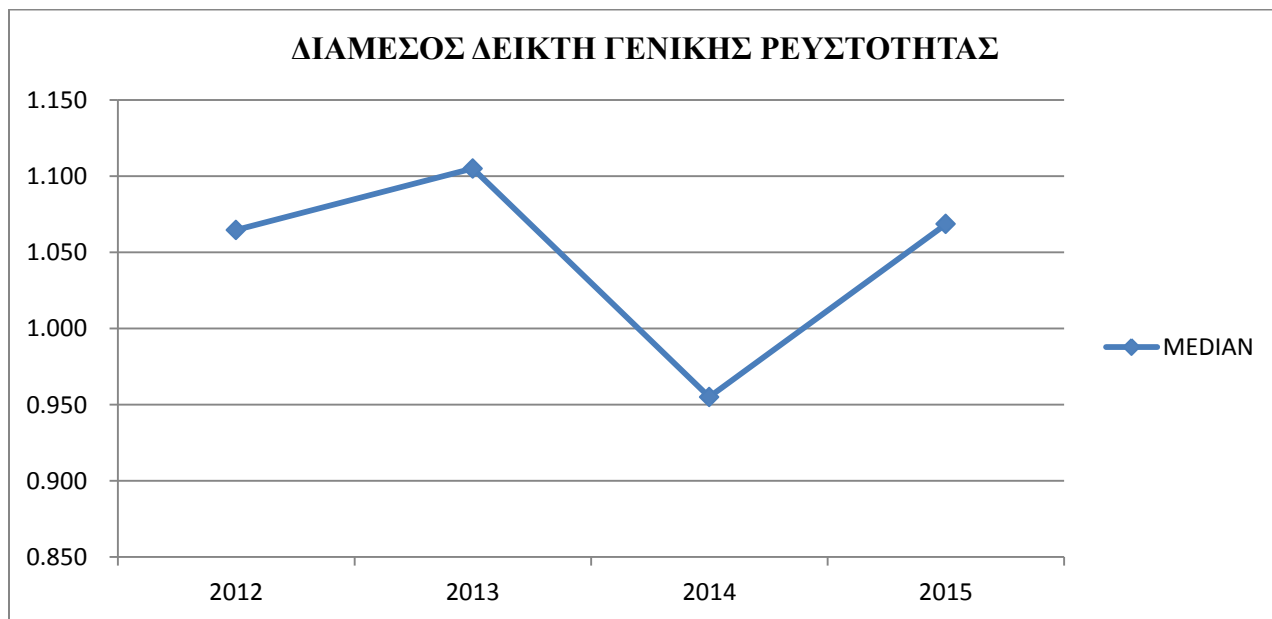
Πίνακας 34

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΔΕΙΚΤΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ				
	2012	2013	2014	2015
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	928.531.258 €	837.993.915 €	760.829.041 €	806.863.648 €
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	995.801.558 €	1.081.925.503 €	981.970.741 €	855.920.839 €
ΣΥΝΟΛΟ	0,932	0,775	0,775	0,943

Πίνακας 35

Διάγραμμα 31

Διάγραμμα 32

5.5.2. Δείκτης ειδικής ρευστότητας (Acid-Test Ratio)

Παρατηρώντας το διάγραμμα της διαμέσου (median) του Δείκτη Ειδικής Ρευστότητας, βλέπουμε πως ο δείκτης παρουσίασε μία σχετικά σταθερή πορεία τα πρώτα τρία χρόνια (2012-2014), ενώ την τελευταία χρονιά (2015) αυξήθηκε με μεγαλύτερη κλίση, χωρίς όμως να ξεπεράσει τη μονάδα. Συγκεκριμένα, ο δείκτης διαμορφώθηκε στο 0,778 το 2012, στο 0,790 το 2013, στο 0,774 το 2014 και τέλος στο 0,884 το 2015. Οι τιμές αυτές του αριθμοδείκτη είναι σε κάθε περίπτωση μικρότερες της μονάδας με συνέπεια να θεωρούνται μη ικανοποιητικές, καθώς τα αμέσως ρευστοποιήσιμα στοιχεία των επιχειρήσεων (μετρητά, τραπεζικές καταθέσεις, χρεόγραφα, απαιτήσεις) είναι ανεπαρκή για την κάλυψη των τρέχουσων υποχρεώσεων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις να εξαρτώνται από τις μελλοντικές πωλήσεις προκειμένου να εξασφαλίσουν επαρκή ρευστότητα.

Μελετώντας τον Πίνακα 36 παρατηρούμε πως τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη παρουσίασαν οι εταιρείες «Αγροτικός Οίκος Σπύρου», «Βιομηχανία Ζάχαρης» και «Π.Γ. Νίκας» με 0,227 (2015), 0,226 (2015) και 0,214 (2015), αντίστοιχα. Στις παραπάνω εισηγμένες εταιρείες ο δείκτης είναι αρκετά χαμηλός, δείχνοντας έτσι την δυσκολία τους να ανταποκριθούν στις τρέχουσες υποχρεώσεις τους. Από την άλλη, η εταιρεία εκείνη η οποία εμφανίζει σταθερά και διαχρονικά τιμές κοντά στη μονάδα είναι η «Κρήτων Άρτος», με αποτέλεσμα να έχει τις πιο ικανοποιητικές τιμές του δείκτη και να ανταποκρίνεται στην κάλυψη των βραχυχρόνιων υποχρεώσεων της με σχετική άνεση σε σχέση με τις υπόλοιπες εισηγμένες εταιρείες. Στη συνέχεια, η εταιρεία με τις μέγιστες τιμές του δείκτη είναι η «Στέλιος Κανάκης» λαμβάνοντας τιμές που κυμαίνονται από 2,77 έως 3,63 καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο, γεγονός που σημαίνει ότι ο δείκτης είναι πολύ υψηλός, με αποτέλεσμα ένα μεγάλο μέρος των διαθέσιμων της να παραμένει στο ταμείο και στις τράπεζες.

Από τη μελέτη του διαγράμματος της πορείας του Δείκτη Ειδικής Ρευστότητας παρατηρούμε ότι οι περισσότερες εισηγμένες επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων παρουσιάζουν αρκετές αυξομειώσεις, με μεγαλύτερη αυτή της Κρι-Κρι (από 2,890 το 2012 σε 1,559 το 2015), γεγονός που δείχνει την αστάθεια που επικρατεί στον κλάδο την περίοδο της ύφεσης.

Τέλος, η πλειοψηφία των εταιρειών έχει τιμές κάτω της μονάδας και συγκεκριμένα 8 από αυτές παρουσιάζουν αρνητικές τιμές καθ' όλη την περίοδο 2012-2015. Αυτό σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του Πίνακα 37, όπου φαίνεται ότι ο μέσος δείκτης του κλάδου (η συνολική διαφορά του κυκλοφορούντος ενεργητικού και των αποθεμάτων δια το άθροισμα των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων για το κάθε έτος) είναι σε όλες τις περιπτώσεις κάτω από τη μονάδα, μας πληροφορούν για το μεγάλο πρόβλημα ρευστότητας που αντιμετωπίζει ο κλάδος των τροφίμων. Οι μειωμένοι δείκτες των επιχειρήσεων σε σχέση με αυτούς του Δείκτη Γενικής Ρευστότητας οφείλονται στην ύπαρξη αποθεμάτων σε αυτές. Η διαφορά

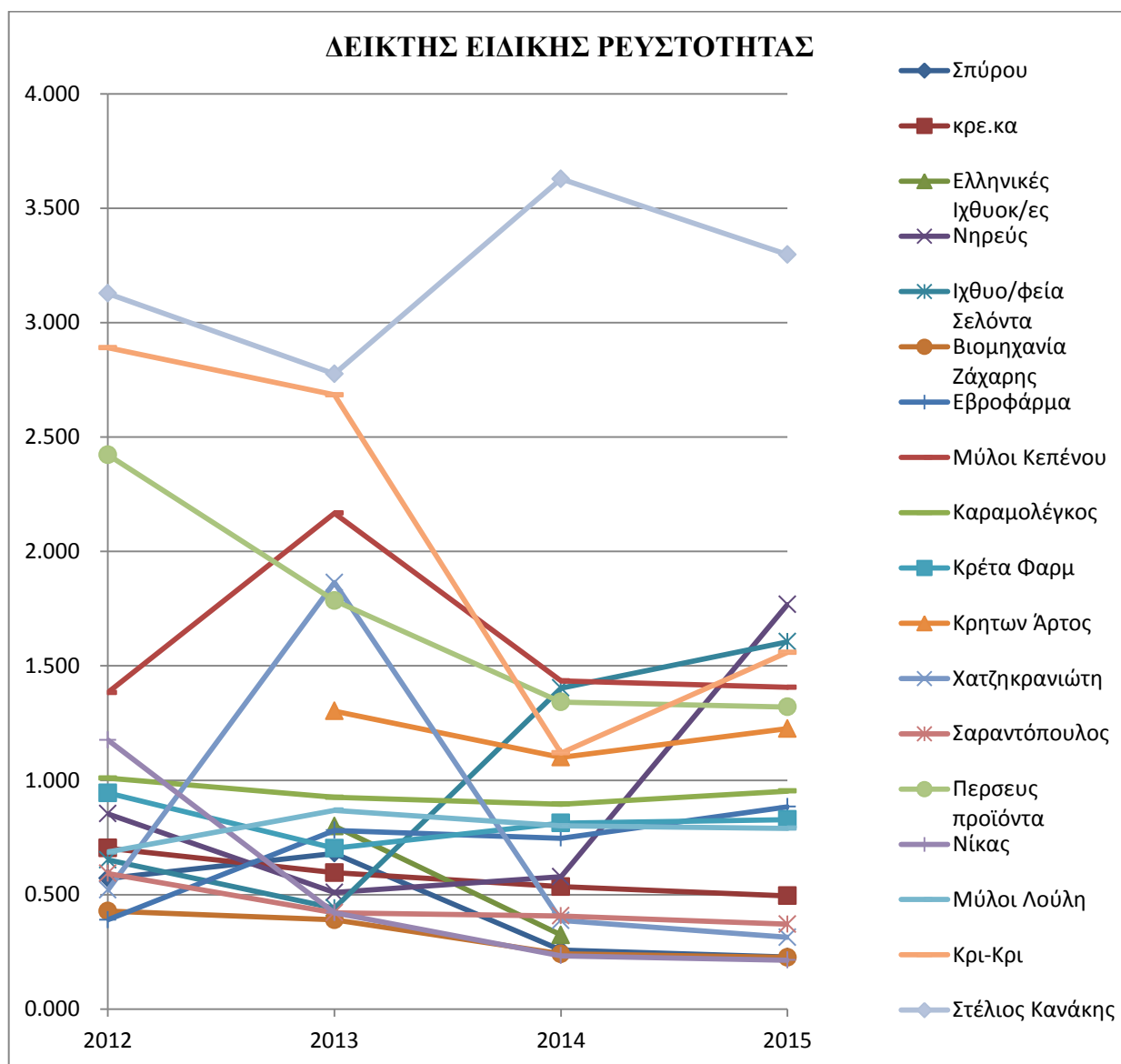
παρ' όλα αυτά μεταξύ των μέσων δεικτών της γενικής και ειδικής ρευστότητας δεν είναι μεγάλη, γεγονός το οποίο αποτελεί ένδειξη ότι δεν υπάρχουν αυξημένα αποθέματα στην επιχείρηση.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ				
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	2012	2013	2014	2015
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΣΠΟΥΡΟΥ	0,571	0,681	0,258	0,227
ΚΡΕ.ΚΑ	0,703	0,596	0,535	0,495
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ		0,799	0,324	
ΝΗΡΕΥΣ	0,854	0,509	0,578	1,768
ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ ΣΕΛΟΝΤΑ	0,652	0,441	1,403	1,605
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ	0,428	0,390	0,241	0,226
ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	0,390	0,781	0,747	0,884
ΜΥΛΟΙ ΚΕΠΕΝΟΥ	1,383	2,167	1,434	1,406
ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ	1,009	0,926	0,895	0,953
ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ	0,944	0,703	0,813	0,828
ΚΡΗΤΩΝ ΑΡΤΟΣ		1,302	1,100	1,226
ΧΑΤΖΗΚΡΑΝΙΩΤΗ ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	0,520	1,864	0,388	0,314
ΚΥΛΙΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ	0,593	0,421	0,407	0,371
ΠΕΡΣΕΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	2,422	1,785	1,342	1,320
Π.Γ. ΝΙΚΑΣ	1,176	0,421	0,233	0,214
ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ	0,686	0,869	0,801	0,790
ΚΡΙ-ΚΡΙ	2,890	2,684	1,119	1,559
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΝΑΚΗΣ	3,127	2,776	3,628	3,297

Πίνακας 36

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΔΕΙΚΤΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ				
	2012	2013	2014	2015
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ - ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ	802.519.725 €	674.792.830 €	615.051.026 €	696.914.164 €
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	995.801.558 €	1.081.925.503 €	981.970.741 €	855.920.839 €
ΣΥΝΟΛΟ	0,806	0,624	0,626	0,814

Πίνακας 37

Διάγραμμα 33

Διάγραμμα 34

5.5.3. Δείκτης κεφαλαίου κίνησης προς κυκλοφορούν ενεργητικό (Working Capital to Current Assets Ratio)

Παρατηρώντας το διάγραμμα της διαμέσου (median) του Δείκτη Κεφαλαίου Κίνησης προς Κυκλοφορούν Ενεργητικό παρατηρούμε πως ο δείκτης παρουσίασε αρκετές διακυμάνσεις κατά τη διάρκεια των τεσσάρων χρόνων 2012-2015, με σημαντικότερη αυτή του 2014 όπου έπεσε κατακόρυφα. Συγκεκριμένα, το 2012 ο δείκτης στον κλάδο των τροφίμων διαμορφώθηκε στο 0,060, τιμή η οποία αυξήθηκε ελάχιστα την επόμενη χρονιά φτάνοντας στο 0,077. Στο επόμενο έτος και συγκεκριμένα το 2014 ακολούθησε μεγάλη καθοδική πορεία λαμβάνοντας αρνητική τιμή και συγκεκριμένα -0,048, ενώ την τελευταία χρονιά (2015) αυξήθηκε και πάλι φτάνοντας στο 0,064. Οι τιμές αυτές του αριθμοδείκτη είναι σε κάθε περίπτωση κοντά στο μηδέν με συνέπεια τα κεφάλαια μέσης και μακράς διάρκειας να καλύπτουν τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης σε αρκετά μικρό βαθμό. Αυτό βέβαια οφείλεται στις αυξημένες βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις των εισηγμένων επιχειρήσεων του κλάδου.

Μελετώντας τον Πίνακα 38 παρατηρούμε πως τις πιο αρνητικές τιμές του δείκτη παρουσίασαν οι εταιρείες «Χατζηκρανιώτη», «Βιομηχανία Ζάχαρης» και «Π.Γ. Νίκας» με ελάχιστες τιμές τις -1,837 (2015), -2,027 (2015) και -3,139 (2015), αντίστοιχα. Η τελευταία μάλιστα βρίσκεται σε συνεχή καθοδική πορεία κατά την πάροδο των χρόνων δείχνοντας έτσι την αδυναμία της να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις της. Οι εταιρείες εκείνες οι οποίες είχαν σταθερά αρνητικές τιμές καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο είναι οι «Κρέ.κα», «Βιομηχανία Ζάχαρης» και «Κυλινδρόπουλος Σαραντόπουλος», γεγονός που δείχνει την υπεροχή των τρέχουσων υποχρεώσεων των επιχειρήσεων σε σχέση με το κυκλοφορούν ενεργητικό τους. Στη συνέχεια, η εταιρεία με τις μέγιστες τιμές του δείκτη και άρα η εταιρεία που είναι στην καλύτερη θέση να εξυπηρετήσει τις υποχρεώσεις της είναι η «Στέλιος Κανάκης» λαμβάνοντας σε κάθε περίπτωση τιμές μεγαλύτερες του 0,7 με μέγιστη αυτή του 2014 με 0,769.

Από τη μελέτη του διαγράμματος της πορείας του Δείκτη Κεφαλαίου Κίνησης προς Κυκλοφορούν Ενεργητικό παρατηρούμε ότι σχεδόν όλες οι εισηγμένες επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων παρουσιάζουν αρκετές αυξομειώσεις, με μεγαλύτερη αυτή της Χατζακρανιώτη (από -0,069 το 2012 σε 0,527 το 2013 και μετά πάλι σε αρνητική τιμή -1,837 το 2015), γεγονός που δείχνει την αστάθεια που επικρατεί στον κλάδο την περίοδο της ύφεσης.

Τέλος, η πλειοψηφία των εταιρειών (11 από τις 18) έχει τιμές κάτω του μηδενός και αυτό σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του Πίνακα 39, όπου φαίνεται ότι ο μέσος δείκτης του κλάδου (το συνολικό καθαρό κεφάλαιο κίνησης δια το άθροισμα του κυκλοφορούντος ενεργητικού για το κάθε έτος) είναι σε όλες τις περιπτώσεις κάτω από το μηδέν, μας υποδεικνύει τη συχνή αρνητικότητα του κεφαλαίου κίνησης, με αποτέλεσμα τμήμα των ακινητοποιήσεων να χρηματοδοτείται από τα βραχυπρόθεσμα δανειακά κεφάλαια.

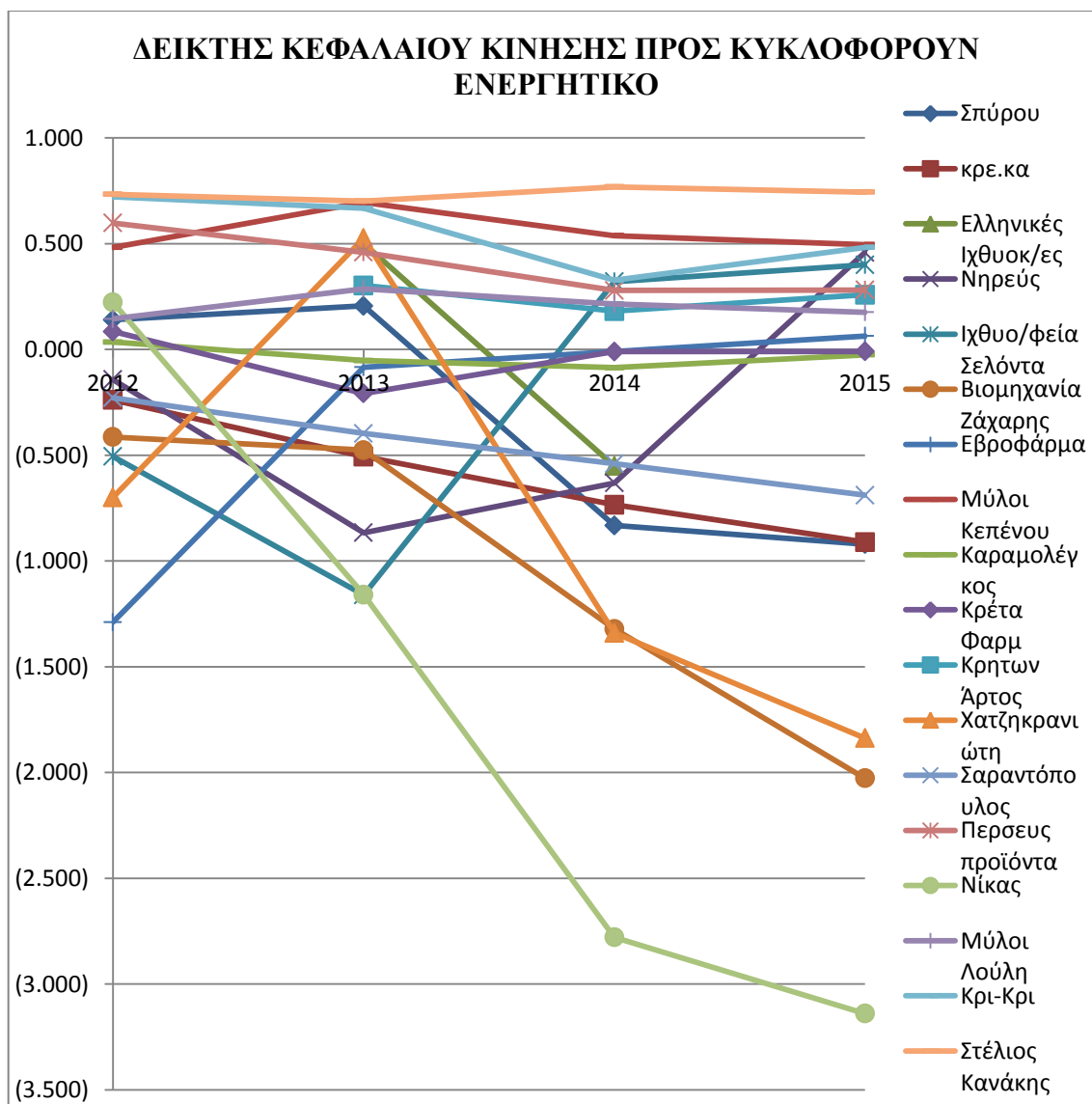
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ				
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	2012	2013	2014	2015
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΣΠΟΥΡΟΥ	0,140	0,206	-0,832	-0,920
ΚΡΕ.ΚΑ	-0,239	-0,507	-0,734	-0,911
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ		0,502	-0,551	
ΝΗΡΕΥΣ	-0,142	-0,866	-0,631	0,459
ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ ΣΕΛΟΝΤΑ	-0,505	-1,161	0,320	0,401
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ	-0,414	-0,476	-1,321	-2,027
ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	-1,289	-0,084	-0,010	0,064
ΜΥΛΟΙ ΚΕΠΕΝΟΥ	0,483	0,695	0,538	0,496
ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ	0,035	-0,052	-0,086	-0,025
ΚΡΕΤΑ ΦΑΡΜ	0,085	-0,208	-0,010	-0,009
ΚΡΗΤΩΝ ΑΡΤΟΣ		0,303	0,181	0,258
ΧΑΤΖΗΚΡΑΝΙΩΤΗ ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	-0,699	0,527	-1,340	-1,837
ΚΥΛΙΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ	-0,228	-0,397	-0,540	-0,689
ΠΕΡΣΕΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	0,598	0,459	0,279	0,281
Π.Γ. ΝΙΚΑΣ	0,223	-1,159	-2,779	-3,139
ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ	0,145	0,287	0,215	0,176
ΚΡΙ-ΚΡΙ	0,721	0,667	0,328	0,483
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΝΑΚΗΣ	0,734	0,701	0,769	0,744

Πίνακας 38

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΔΕΙΚΤΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ				
	2012	2013	2014	2015
ΚΑΘΑΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΙΝΗΣΗΣ	-67.270.300 €	-243.931.587 €	-221.141.700 €	-49.057.191 €
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	928.531.258 €	837.993.915 €	760.829.041 €	806.863.648 €
ΣΥΝΟΛΟ	-0,072	-0,291	-0,291	-0,061

Πίνακας 39

Διάγραμμα 35

Διάγραμμα 36

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

6.1. Συμπεράσματα αποτελεσμάτων

Στο κεφάλαιο αυτό συνοψίζονται τα βασικά συμπεράσματα τα οποία προέκυψαν από την ανάλυση που προηγήθηκε, σχετικά με την πορεία του κλάδου των τροφίμων το χρονικό διάστημα 2012-2015.

Αρχικά, μέσα από την ανάλυση βασικών οικονομικών στοιχείων παρατηρήσαμε ότι η παγκόσμια κρίση του 2009 ακόμα ταλανίζει την πλειονότητα των χωρών του πλανήτη και ειδικότερα η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση αποτέλεσε αφορμή για την εκδήλωση της ελληνικής κρίσης χρέους. Είναι γεγονός, ότι η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει όλους τους κλάδους της βιομηχανίας και μέσα σε αυτούς και τον κλάδο τροφίμων.

Όσον αφορά τους αριθμοδείκτες παρατηρούμε μια γενικότερη ύφεση της συνολικής Αποδοτικότητας και κερδοφορίας των εισηγμένων εταιρειών του κλάδου τροφίμων την περίοδο 2012-2015. Τόσο ο δείκτης **Αποδοτικότητας Ενεργητικού** όσο και ο δείκτης **Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους** της πλειονότητας των εταιρειών του κλάδου παρουσίασαν μη ικανοποιητικές τιμές, ενώ περισσότερες από τις μισές από τις μελετώμενες εταιρείες σημείωσαν αρνητικούς δείκτες γεγονός που καταδεικνύει την ύπαρξη ζημιών. Όσον αφορά το δείκτη **Μικτού Περιθωρίου Κέρδους**, παρατηρείται πολύ χαμηλό μικτό κέρδος το οποίο αντικατοπτρίζει τη δυσκολία που έχουν οι περισσότερες εταιρείες του εξεταζόμενου κλάδου να καλύψουν τα λειτουργικά τους έξοδα, αλλά και να αντιμετωπίσουν την αύξηση του κόστους των πωλούμενων προϊόντων τους, αφήνοντας τους έτσι ένα όχι και τόσο ικανοποιητικό καθαρό κέρδος σε σχέση με τις πωλήσεις και τα ίδια κεφάλαια που χρησιμοποιούν. Τέλος, πολλές από τις επιχειρήσεις του κλάδου είχαν μειωμένη απόδοση των ιδίων κεφαλαίων τους, καθώς είτε υπερεπένδυσαν κεφάλαια τα οποία δεν απασχολήθηκαν πλήρως παραγωγικά, είτε είχαν μειωμένα κέρδη λόγω δυσμενών συνθηκών. Αυτό φαίνεται από τις πολύ χαμηλές αλλά και αρνητικές τιμές του δείκτη **Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων**.

Ενθαρρυντική είναι η εικόνα της επιχείρησης κατά την ανάλυση αριθμοδεικτών Δραστηριότητας με εξαίρεση το δείκτη **Ταχύτητας Κυκλοφορίας Ενεργητικού**. Συγκεκριμένα, στην συντριπτική πλειονότητα των εξεταζόμενων εταιρειών οι τιμές του δείκτη είναι μη ικανοποιητικές και αρκετά χαμηλότερες της μονάδας, καθώς δεν χρησιμοποιούν αποτελεσματικά το σύνολο των επενδυμένων κεφαλαίων τους στη δημιουργία πωλήσεων. Προκειμένου να αυξηθεί η τιμή του δείκτη, οι εισηγμένες εταιρείες του κλάδου τροφίμων θα πρέπει να αυξήσουν τις πωλήσεις τους, πιθανόν, βρίσκοντας νέες αγορές. Από την άλλη, η συνεχής μείωση του δείκτη **Σημασίας Χρηματοοικονομικών Εξόδων** και τα

μικρά ποσοστά που λαμβάνει (στις περισσότερες περιπτώσεις κάτω του 10%), δείχνουν τα ικανοποιητικά ποσοστά των πωλήσεων που αναλώνουν οι επιχειρήσεις στα χρηματοοικονομικά έξοδα, γεγονός που οφείλεται στα μειωμένα αυτά έξοδα των επιχειρήσεων (τόκους δανειών, έξοδα τραπεζών κλπ.) με το πέρασμα των χρόνων, παρά στην αύξηση του κύκλου εργασιών τους. Αυτό συμβαίνει γιατί οι επιχειρήσεις τα πρώτα χρόνια πληρώνουν μεγάλους τόκους και μικρά χρεολύσια, ενώ τα επόμενα μικραίνουν οι τόκοι και αυξάνουν τα χρεολύσια. Επιπλέον, οι ικανοποιητικές τιμές του δείκτη **Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων** (σχεδόν όλες οι εταιρείες με τιμές πάνω από τη μονάδα και οι μέσοι όροι πάνω από 5,5) και επομένως και της **Μέσης Διάρκειας Παραμονής των Αποθεμάτων** (σχεδόν όλες οι εταιρείες με τιμές κάτω από 365 και οι μέσοι όροι κάτω από 70,5) δείχνουν είτε την αυξημένη ζήτηση των προϊόντων του κλάδου, με αποτέλεσμα την αύξηση της ταχύτητας ανανέωσης των αποθεμάτων και τη μείωση του χρόνου παραμονής τους στην αποθήκη, είτε τη συντετότερη αποθεματοποίηση από πλευράς εταιρειών ώστε να μειώσουν τα δεσμευμένα τους κεφάλαια (‘σχεδιασμένη’ αποθεματοποίηση). Με αυτόν τον τρόπο αποφεύγεται η υπεραποθεματοποίηση και οι εταιρείες του κλάδου των τροφίμων έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες αποτελεσματικής λειτουργίας. Βέβαια, υπάρχει και η περίπτωση της ‘επιβαλλόμενης’ αποθεματοποίησης λόγω κακού προγραμματισμού ή εκτάκτων φαινομένων που μπορεί να σημαίνει και κακή εξυπηρέτηση των πελατών.

Από την ανάλυση του δείκτη **Λειτουργικών Εξόδων** παρατηρήσαμε ότι η πλειοψηφία των εισηγμένων εταιρειών του κλάδου χρησιμοποιούν ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό των πωλήσεων τους στα λειτουργικά έξοδα, όπως είναι το κόστος μισθοδοσίας, το ρεύμα που καταναλώνουν καθημερινά και τα έξοδα μεταφοράς του εμπορεύματος. Από την άλλη, ένα επίσης μεγάλο ποσοστό των πωλήσεων δαπανάται στην αγορά πρώτων υλών, αφού σε συνδυασμό και με το δείκτη Μικτού Περιθωρίου Κέρδους, καταλαβαίνουμε την ύπαρξη ενός αρκετά υπέρογκου κόστους πωληθέντων. Το τμήμα των πωλήσεων που δαπανάται συνολικά στα λειτουργικά έξοδα και το κόστος πωληθέντων είναι πάνω από 90%, με αποτέλεσμα την κακή αποδοτικότητα των επιχειρήσεων του κλάδου.

Σχετικά με τους δείκτες Κεφαλαιακής Διάρθρωσης και Βιωσιμότητας παρατηρούμε μια κακή εικόνα σε όλους τους σχετικούς δείκτες, ξεκινώντας με το δείκτη **Δανεισμού**. Συγκεκριμένα, ο δείκτης αυτός παρουσιάζει ολοένα και χειρότερα αποτελέσματα, καθώς το σύνολο των ξένων κεφαλαίων που χρηματοδότησαν τις επενδύσεις των επιχειρήσεων του κλάδου αυξήθηκε σε επικίνδυνα όρια τα τελευταία τρία χρόνια (2013-2015). Από την άλλη, όσον αφορά το δείκτη **Δανειακής Επιβάρυνσης**, παρατηρήθηκε ότι οι περισσότερες από τις εισηγμένες εταιρείες αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα υπερχρέωσης και βρίσκονται σε δυσμενή χρηματοοικονομική κατάσταση και αυτό διότι τα ξένα κεφάλαια που συμμετέχουν στη διάρθρωση του συνολικού κεφαλαίου τους είναι αρκετά περισσότερα από τα ίδια κεφάλαια. Υπάρχει μόνο ένας μικρός αριθμός εταιρειών που δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα κάλυψης των δανειακών τους

υποχρεώσεων. Στη συνέχεια, διαπιστώνουμε ότι η κατάσταση του κλάδου των τροφίμων, όσο αφορά την **Οικονομική Αυτονομία**, αντιμετωπίζει πρόβλημα κυρίως στον τρόπο που χειρίζεται τα Ίδια Κεφάλαια. Αναλυτικότερα, τα ίδια κεφάλαια είναι πολύ μικρότερα από το ήμισυ του συνολικού κεφαλαίου και συνεπώς από τα ξένα κεφάλαια, κάτι που έχει ως απόρροια την ύπαρξη μιας επικίνδυνης κατάστασης λόγω της πιθανότητας να προκύψουν μεγάλες ζημιές στις επιχειρήσεις, των οποίων το βάρος για την κάλυψη θα φέρουν τα ίδια κεφάλαια. Γι' αυτό οι επιχειρήσεις του κλάδου πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στην απόδοση των ιδίων κεφαλαίων τους, έτσι ώστε να έχουν ευχαριστημένους τους μετόχους που θα τις συνδράμουν σε μελλοντικές επενδυτικές κινήσεις. Όσον αφορά το δείκτη **Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς Συνολικές Υποχρεώσεις**, παρατηρείται πως οι υποχρεώσεις της πλειοψηφίας των επιχειρήσεων υπερκαλύπτουν σε αρκετά μεγάλο βαθμό τα κυκλοφοριακά περιουσιακά τους στοιχεία, με αποτέλεσμα τη δυσκολία των εισηγμένων εταιρειών να τις καλύψουν στον επιθυμητό βαθμό. Τέλος, θα γίνει λόγος για τον δείκτη **Κάλυψης Τόκων**, όπου παρατηρείται ότι ενώ κάποιες δανειοδοτημένες εταιρείες είναι σε θέση να καλύψουν τους τόκους τους από τους χρηματοοικονομικούς τους πόρους, οι περισσότερες αδυνατούν, με αποτέλεσμα ο δείκτης να είναι τις περισσότερες φορές κάτω από τη μονάδα και κάποιες φορές ακόμα και κάτω από το μηδέν.

Οι δείκτες Ρευστότητας από την πλευρά τους φανερώνουν πως η πλειονότητα των μελετώμενων εταιρειών του κλάδου τροφίμων παρουσιάζει μη ικανοποιητικά επίπεδα ρευστότητας. Οι περισσότερες από τις εταιρείες του κλάδου παρουσιάζουν χαμηλό κυκλοφορούν ενεργητικό με συνέπεια να μην μπορούν να καλύψουν τις άμεσες και έκτακτες βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις τους. Η ικανότητα αυτή των επιχειρήσεων να καλύπτουν τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις τους φαίνεται από την ανάλυση του δείκτη **Γενικής** και του δείκτη **Ειδικής Ρευστότητας**. Αν οι δείκτες αυτοί έχουν τιμή πάνω από την μονάδα τότε θεωρείται ότι οι επιχειρήσεις έχουν επαρκή ρευστότητα. Σε όλα τα εξεταζόμενα έτη αλλά και στη συντριπτική πλειοψηφία των εισηγμένων εταιρειών του κλάδου της βιομηχανίας τροφίμων οι αριθμοδείκτες αυτοί διατηρούνται σε αρκετά χαμηλά επίπεδα με τιμές κάτω από τη μονάδα. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις του κλάδου των τροφίμων να αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα ρευστότητας και να εξαρτώνται από τις μελλοντικές πωλήσεις τους προκειμένου να εξασφαλίσουν επαρκή ρευστότητα και να μπορούν να ανταποκριθούν στις τρέχουσες υποχρεώσεις τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι η διαφορά των δύο αριθμοδεικτών κινείται σε φυσιολογικά επίπεδα και δεν είναι πολύ μεγάλη, γεγονός που επιβεβαιώνει ότι δεν υπάρχουν αυξημένα αποθέματα στις επιχειρήσεις, κάτι που είδαμε και προηγουμένως από το δείκτη Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων. Τέλος, ο δείκτης **Κεφαλαίου Κίνησης προς Κυκλοφορούν Ενεργητικό** μας πληροφορεί για τη συχνή αρνητικότητα του κεφαλαίου κίνησης και τις αρκετά αυξημένες βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις των εισηγμένων επιχειρήσεων του κλάδου.

6.2. Προτάσεις για το μέλλον του κλάδου των τροφίμων

Ο κλάδος των τροφίμων θεωρείται ένας από τους πιο θεμελιώδεις κλάδους για την ελληνική οικονομία, κυρίως λόγω της σημαντικότητας του στο ευρύ καταναλωτικό κοινό. Επομένως, προκύπτει και ο μεγάλος ανταγωνισμός ανάμεσα στις εταιρείες, παρά τη δυσφορία της ελληνικής πραγματικότητας. Αυτό καθιστά τις επιχειρήσεις υποχρεωμένες για συνεχείς εξελίξεις σε διάφορους τομείς όπως η ποιότητα και η διαφήμιση των προϊόντων τους. Δυστυχώς, όπως είναι λογικό, κάποιες εταιρείες δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν, με αποτέλεσμα να πλήγεται η γενική εικόνα του κλάδου.

Στο εγγύς μέλλον, λοιπόν, κυρίως λόγω της οικονομικής κρίσης, παρατηρείται μία δυσχέρεια στον κλάδο. Οι πωλήσεις και τα κέρδη πέφτουν, οι εταιρείες αδυνατούν να δανειστούν, οι επενδύσεις έχουν σχεδόν σταματήσει και δεν υπάρχει άρτια χρηματοοικονομική ροή. Βραχυπρόθεσμα, κοιτάζοντας και σχολιάζοντας από την οπτική γωνία της κάθε εταιρείας μεμονωμένα, τα πράγματα φαίνονται δυσοίωνα.

Ένα μείζον πρόβλημα που αντιληφθήκαμε κατά την ανάλυση μας είναι η μη αποτελεσματική χρήση των περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων, καθώς και των ιδίων κεφαλαίων τους. Σωστά υπάρχει εντατική χρήση των αποθεμάτων προς αύξηση των πωλήσεων, αλλά θα πρέπει τόσο τα επενδυμένα κεφάλαια της όσο και το ενεργητικό τους, να αποτελεί τη βάση για τη δημιουργία κερδών.

Οι επιχειρήσεις προκειμένου να βελτιώσουν ακόμα περισσότερο τη διάρθρωση των κεφαλαίων τους μπορούν να ακολουθήσουν μια πιο συντηρητική πολιτική ως προς τη διανομή των κερδών τους. Στην ίδια κατηγορία προτάσεων είναι και αυτή της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου τους, κάτι που δεν έχει συμβεί τα τελευταία χρόνια.

Σίγουρα, δεν μπορούμε να προτείνουμε τον δανεισμό ως μια λύση των οικονομικών προβλημάτων. Η περίοδος δεν είναι κατάλληλη, αφού η αύξηση επιτοκίων δανεισμού ή ακόμα και η πλήρης αδυναμία δανεισμού από τις τράπεζες είναι βασικό χαρακτηριστικό της εποχής μας.

Ίσως το πιο σωστό και συνετό είναι να υπάρξουν απορροφήσεις ή ακόμα και συνεργασίες από μεγαλύτερες επιχειρήσεις, προκειμένου να μην χαθούν τα εργατικά χέρια αλλά και να επιβιώσουν οι μικρότερες εταιρείες.

Επιπλέον, άλλα μέτρα που μπορεί να λάβει η κάθε επιχείρηση για να διατηρήσει τα θετικά της στοιχεία, αλλά και για να βελτιώσει την πορεία της στον κλάδο είναι:

- Μέσω επενδύσεων και επιδοτούμενων προγραμμάτων να αυξηθούν οι πωλήσεις.
- Μείωση του κόστους πωληθέντων και των λειτουργικών εξόδων.
- Μείωση των χρεωστικών τόκων και επαναδιαπραγμάτευση των όρων δανειοδότησης.
- Ορθολογική διαχείριση της τιμολογιακής πολιτικής.
- Αύξηση του καθαρού κέρδους μέσω μείωσης των έκτακτων εξόδων και ζημιών.

- Αύξηση του δείκτη Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού.
- Αύξηση της απασχόλησης των περιουσιακών στοιχείων που εμφανίζουν χαμηλά ποσοστά αποδοτικότητας και διατήρησης αυτών με υψηλά ποσοστά.
- Εφαρμογή μέτρων που στοχεύουν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συνόλου των λειτουργιών της επιχείρησης.
- Ενδυνάμωση της ρευστότητας μέσω αύξησης του Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους.

Επίσης, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να προσαρμοστούν στο βέλτιστο δυνατό βαθμό στις εξελίξεις που αφορούν το μακρο περιβάλλον. Η έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωση των ραγδαίων οικονομικών και πολιτικών εξελίξεων, αλλά και η προσαρμογή τους στα νέα κοινωνικά και τεχνολογικά δεδομένα που λαμβάνουν μέρος στη χώρα μας, αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι για την ατομική βελτίωση των επιχειρήσεων και κατ' επέκταση του κλάδου. Για παράδειγμα, μια πιθανή αλλαγή προτιμήσεων των καταναλωτών στα τρόφιμα πρέπει να είναι ενήμερη ή ακόμα και να έχει προβλεφθεί από τους αρμόδιους των επιχειρήσεων, καθώς μπορεί να επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τον κλάδο.

Τέλος, μελλοντικοί μελετητές για περαιτέρω έρευνα θα μπορούσαν να ασχοληθούν αναλυτικότερα με τον κλάδο των τροφίμων μελετώντας περισσότερες επιχειρήσεις του κλάδου (ακόμα και μικρομεσαίες κάτω των 10 ατόμων), αλλά και τα αποτελέσματα στην οικονομική τους κατάσταση υπό την επίδραση ανταγωνιστών, προμηθευτών, πελατών. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για έρευνα σε μελλοντική εργασία θα είχε και η μελέτη της συνάφειας μεταξύ του κλάδου των τροφίμων και της ολοένα αυξανόμενης ανάγκης του καταναλωτή για υγιεινές λύσεις για τον ίδιο, όπως βιολογικά τρόφιμα, αλλά και ευνοϊκότερες λύσεις για το περιβάλλον.

6.3. Εμπειρία από την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας

Κατά την εκπόνηση της Διπλωματικής Εργασίας κατέστηκα αφενός να συστηματοποιήσω και να εφαρμόσω στην πράξη όσα διδάχθηκα κατά τη φοίτησή μου και αφετέρου να εμβαθύνω στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο της χρηματοοικονομικής ανάλυσης.

Επιπλέον, η εργασία αυτή με βοήθησε να αξιοποιήσω τις γνώσεις και τις δεξιότητες που έχω αναπτύξει μέχρι τώρα και να μάθω να λειτουργώ και να εργάζομαι μόνος μεθοδικά, χρησιμοποιώντας πειθαρχημένη σκέψη πειθαρχημένα.

Συγκεκριμένα, η παρούσα εργασία με βοήθησε να αναπτύξω τις ικανότητες που απαιτούνται για την αντιμετώπιση σύνθετων καταστάσεων και να αναπτύξω συγκεκριμένες ικανότητες όπως:

- Να χρησιμοποιώ συνδυαστικά τις γνώσεις, τα εργαλεία και τις τεχνικές που έχω διδαχθεί.
- Να εντοπίζω και να χρησιμοποιώ αποτελεσματικά τους πόρους πληροφοριών.
- Να υποστηρίζω τις απόψεις και τις ιδέες μου.
- Να παρουσιάζω τα ευρήματα και τα επιτεύγματά μου με διάφορους τρόπους.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ΕΝΤΥΠΗ

- Ανδρουλάκης, Χ., Βοϊδήλα, Α., (2015) *Χρηματοοικονομική Ανάλυση του Κλάδου Τροφίμων και Ποτών*, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης
- Γκίνογλου Δ., Ταχυνάκης Π., Μωϋσή Σ. (2005) *Γενική χρηματοοικονομική Λογιστική*, Αθήνα, Rossili
- Ηρειώτης, Ν. (2008) *Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων*, Αθήνα
- Κάντζος Κ. (2002), *Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων*, Interbooks
- Νιάρχος Ν. (2004) *Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων*, Αθήνα, Σταμούλης
- Παναγιώτου Ν. (2005) «Χρηματοοικονομική ανάλυση μέσω αριθμοδεικτών» από τις σημειώσεις «Οργάνωση Παραγωγής & Διοίκηση Επιχειρήσεων ΙΙ Κοστολόγηση Επιχειρήσεων & Λήψη Αποφάσεων», Αθήνα
- Στράτου, Α. (2013) *Στρατηγική Ανάλυση Επιχείρησης: Μελέτη Περίπτωσης Mediterranean Foods AE*, Πανεπιστήμιο Πειραιώς

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ

- ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ®. Διαθέσιμο στο: <http://evrofarma.gr/> [Πρόσβαση 06 Ιανουαρίου 2017]
- Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης Α.Ε. Διαθέσιμο στο: <http://www.ebz.gr/> [Πρόσβαση 06 Ιανουαρίου 2017]
- Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία. Διαθέσιμο στο: <http://www.statistics.gr/> [Πρόσβαση 13 Ιουνίου 2017]
- Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ). Διαθέσιμο στο: <https://www.espa.gr/el/Pages/default.aspx> [Πρόσβαση 09 Ιουνίου 2017]
- Ευρετήριο Οικονομικών Όρων. **Κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης**. Διαθέσιμο στο: <https://www.euretirio.com/katastasi-apotelesmaton-xrasis/> [Πρόσβαση 04 Μαρτίου 2017]
- Ευρετήριο Οικονομικών Όρων. **Ισολογισμός**. Διαθέσιμο στο: <https://www.euretirio.com/isologismos/> [Πρόσβαση 04 Μαρτίου 2017]
- Εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ. **Οι φόροι του 2016 – Όλες οι αλλαγές με μια ματιά**. Διαθέσιμο στο: <http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=799916> [Πρόσβαση 11 Ιουνίου 2017]
- Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών. Διαθέσιμο στο: <http://iobe.gr> [Πρόσβαση 12 Ιουνίου 2017]
- Καραμολέγκος. Διαθέσιμο στο: <http://karamolegos-bkr.gr/> [Πρόσβαση 08 Ιανουαρίου 2017]
- Κρέκα Α.Ε., Ελληνική Νοστιμιά. Διαθέσιμο στο: <http://www.kreka.gr/el/> [Πρόσβαση 03 Ιανουαρίου 2017]

Κρητών Άρτος. Διαθέσιμο στο: <http://kritonartos.gr/> [Πρόσβαση 14 Ιανουαρίου 2017]

Κρι-κρι. Διαθέσιμο στο: <http://www.krikri.gr/> [Πρόσβαση 25 Ιανουαρίου 2017]

Κυλινδρόμυλοι Κ. Σαραντόπουλος Α.Ε. Διαθέσιμο στο: <http://www.ksarantopoulos.gr/> [Πρόσβαση 21 Ιανουαρίου 2017]

Λάσκαρη, Ε. (2016). 'Εφορία. Αυτά είναι τα εισοδήματα των Ελλήνων.', *Euro2day*, 16 Ιανουαρίου. Διαθέσιμο στο: <http://www.euro2day.gr/news/economy/article/1391357/eforia-afta-einai-ta-eisodhmata-ton-ellhnon.html> [Πρόσβαση 14 Ιουνίου 2017]

Λογιστικός Σύλλογος Αθηνών. Διαθέσιμο στο: <http://www.lsa.gr/portal/> [Πρόσβαση 14 Ιουνίου 2017]

Μύλοι ΚΕΠΕΝΟΥ. Διαθέσιμο στο: <http://kepenos.gr/el/> [Πρόσβαση 08 Ιανουαρίου 2017]

Μύλοι Λούλη. Διαθέσιμο στο: <http://www.loulismills.gr/gr/> [Πρόσβαση 25 Ιανουαρίου 2017]

Νηρέυς Ιχθυοκαλλιέργειες. Διαθέσιμο στο: <http://www.nireus.com/> [Πρόσβαση 03 Ιανουαρίου 2017]

ΝΙΚΑΣ. Διαθέσιμο στο: <http://nikas.gr/> [Πρόσβαση 21 Ιανουαρίου 2017]

Περιοδικό Forbes. Διαθέσιμο στο: <https://www.forbes.com/> [Πρόσβαση 16 Ιουνίου 2017]

ΠΕΡΣΕΥΣ ΑΒΕΕ. Διαθέσιμο στο: <http://www.perseusgroup.gr/en/home.aspx> [Πρόσβαση 21 Ιανουαρίου 2017]

Σελόντα. Διαθέσιμο στο: <http://www.selonda.com/gr/> [Πρόσβαση 06 Ιανουαρίου 2017]

Σπύρου. Διαθέσιμο στο: <http://www.spirou.gr/el/> [Πρόσβαση 06 Δεκεμβρίου 2016]

Στέλιος Κανάκης. Διαθέσιμο στο: <http://www.stelioskanakis.gr/> [Πρόσβαση 25 Ιανουαρίου 2017]

Υιοί Ε. Χατζηκρανιώτη – Αλευριοβιομηχανία Τυρνάβου Α.Ε. Διαθέσιμο στο: <http://www.xatzikranioti.gr/> [Πρόσβαση 14 Ιανουαρίου 2017]

Υπουργείο Οικονομικών. Διαθέσιμο στο: <http://www.minfin.gr/> [Πρόσβαση 16 Ιουνίου 2017]

Υπουργείο Υγείας. Διαθέσιμο στο: <http://www.moh.gov.gr/> [Πρόσβαση 16 Ιουνίου 2017]

Χρηματιστήριο Αθηνών. Διαθέσιμο στο: <http://www.athexgroup.gr> [Πρόσβαση 14 Νοεμβρίου 2016]

Creat Farms. Διαθέσιμο στο: <http://www.cretafarms.gr/> [Πρόσβαση 08 Ιανουαρίου 2017]

Enterprise Greece. Διαθέσιμο στο: <http://www.enterprisegreece.gov.gr> [Πρόσβαση 14 Ιουνίου 2017]

Eurostat. Διαθέσιμο στο: <http://ec.europa.eu/eurostat> [Πρόσβαση 13 Ιουνίου 2017]

Hellenic Fishfarming S.A. Διαθέσιμο στο: <http://www.helfish.gr/el/> [Πρόσβαση 03 Ιανουαρίου 2017]

Metrics – Έρευνα, Ανάπτυξη, Καινοτομία. Διαθέσιμο στο: <http://metrics.ekt.gr/> [Πρόσβαση 10 Ιουνίου 2017]